1890 - 1970

SPOMENICA

DOBROVOLJNOG VATROGASNOG DRUŠTVA SAMOBOR

1890 — 1970

SPOMENICA
Dobrovoljnog vatrogasnog društva SAMOBOR

SAMOBOR 1970

Izdalo DVD Samobor

Surađivali:

Stanko Herceg
Ivica Sudnik
Ing. Ivan Alić
Josip Hudek
Vlado Domin
Alojz Vrbančić
Lujo Ivanšćak
Franjo Horvat
Petar Kordić
Dragutin Kompare

Uredio:

Petar Kordić

Lektor:

Stjepan Kizivat, profesor

Tisak: ITP »A. G. Matoš«, Samobor — 1970.

Petar Keserić, predsjednik Skupštine općine Samobor

Proslava 80-godišnjice DVD Samobor pada u godini koja označava četvrt vijeka nakon Oslobođenja našeg grada i cijele SFRJ. Time jubilej naših vatrogasaca dobiva još veći značaj, jer je njihov rad i djelovanje također borba sa vatrenom stihijom za zaštitu čovjeka i njegove imovine. Predhodnih 80 godina postojanja i djelovanja DVD Samobor karakterizira niz teških borbi i okršaja koji nisu ništa lakši nego što je to i u oružanoj borbi. Radi toga svi vatrogasci naše općine, radne i društveno-političke organizacije i građani komune sa puno radosti i s velikom zahvalnošću članovima DVD Samobor, učestvovat će u proslavi 80-godišnjice društva.

Dobrovoljno Vatrogasno društvo Samobor predstavlja centar svih aktivnosti na polju stručnog osposobljavanja vatrogasaca naše općine, predstavlja jezgro ratnih organizacija vatrogasnih jedinica u okviru civilne zaštite za vrijeme rata, kao i aktivni faktor koji ispoljava utjecaj na Skupštinu i sve društveno-političke organizacije u vođenju politike o materijalnom položaju i omasovljenju svih vatrogasnih društava u okviru Vatrogasnog saveza općine. DVD Samobor je ugledna i efikasna društvena organizacija, koja i po cijenu opasnosti za život svojih članova brzo i efikasno izlazi na mjesto požara i ostalih elementarnih nepogoda, stručno i umješno koristi postojeću opremu i znanje svojih članova u angažiranju i ostalih građana na obrani sa vatrenom stihijom ili ostalim vremenskim nepogodama. Tom

svojom aktivnošću i efikasnošću Dobrovoljno vatrogasno društvo Samobor je u stanju da okuplja mlade ljude u svoju organizaciju i ispoljava utjecaj na cijeloj teritoriji općine na pomlađivanje i omasovljenje vatrogasnih društava.

Općenarodna obrana je prihvaćena od svih radnih ljudi naše zemlje i predstavlja najveću garanciju za obranu tekovina Narodno-oslobodilačkog rata i Revolucije, za obranu svih materijalnih dobara i kulturnih vrijednosti ove nove Socijalističke zajednice, ističe veliku važnost civilne zaštite, a u okviru nje i vatrogasnih jedinica. Radi toga Skupština općine i Savjet za narodnu obranu, kao i sve društveno-političke organizacije dužne su pružiti pomoć i dati punu podršku Dobrovoljnom vatrogasnom društvu Samobor i ostalim društvima na teritoriju općine i svim vatrogascima, koji ne žaleći truda ni vremena i izlažući opasnosti svoje živote bdiju nad sigurnošću naših tvornica, društvenih i ostalih objekata, a posebno imovine naših građana kako sada u miru tako će i u slučaju rata. Ta pažnja i pomoć obavezna je i zbog velikih zasluga koje pripadaju Dobrovoljnom vatrogasnom društvu Samobor za proteklih 80 godina, a i za budućnost kako bi se naša vatrogasna društva i vatrogastvo u cjelini još bolje osposobili za zadatke koji stoje pred njima u miru i u ratu.

U narednom periodu Skupština i ostali zainteresirani faktori, a naročito radne organizacije na teritoriju općine, morat će veću pažnju posvetiti tehničkom opremanju vatrogasnih društava teritorijalnih i u okviru radnih organizacija, kako bi se osigurala brza uzbuna i izlazak na mjesto požara.

To traži nova ulaganja za nabavku motornih vozila, vatrogasne opreme i sredstava veze, a naročito zaštitnih sredstava vatrogasaca kako bi se izbjegla opasnost po njihov život. Također, trebat će dati punu podršku stručnom osposobljavanju vatrogasaca, a naročito mladih dobrovoljaca kojima će se morati omogućiti da polože ispite za određena zvanja i činove u našim vatrogasnim društvima i jedinicama.

Iz svega naprijed izloženog vidi se od kakvog su značaja vatrogasna društva u okviru našeg samoupravnog socijalističkog razvitka i u okviru naše komune. Radi toga proslava 80-godišnjice Dobrovoljnog vatrogasnog društva Samobor treba da bude opći praznih naših građana, jer su kroz proteklih 80 godina članovi tog društva spasili mnogo imovine kako od općeg interesa tako i od interesa naših radnih ljudi. Radi toga meni je posebno drago, što me je Dobrovoljno vatrogasno društvo izabralo za svog pokrovitelja na proslavi 80-godišnjice tog društva sa čime mi je omogućeno da se uključim u pripreme i u samu proslavu i da sa našim vatrogascima podijelim radost tog velikog jubileja. U isto vrijeme pokroviteljstvo na ovoj proslavi me obavezuje da za vrijeme vršenja dužnosti predsjednika Skupštine općine i predsjednika Savjeta narodne obrane vodim brigu i obratim punu pažnju radu, omasovljenju i osposobljavanju Dobrovoljnog vatrogasnog društva Samobor i svih vatrogasnih organizacija naše općine. Sigurno je da će mi to biti olakšano, jer Dobrovoljno vatrogasno društvo Samobor i sva ostala vatrogasna društva naše općine predstavljaju vrlo aktivne društvene organizacije koje se efikasno suprotstavljaju požaru i ostalim vremenskim nepogodama, koje su u isto vrijeme snažan politički faktor prilikom većih društveno-političkih manifestacija i aktivnosti koje organizira Skupština ili ostale društveno-političke organizacije. Baš radi te političke aktivnosti i efikasnosti u radu vatrogasnih društava, a među njima posebno DVD Samobor. Općina će kao i do sada i u budućnosti dati pomoć i podršku u njihovom radu.

Ivica Sudnik:

SAMOBOR — NEKOĆ I DANAS

Na istočnim obroncima Samoborskog gorja, na ulazu u romantične doline potoka Gradne — samo 20 kilometara udaljen od glavnoga grada Zagreba — leži naš stari i lijepi Samobor sa širokom pozadinom od Okić grada do Žumberka. Zbog svojih prirodnih ljepota i brojnih spomenika kulture to je područje jedno od najstarijih i najprivlačnijih izletišta Zagrebčana; meta izletnika, planinara i turista iz zemlje i inozemstva. Samobor je danas sjedište općine sa oko 40.000 stanovnika, koji stanuju na području od Save do Žumberka, od Noršić Sela preko Plešivice, Okić grada, Kerestinca do Rakitja. Po obliku tla čitava se komuna dijeli zapravo na dva područja: planinsko i nizinsko uz Savu. Oba ta područja sastaju se u samom Samoboru i puna su prekrasnih krajolika, prirodnih ljepota, dalekih vidika i turističkih atraktivnosti. Zapadni dio Samobora je starinski i romantični Gornji kraj, nad njim opjevani perivoj Anindol s brdom Tepec i ruševinama Staroga grada. Lijevo ispod grada vodi lijepa asfaltirana cesta mimo tvornice stakla »Kristal« do mjesta Rude, gdje su se u srednjem vijeku nalazili poznati rudnici bakra i željeza. Iz Ruda vode desno šumske staze prema Velikom Dolu i Oštrcu, a lijevo prema Kotarima i Okić gradu, dok ravno se cesta uspinje preko Braslovja na Plešivicu i dalje prema Jastrebarskom. Sama Plešivica (780 m) je šumovita, no južni su joj obronci zasađeni vinogradima, u kojima rodi izvrsno grožđe, od kojeg se dobiva poznato plešivičko vino. Odavle vodi označena planinarska staza do ruševina staroga grada Okića (495 m) sagrađenog na slikovitoj strmoj klisuri. To je najstarija građevina na samoborskom području, iz XII stoljeća, napuštena u XVI stoljeću, kada su se feudalni gospodari preselili u novosagrađeni grad Kerestinec. Palačnik je visoravan nad Samoborom, između Rudarske i Lipovečke doline, prepuna vinograda i voćnjaka, s mnogo vinogradskih klijeti i vikendica. Odavle vodi šumski put do Velikoga Dola, raskršća označenih planinarskih putova prema Smerovišću, Rudama, Lipovcu, Gregurić brijegu i Oštrcu. Tu se nalazi novosagrađeni planinarski dom na Velikom Dolu (PD »Japetića«) dobro opremljen, sa 36 kreveta u sobama za noćenje. Nedaleko ovoga doma nalaze se poznate livade na kojima zimi skijaši imaju izvrsnu priliku za sve vrste skijanja uz pokretnu malu žičaru Ski kluba. Od Velikoga Dola vode planinarske staze na Oštrc — najljepši i najromantičniji dio Samoborskom gorja. Tu ima golih kraških predjela, strmina, travnjaka i mladih šuma s vrlo lijepim vidicima na sve strane. Na samom vrhu Oštrca (753 m) nalazi se mramorna spomen ploča na spomen prvog društvenog izleta Hrvatskog planinarskog društva iz Zagreba na vrh Oštrca 17. svibnja 1875. godine. Po tom prvom organiziranom planinarskom izletu naziva se i »Jubilarni planinarski put« koji vodi od Ruda preko Velikoga Dola na Oštrc i odavle na vrh Plešivice. Taj put je naročito označen i njime prolaze mnogi planinari. Pod samim vrhom Oštrca nalazi se planinarski dom »Janka Gredelja«, stalno otvoren, dobro obskrbljen sa sobama za noćenje. — Lipovečka

dolina također je privlačna za planinare i turiste: na samom početku, na Hamoru, nalaze se ostaci stare bakrane, gdje se prošlih stoljeća prerađivao bakar, lijevan u Rudama. Malo dalje nalazi se riblji restoran sa ribljim specijalitetima i ciganskom glazbom. Pored pješčanika dolazi lijepom asfaltiranom cestom do izletišta Smerovišće, gdje se uz autobusnu stanicu nalazi poznata gostionica Dumić. Desno odavle vodi šumska staza do romantičnog šumskog vodopada Cerinski Vir, a lijevo vodi cesta do planinarskog doma »Šoićeva kuća pod Lipovcem«. Taj je dom stalno otvoren, vrlo dobro obskrbljen, imade sobe za noćenje, ovdje planinari ostavljaju svoja vozila i započinju uspone prema Oštrcu, Velikom Dolu, Velikim Vratima, Japetiću, Žitnici i Noršić Selu. Nad samim domom na strmoj litici nalaze se ruševine staroga grada Lipovca iz XIII stoljeća. Duž čitave Lipovečke doline nalazi se niz ljetnikovaca i vikend kućica u kojima mnogi gosti Samobora, naročito Zagrebčani rado provode svoj nedjeljni oporavak. Kada se izgradi i dovrši čitava cesta kroz Lipovečku dolinu preko Lipovca i Velikih Vratiju prema Japetiću i Jastrebarskom, onda će ovaj lijepi predio Samoborskog gorja pružati darove i čar planinske prirode tisućama gostiju Samobora.

Nad krajem Lipovečke doline prostire se najviša planina Samoborskog gorja — Japetić (871 m). Na njegovom vrhu nalazi se željezna piramida s koje se pružaju krasni vidici prema Sloveniji, Žumberku, Velebitu, Kleku i Savskoj ravnici sa Medvednicom i Zagrebom. Odavle se preko Dragonoša, Jarušja i Noršić Sela prelazi u Žumberačko gorje, lijepu i zanimljivu visoravan sa vrhuncima od 600 do 800 metara i mnogim selima, naseljenim potomcima hrabrih Uskoka, koje je ovdje naseljavala krajiška vlast tokom XVI i XVII stoljeća. To je do sada bio pasivan kraj, no izgradnjom novih cesta i raznih turističkih objekata Žumberak će oživjeti od novih turista, izletnika i planinara, koji su počeli podizati vikend kućice na pogodnim položajima. U prošlom stoljeću radila je podno Žumberka u Osredku, poznata tvornica stakla, a sada je u neposrednoj blizini izgrađeno mrijestilište pastrva s ribljim restoranom. Inače je na formiranju ovoga kraja djelovalo u vrlo davnoj prošlosti Panonsko more, od kojega su danas ostali mnogi tragovi u brojnim fosilima, na koje se nailazi u kamenju Samoborskog i Žumberačkog gorja.

Pogled s Trga kralja Tomislava na Stari grad

Povijest Samobora najbolje se može upoznati ako se posjeti Samoborski muzej. Smješten je u povijesnom dvorcu poznatog Ilirca Ferde Livadića, uz potok Gradnu u samom središtu Samobora. Zbirke teku vremenskim redosljedom: niz najrazličitijih fosila kao što su okamenjene ribe, školjke, pužići, koralji, glavonošci i amoniti uvjerljivo govore o vrlo davnoj geološkoj prošlosti samoborskog kraja, nad kojim se u ta davna vremena prostiralo Sredozemno i Panonsko more.

U kameno doba ovaj kraj je već bio naseljen ljudima, o čemu govore pronađene kamene sjekire, noževi i drugo kameno oruđe. Dosta nalaza ima i iz brončanog doba, a naročito iz rimskog razdoblja, gdje je pored raznih posudica, uljanica, brončanog novca i ukrasa zanimljiva jedna velika opeka sa utisnutim pasjim šapama, koje su prema tadanjem vjerovanju čuvale kuću od zmajeva i vukodlaka. Tu su i srebrni novci Japoda iz II stoljeća prije naše ere sa ukrašenom ljudskom glavom i veoma lijepo izraženim likom konja.

O starosti i postanku samog Samobora imade nekoliko podataka, no svakako je najstariji i najdragocjeniji sačuvani dokumenat poznata povelja ugarsko-hrvatskog kralja Bele IV koji je godine 1242 — nakon poznatog rata s Tatarima — Samoborce proglasio slobodnim građanima, osnovao je općinu i odredio joj razna prava, granice i povlastice. Malo zatim, oko 1270 godine započeli su pristaše češkog kralja Pšemisla Otokara II graditi nad samim mjestom Samoborom tvrđavu kao čvrsto uporište feudalne vlasti. Tvrđava se gradila nekoliko stoljeća, kako je to odgovaralo pojedinim vlasnicima grada, koji su se veoma često mijenjali. Takve promjene donosile su i samom mjestu Samoboru velike poteškoće i nesreće, jer feudalci nisu priznavali povlastice i slobode samoborskih građana, nego su ih smatrali svojim robovima i kmetovima. Iz tih sukoba rodilo se nekoliko sudskih parnica, od kojih jedna, koja je nakon 130-godišnjeg parničenja završila osudom Marije Terezije godine 1769 — ostavila impresivan dokumenat u obliku omašne knjige, pisane rukom na 1715 stranica sa svim podacima iz tog dugotrajnog procesa.

Pored feudalaca, Samoborci su iskusili i okupaciju Francuske armije, koja je za vrijeme Napoleona, 1809. do 1812. boravila u Samoboru, koji je tada bio i najistočnija granica francuske uprave, odnosno ilirskih provincija. Poslije odlaska Francuza u Samoboru se razvio Ilirski preporod, kada su Samoborci na čelu sa Ferdom Livadićem poveli borbu protiv stranih nasilnika i tražili da se narodni, hrvatski jezik uvede u škole i urede kao službeni jezik. Pored Livadića bio je poznat samoborski učitelj Josip Herović, koji je godine 1807. osnovao samoborsku glazbu — udruženje koje još i danas postoji i radi! Također je iz toga razdoblja veoma poznata i Julijana Kantili, koju je pod pjesničkim imenom »Ljubica« ovjekovječio pjesnik Stanko Vraz u svojoj zbirci »Đulabije«. U okviru Ilirskog preporoda osnovala je Vilhelmina Kulmer i tvornicu stakla u Osredku sa namjerom da se narod ovoga kraja gospodarski uzdigne. Iz toga razdoblja započinju nastojanja za turističkim razvitkom Samobora, privlačenjem domaćih i stranih gostiju, izgradnjom ugostiteljskih objekata i vila, kupališta, parkova i cesta.

Teške prilike bile su za vrijeme madžaronskog bana Raucha, kad su pored gospodarskog izrabljivanja bile ukinute i mnoge političke slobode i održavanje sastanaka. Iz tog razdoblja bio je vrlo poznat tako zvani »Mirnovečki sastanak« održan 12. lipnja 1870. godine u Reizerovu dvorcu u Mirnovcu gdje su u prisutnosti oko 500 građana održani vatreni politički govori o nasilnom vladanju i teškim

Livadićev dvorac, danas Samoborski muzej

mjerama stranih nasilnika. Na tom sastanku Samoborci su izigrali zabranu održavanja političkih sastanaka na otvorenom prostoru: održali su ga »pod krovom« u dvorcu čije su ispražnjene sobe primile sve govornike i učesnike.

Nešto kasnije, u travnju 1904. godine došlo je i do »samoborske bune« kada je u borbi protiv zloglasnog bana Khuena održana na samoborskom trgu politička skupština na kojoj je bio napadnut narodni zastupnik i spaljena arhiva općine i kotara.

I u najnovije doba Samobor je bio poprište važnih političkih akcija i događaja. Za vrijeme stare Jugoslavije, 27. srpnja 1929. u Samoboru je junački poginuo sekretar SKOJ-a Janko Mišić i braća Oreški u borbi sa zagrebačkom policijom, o čemu svjedoči danas mramorna spomen ploča na kući pogibije u ulici Janka Mišića broj 25. Nešto kasnije 1. kolovoza 1937. održan je u perivoju Anindol osnivački kongres Komunističke partije Hrvatske pod rukovodstvom druga Tita. U Samoboru je i mladi makedonski pjesnik Kosta Racin tiskao svoju prvu knjigu pjesama »Beli mugri«. A kad je započela fašistička okupacija naše zemlje mnogi rodoljubi i napredni radnici pristupili su u oružanu borbu, u partizanske odrede, u borbene jedinice koje su nailazile podporu i pomoć čitavog samoborskog kraja sve do konačnog oslobođenja domovine.

Danas je samoborska općina jedna od vrlo naprednih: privreda i industrija se sve više razvija i zapošljava tisuće radnika sa čitavog područja općine. Izgrađeni su stanovi za tisuće obitelji, električna struja uvedena je i u posljednja sela Samoborskoga gorja i Žumberka, prodiru se i alfaltiraju putovi i ceste u sva sela, do svih turističkih objekata i izletišta. Gradi se velika mreža vodovoda od planinskih do nizinskih sela, uveden je razgranati autobusni promet, gradi se veliki rekreacioni centar u Šmidhenu, podignut novi dom narodnog zdravlja, gimnazija, mnoge osnovne škole, podiže se radio stanica Samobor, razvija se trgovina, ugostiteljstvo, turizam, mladi ljudi dobivaju nova radna mjesta: ukratko — Samobor od onog malog sredovječnog, cehovskog gradića postaje napredni i razvijeni grad sa sjedištem općine koja svojim građanima osigurava sve ljepše i sretnije dane u budućnosti...

Marko Vukasović:

DRAGOM SANOBORU

I štel bi, da tebe, mesto moje drago
Sanobor moj lepi i stari,
Zmir sreća prati!

Da nikče ti mira, lepote ne kvari,
Da sini tvoji živiju kak brati,
Da sloga tva se ne zanemari!

Dane nigdar ne imal črne,
Da zlo hitro prejde i da se ne povrne!
Il lepi ili teški bili ti cajti,
Vu vsakoj hiži, vu vsakoj bajti,
Da čudaj srca more se najti!

Naj zmirum prati dečicu tvoju
Lubav, pravičnost, poštenje,
Naj srce ze srcum se pari,
Naj srećno bude tvoje živiljenje —

Sanobor moj lepi, dragi i stari!..
(V. 1942.)

Petar Kordić:

BORBA ČOVJEKA PROTIV POŽARA OD DAVNE PROŠLOSTI DO DANAS

Kad bismo postavili pitanje tko je prije na Zemlji postajao čovjek ili vatra, odgovor bi bio brz i lak: prije vatra. Ona je nastala još u stvaranju jezgre od koje je postao Sunčev sistem, a u njemu i naša planeta. Prošle su tisuće milijuna godina od početka oblikovanja naše Zemlje do pojave prvog života na njoj. Kroz čitavi taj mladenački period postajali su vulkani koji su rigali plamen, izbacivali iz utrobe Zemlje razne plinove i lavu i stvarali prva vulkanska brda. U podzemne šupljine kroz napuklu koru propadala je voda i postepeno gasila požare, i tako je nastala prirodna borba vode i vatre kao što postoji prirodna borba dobra i zla.

Razvojem živih bića na Zemlji čemu je predhodila brojna vegetacija, koja je inače bila neophodna za opstanak života, često je puta svemu živom utjerala strah u kosti baš vatra. To nam potvrđuju i paničan bijeg svega živoga na Zemlji pred stihijom vatre. Česti požari koje je uzrokovao grom ili vulkan razvijali su kod životinja instikt straha od vatre, koji je i danas prisutan kod svih kopnenih životinja.

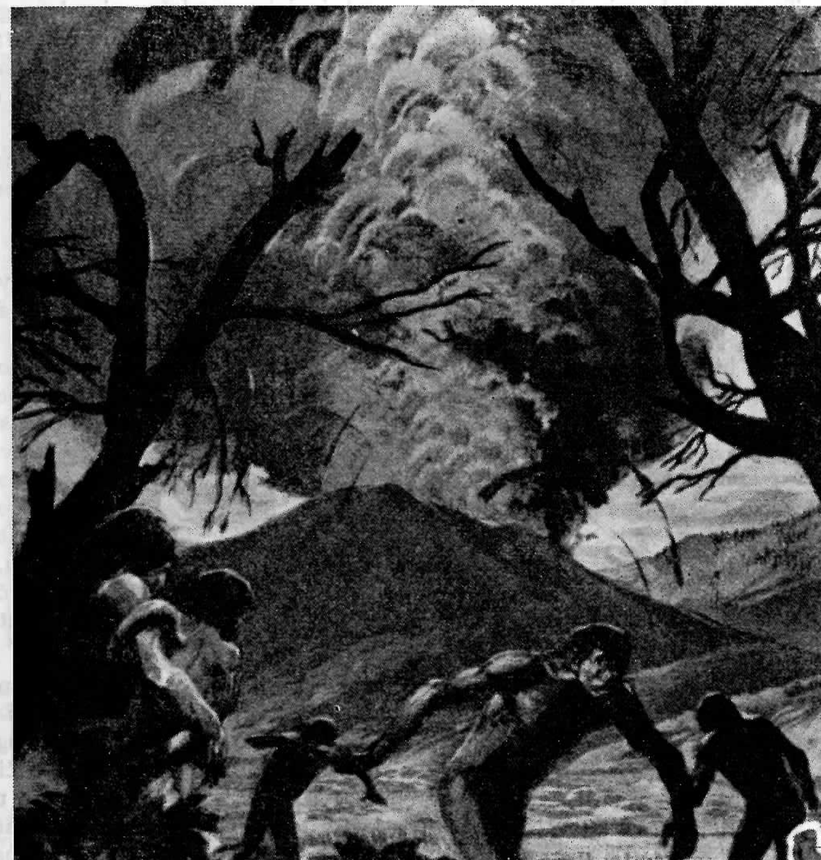
U najstarija vremena ljudi su vatru smatrali natprirodnom silom kojom vladaju posebna božanstva. Uništavajuća snaga vatre plašila je čovjeka, i on je vjerovao da je ona kazna bogova koji su gnjevni na njegove postupke. Zato je čovjek tražio načina kako bi stekao naklonost vatre. Njenom upotrebom uvidio je da mu ona može vrlo korisno služiti, pa joj daje božanski epitet i prinosi joj žrtve. U toku vremena čovjek je spoznao da voda gasi vatru. U njegovim rukama voda je sada postala jača prirodna sila od vatre. Od tada čovjek obuzdava neposlušnost vatre vodom.

Razvojem ljudskog roda došlo je do podjele rada u proizvodnji, a time do postanka naselja i gradova. Život ljudi kojih je mnogo živjelo na zbijenom području povećavalo je opasnost od požara, jer su se oni služili vatrom na primitivan način, a i materijal za gradnju bilo je drvo, slama, trstika, bambusovo lišće i drugo što je lako zapaljivo, pa su požari bili vrlo česti. Vatra postaje i sredstvo napada. Tako nije bilo rijetko da bi se neprijatelju vatrom uništilo prebivalište. To se održalo i do danas. Zbog toga čovjek počinje razmišljati i pronalaziti sredstva koja ću mu pomoći protiv požara. Dug je bio put do prvih uspješnih pomagala za gašenje.

Još u 2. stoljeću prije nove ere brijač KTESIBIAS iz Aleksandrije konstruirao je napravu kojom se pomoću pritiska mogla izbacivati voda u željenom pravcu. To je prva poznata sprava za gašenje požara. Nju je kasnije usavršio matematičar i fizičar Heron.

Budući da su požari bili česti, vrlo rano donešene su uredbe o požarnoj zaštiti. Tako je u egipatskim spomenicima nađen papirus u kojem se govori o zaštiti od požara. Bilo je sličnih uredaba i kod Babilonaca i Perzijanaca, ali je sve to bilo neznatno za sigurniju protivpožarnu zaštitu.

Zna se i za velike požare u Ateni i drugim gradovima stare Grčke, ali nam nisu poznati neki organizacioni podaci o vatrogastvu. Tek s Rimljanima započinje i naše veće poznanstvo s vatrogastvom u Starom svijetu. Poznato je da su Jevreji, Grci i Feničani imali u gradovima noćne čuvare koji su obilazili naselje, pazili i dojavljivali svaku nesreću, pa i vatru. Način uzbune bio je u svakom mjestu drukčiji: truba, bubnjanje, povici, kasnije u srednjem vijeku zvona i dr.

Stravičan bijeg pračovjeka pred vatrom

U starom Rimu takvu instituciju predstavljali su »triumviri«, pa zatim »decomviri nocturi«, kasnije nazvani aediles incendiorum. Za vrijeme rimskog cara Augusta, koji je vladao od 27. godine prije n. e. do 14. godine n. e., u Rimu postoji dvojaka vatrogasna organizacija. Jednu čine carske državne vatrogasne straže, a drugu pak privatne vatrogasne čete bogatih rimskih patricija. Carske straže nazivaju se »kohorte« a bilo ih je više u gradu. Njima je rukovodio »praecfectus vigilium«. Svaka od tih »kohorta«, kojih je bilo neko vrijeme 7, imala je i štrcara

koji se zvao sifonijarijus. Osim toga mnoge kuće u Rimu imale su alarmno zvono za objavu vatre. Po uzoru na Rim provincijski gradovi u Galiciji, Iliriji, Oorijentu i Africi uredili su svoje vatrogasne službe po rimskom uzoru. Poznato je da je u Rimu postojala i naredba prema kojoj je vlasnik svake veće kuće morao da ima i svoju vlastitu štrcaljku čije su cijevi bile od trstike. Pomoću njih bi se voda bacala u zrak i padala na objekt zahvaćen vatrom.

Propašću Zapadnog rimskog carstva nestale su privremeno i vatrogasne štrcaljke. Naravno, požara je bilo i dalje pa su i organizacije za gašenje požara postojale. To nam dokazuje da su već prve srednjevjekovne države imale organizirane javne straže koje su bdjele nad sigurnošću od požara. Tako je poznata naredba iz 803. godine, cara Franačke države Karla Velikog, prema kojoj je u svakom gradu noću određeni broj ljudi stražario i odmah objavljivao svaki požar da bi čitavo naselje učestvovalo u gašenju.

U Francuskoj za Ljudevita IX poznate su noćobdije, inače pariške zanatlije Godine 1524. kralj Franjo I. podijelio je Pariz na rajone u kojima su bile organizirane vatrogasne jedinice u pravom smislu riječi.

Prvu vatrogasnu jedinicu od koje potječe vatrogastvo u današnjem vidu organizirao je francuski industrijalac D. Duperrier 1716. godine. U srednjem vijeku požari su bili vrlo česti, najviše radi skučenosti i prostora na kojima su živjeli gradovi. Zgrade su bile uglavnom od zapaljivog materijala, a oko njih često smetlišta koja su bila izvor požara. Mnogi gradovi su bili žrtve teških požara koji su uništili i stambeni prostor i čitavu privredu. Zato vatrogastvo postaje imperativ za daljni opstanak gradskog života. Godine 1152. izgorio je do temelja Regensburg, kasnije su gorjeli Lübeck, Strassburg, Ljubljana, Zagreb i mnogi gradovi Evrope. Niz požara javlja se vrlo učestalo i u našim gradovima. Prema pisanim podacima samo Varaždin je gorio nekoliko puta: 1435, 1446, 1461, 1476, 1745 i 1776. godine. Katastrofalni požari zahvatili su grad 1572, 1793 i 1808, kada je izgorjelo na stotine kuća i čitave ulice. Slično je bilo i u Zagrebu, Karlovcu, Petrinji, Bjelovaru, Križevcima, Ljubljani i u drugim gradovima, a pogotovo u selima. U vrijeme čestih provala Turaka u naše krajeve bilo je također mnogo požara iza kojih je ostajala prava pustoš.

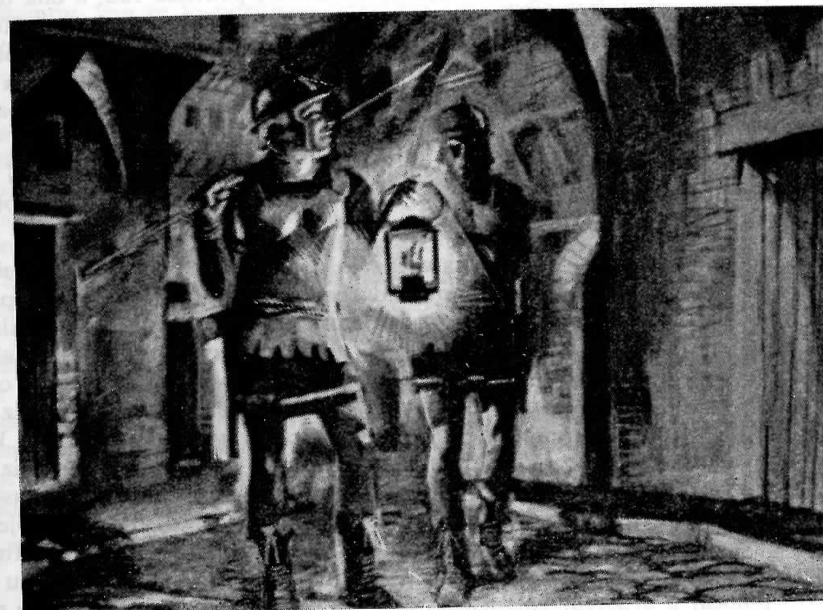
Iza takvih katastrofa gradovi u ponovnoj gradnji upotrebljavaju kamen i opeku, i počinje se voditi računa o urbanizaciji i razvoju komunalija. Sada se u svim gradovima javljaju uredbe i naredbe o vatrogasnoj zaštiti. Vrlo stroge su kazne protiv palikuća i svih onih koji se nisu pridržavali tih naredba. Započinje i proizvodnja raznih sprava i štrcaljki, naročito u XV stoljeću. Tako je prva ručna štrcaljka doživjela svoje poboljšanje godine 1578, što je učinio mehaničar Hantsch (Hanč) iz Nürnberga. U tim štrcaljkama cilindri su bili ležeći, pa je vatrogasac morao klipnjaču naizmjence uvlačiti i izvlačiti. Kasnije je Hantsch i to usavršio, pa je cilinder postavio u okomit položaj tako da su viseće klipnjače preko osovina bile vezane s dvije poluge, čijim je gibanjem voda bila istiskivana iz ugrađenog sanduka.

Odvojeno su na istim problemima radili Holandezi, braća Ivan i Nikola Van der Heide. Godine 1672. pronašli su tlačnu cijev koja je bila šivana iz jakog platna i kože, pa se vatra mogla napasti iz neposredne blizine. Istovremeno su pronašli cijevi za dovoz vode koje su se postavljale na stalke sve više i više u pravcu otvorene platnene vreće. U nju se u raznim posudama donosila voda koja je tekla u sanduk štrcaljke, odakle bi se kroz odvodne cijevi potiskivala na mjesto zahvaćeno požarom. Isti pronalazači primijenili su 1685. sisaljku za punjenje vreće vodom

umjesto da je pune čabrima, i tako omogućili direktnu nabavu vode iz bunara, a time i mnogo uspješnije gašenje vatre manjom količinom vode.

Motorna štrcaljka javlja se tek u XIX stoljeću. Tada vatrogasna služba dobiva savršenije i efektivnije štrcaljke, to osnovno sredstvo za gašenje požara. To je doprinijelo da se sada formiraju i prve vatrogasne organizacije.

XIX stoljeće je vrijeme naglog privrednog razvoja, osobito u zapadnoj Evropi. Naše zemlje Slovenija i Hrvatska nalaze se u sastavu Austro-Ugarske, i mnoge tekovine sa Zapada prodiru i u naše krajeve.

U starom Rimu je i po tisuću vojnika noću stražarilo ulicama da bi zaštitili građane od napadača. Ti su vojnici uz to obavljali još i dužnost vatrogasaca, pa su uvijek morali biti spremni da suzbiju požar.

Tako se u drugoj polovini XIX stoljeća počinju osnivati i vatrogasna društva u Sloveniji i Hrvatskoj. Prvo dobrovoljno vatrogasno društvo u našoj zemlji i na Balkanu osnovano je u Varaždinu 1884. godine. Zbog vrlo složenih političkih prilika u zemlji Društvo je pored profesionalnih imalo i nacionalno-političke ciljeve. Poslije toga javljaju se vatrogasna društva u nizu naših gradova. O 10-godišnjici Varaždinskog društva broj društava bio je toliki da se osjećala potreba za širim međusobnim povezivanjem, pa je 1874. godine osnovana prva Hrvatska vatrogasna zajednica, pri čemu je važnu ulogu odigralo već tada razvijeno DVD Sisak.

Tako ujedinjena vatrogasna društva bila su snažan politički faktor u borbi protiv denacionalizacije koju provode Pešta i Beč. Društvo okuplja patriotske snage koje se uključuju u sva društvena i politička zbivanja. Razvija se i snažan kulturni život. Svako društvo ima po nekoliko umjetničkih sekcija: limenu glazbu, tamburaše, pjevački zbor i dramsku sekciju. Izdaje se i stručna štampa: »Vatro-

gasni vjesnik«, »Gasilski vesnik« i »Požarna obrana«. Organiziraju se razna stručna predavanja i tečajevi, osnivaju se i škole koje osposobljavaju vatrogasne oficire i podoficire. Uvodi se specifičan način organiziranog rada kao čvrsto organizirane institucije u organizaciji i disciplini.

Takav rad DVD postojeće vlasti morale su zapaziti s aspekta društvenog i političkog interesa, pa vatrogasnim organizacijama u svim zemljama Evrope nastoje dati određeni status i nadzor pod koji su potpale.

Kod nas je 1933. godine donesen Zakon o vatrogastvu. To je trebala biti polazna baza za još veći razvoj vatrogastva. No Zakon je donesen u doba diktature u namjeri da se DVD politički sputaju i ograniči njihov kulturni i politički rad, a ona da se usmjere samo na stručnu vatrogasilačke djelatnost. To se dokazuje i time što su društva i poslije donošenja Zakona kao i prije živjela uglavnom od dobrovoljnih priloga. Tadašnje vlasti slabo su ili nikako opremom pomagale DVD, pa su ona bila prisiljena da održavaju zabave i da od građana skupljaju priloge da bi se nabavilo kakvo vatrogasno sredstvo.

Za vrijeme II svjetskog rata vatrogasne organizacije znatno su se osule i uništeno je mnogo opreme. Domovi su često pretvarani u kasarne i bili opustošeni. Takva sudbina zadesila je i DVD Samobor.

Nakon oslobođenja naše se vatrogastvo našlo u dosta teškoj situaciji. Trebalo je početi, tako rekući, od početka. Domovi i oprema bili su uništeni ili u raspadanju, nije bilo dovoljno mogućnosti za nabavu nove opreme jer je zemlja bila u izgradnji, a što je od opreme i bilo, davala se gdje je bila najpotrebnija. Zahvaljujući neizmjernom entuzijazmu članova starih i novih, društva su se brzo omasovila i počela razvijati u skladu s razvojem i obnovom zemlje. Javlja se niz novih DVD u poduzećima, tzv. industrijska dobrovoljna vatrogasna društva, koja kasnije imaju skoro sve veće radne organizacije. Isto tako industrija daje iz godine u godinu vatrogascima sve više opreme i strojeva. U nacionalnoj industriji izrađuju se vatrogasna kola i strojevi svih vrsta, i DVD se polako, ali ipak uspješno opremaju. U tu svrhu u općinama se osnivaju vatrogasni fondovi iz kojih se financiraju izgradnje domova i oprema društava. Općinski odbori DVD sada imaju sve veći ugled i položaj u društvu. Vatrogasna društva organiziraju se u općinske podsaveze, a ovi u republičke saveze.

Vatrogastvo u Hrvatskoj dobilo je prvi put u historiji vatrogastva svoje pravo mjesto u društvu odlukama I kongresa Vatrogasnog saveza Hrvatske, koji je održan 17. i 18. svibnja 1952. godine. Na tom Kongresu raščišćene su sve dileme oko vatrogastva, doneseni su propisi o zastavi za dobrovoljno vatrogastvo NR Hrvatske, 2. svibanj proglašen je za praznik vatrogastva NR Hrvatske. Izvršene su izmjene i dopune Zakona i Pravila o vatrogastvu. U rezoluciji Kongresa donesena je nova organizacija vatrogastva, određen je njegov djelokrug rada u stručno-tehničkom, upravno-organizacionom i političkom pogledu. Time vatrogastvo SR Hrvatske dobiva u socijalističkom društvu ono mjesto koje mu pripada. Na tom Kongresu odata su priznanja dugogodišnjim članovima, među kojima su bili i vatrogasci naše općine. Tako su ostvareni svi uvjeti vatrogastva kao nacionalne organizacije koja je ravnopravna s ostalim društvenim organizacijama. Republički savezi organizirani su u Vatrogasni savez Jugoslavije. Savezi se brinu o organizaciji i obrazovanju oficirskog i podoficirskog kadra, oni osnivaju škole i organiziraju tečajeve za stručno osposobljavanje i usavršavanje. Tako je u Zagrebu osnovana Škola za vatrogasne oficire i tehničare, koja je već dala niz stručnih i sposobnih ljudi za tu neophodno važnu službu.

Nagli razvoj industrije uvjetovao je i razvoj stalne vatrogasne profesionalne službe. U svim većim industrijskim centrima i velikim radnim organizacijama imamo profesionalno vatrogasno jezgro ili brigadu. Time je vatrogastvo postalo još efikasnije. Godine 1950. osnovan je Međunarodni tehnički komitet za preventivu i vatrogasnu zaštitu (CTIF) u koji je učlanjeno oko 30 nacionalnih organizacija, među njima i Vatrogasni savez Jugoslavije. Za osnivanje ove međunarodne organizacije najviše je zaslužan austrijanac Holanbek koji je i predsjednik CTIF-a.

CTIF razmatra probleme i položaj vatrogastva u miru i ratu, organizira međunarodna takmičenja u spremnosti i spretnosti, potiče usavršavanje vatrogasaca, sprava i sredstava, organizira izložbe, izmjene iskustava, izdaje publikacije i stručnu štampu. Sve se to pozitivno odražava i na međunarodnom planu.

Naš Savez je vrlo aktivan u CTIF i dobio je za to i posebna priznanja jer su vatrogasci Jugoslavije u prošlih 10 godina dva puta zauzeli na takmičenju prvo mjesto. Takmičenja CTIF 1966. održana su kod domaćina prvaka, u Karlovcu. Time je naše vatrogastvo postalo ravnopravan član vatrogastva evropske zajednice. Tom prilikom našu vatrogasnu organizaciju u Samoboru posjetilo je nekoliko međunarodnih delegacija: iz Austrije, Belgije, Francuske, SR Njemačke, Čehoslovačke, Poljske i Luxemburga, sklopljeno je niz prijateljskih veza i stvoreni su uvjeti za upoznavanje rada vatrogasaca u susjednim i drugim prijateljskim zemljama.

Slaveći 80-godišnjicu DVD Samobor, možemo sa sigurnošću reći da je naša organizacija prošla kroz niz scila i haribda i uspjela savladati sve prepreke i održati se na određenom nivou. Svakome Samoborcu čast je biti vatrogasac. Zato Društvo okuplja naprednije i humanije ljude koji u njemu nalaze povoljnu atmosferu za svoju plemenitu i altruističku djelatnost. Zato i dugogodišnji naš član, pjesnik i pedagog Bogumil Toni, daje oduška svojim muzama i pjeva vatrogasne pjesme koje su rijedak primjer u svijetu ove tematike. Svaki Samoborac, koji bi se prihvatio pera i opisao svoj grad, s ponosom je opisao i svoje vatrogasce. Zato na kraju slavljenicima poželimo i u buduće mnogo sreće i uspjeha!

LITERATURA

1. H. G. Wells: Povijest svijeta.
2. Woothej: Historija čovječanstva.
3. Spomenica DVD Varaždin 1864—1954.
4. Spomenica DVD Sisak 1865—1965.
5. Spomenica DVD Daruvar 1880—1960.
6. Savremeno vatrogastvo, III godište 1952 — uvez.
7. Svijet oko nas — enciklopedijska revija za mlade.

Bogumil Toni:

SLAVA U SELU

Zrake su se svjetla prolile po selu,
po kućama bijelim zastave vijore,
drumovima ravnim kroči vatrogasna četa,
u sunčanoj vatri kacige joj gore.

Zastava je njena ovjenčana cvijećem,
a kacige lišćem sa zelenih grana,
žitelji su sela u blagdanskom ruhu,
pridošle su čete iz okolnih strana.

Dan je danas svan'o veliki u selu:
trideset se ravno navršilo ljeta
što mu kućam' bijelim, ognjištima toplim
na braniku stoji vatrogasna četa.

A svi momci vrijedni jubilarne čete
oko svoga stijega u kolo se slažu,
dižu ruke krepke na zastavu svoju,
iznovice zavjet svečano polažu.

Svi priznaju danas, što im ona vrijedi,
i kako je znala pomoć svaki puta
kad je nužno bilo — il' noću il' danju —
krovove spašavat od požara ljuta.

Zato danas blagdan za selo je ovo,
jer svi ovu četu od sveg srca ljube,
i shvaćaju značaj današnje joj slave,
zvukove joj snažne pobjedničke trube.

Zato danas pokraj svoje čete vrle
sve se selo kupi, i staro i mlado,
svi joj kliču živo, daju obećanje
da će svaku pomoć, pružiti joj rado.

Zapovjednik stari zavjeru im zbori,
a svi za njim momci junački ,bez straha:
da će dalje služit spasu svoga bližnjeg,
vjerni ostat četi, do posljednjeg daha.

Ivica Sudnik:

PROTUPOŽARNE MJERE U STAROM SAMOBORU

Kroz punih sedam stoljeća bilježila je povijest Samobora nebrojene sukobe i borbe protiv raznih tuđinaca nasilnika i tirana, uzurpatora i okupatora koji su od osnutka općine, godine 1242. priječili napredak i slobodu mještana. Borili su se tako Samoborci protiv Batukana i njegovih Tatara, sa feudalcima Staroga grada, s Ungnadom, Klarom Gruberovom i Auerspergom. Vodile su se borbe za ekonomski razvitak, građanske slobode i opći kulturni napredak Samobora.

Još je jedan neprijatelj stoljećima ugrožavao Samobor. Bio je to — požar! Velika je nekoć većina kuća bila građena od lako zapaljive drvene građe, krovovi su bili pokriveni daščicama ili slamom, a ognjišta su bila otvorena, bez dimnjaka. I kad bi se negdje pojavio požar, nastala je strava i prijetila opasnost da se proširi od kuće do kuće, naročito po vjetrovitom vremenu. Dolazilo je tada do teških katastrofa, o kojima nam je do danas ostalo malo podataka, jer su i ovi, u spisima općinskog arhiva postali plijenom takovih — požara.

Na raskrsnici trgovačkih puteva prema Zagrebu, Ljubljani i Karlovcu, Samobor je imao dosta razvijenu trgovinu i obrt, tuda su prolazili brojni putnici i trgovci, iz Ruda i Hamora izvažali su se proizvodi od bakra i željeza, u šumama Samoborskoga gorja palila se potaša, a iz staklana u Grdanjcima i Osretku izvažale su se tone staklenih proizvoda. Svi ti prolaznici, trgovci i kirijaši ugrožavali su sigurnost Samobora!

Jedan od velikih požara izbio je godine 1640., kad je do temelja uništen franjevački samostan koji je bio tek nekoliko godina ranije sagrađen. Tada su stradale obližnje gospodarske zgrade, knjižnica i arhiv (1). U XVIII. stoljeću bili su požari naročito česti: godine 1732. izbija u središtu Samobora toliki požar, da je gotovo polovica kuća nestala. Već 3. ožujka 1741. općina izdaje naredbu prema kojoj je svatko »morao marljivo čistiti u kući čađu«, jer se pokazalo da je upravo uslijed nemarnosti pojedinaca tako često izbijao požar. Za izvršenje te odredbe bio je postavljen koji ugledniji građanin, koji je morao stalno obilaziti i pregledavati kuće samoborskih građana. Ukoliko je taj nadzornik naišao na neke neurednosti i nedostatke na ognjištima, imao je pravo dati strogi ukor. Ako je to bilo nedovoljno, prestupnik je kod drugog prestupka morao na licu mjesta isplatiti do 12 dukata globe. To je djelovalo na građane, koji su nastojali svoje kuće držati u boljem redu i sigurnosti. No uslijed neopreznosti i nesretnih slučajeva, požari su i dalje izbijali, pak je samoborska općina izdala nove protupožarne mjere, koje su naročito oštre bile protiv stranaca, kojima se dokazalo, da su možda i nehotice izazvali požar: godine 1772. takova naredba donosi i ovo: »Ako netko u kući oko peći ili na peći suši predivo ima se kazniti ako je samoborski građanin sa dva dukata globe, ukoliko bi pako stranac bio uhvaćen na takovom djelu dobit će smjesta na gradskom trgu dvadeset i pet batina korbačem«.

Davno je to bilo doba, kad je starim, krivudavim samoborskim ulicama čitave noći šetao noćobdija i po stotinu puta ponavljao pjevajućim glasom svoju opomenu: »... dvanajsta je ura minula, gospodari i gospodarice, utrnite svoja ognjišta, da vam mačke na vrhu repa ne raznesu žeravicu...«

Iz tih vremena ostao nam je u Samoboru do danas sačuvan tiskani primjerak jednog od najstarijih naših vatrogasnih propisa (2). Izdao ga je Josip Drugi: »... 26-toga Meseca Ivanščaka, Letta Jezero Sedamsto Osemdeset i osmoga...« — dakle prije pune 182 godine! Ta naredba, tiskana kajkavskim jezikom na 16 stranica velikog formata, podijeljena je na četiri poglavlja: zaštitne mjere, pronalaženje požara sa uzbunom, brzo gašenje požara i mjere protiv posljedica požara — ukupno sadržano u 56 paragrafa. U prvome poglavlju — zaštitnim mjerama — dozvoljava se gradnja novih kuća pod uvjetom da slobodni prostor između kuća bude barem tri klaftra širok (§ 1.), gospodarske zgrade i štaglji mogu se graditi daleko od kuća, u vrtovima ili izvan naselja. Kod kuća, koje već postoje, imadu se zasaditi obrambeni drvoredi od »nasada visoko rastućega i listom punešega drevja, navlastito pako orehovega« (§ 4.) gdjegod je to moguće, treba među zgradama, putevima i plotovima posaditi što više stabala. Dimnjaci na kućama smiju se graditi samo iz pečene cigle, moraju biti visoko nad krovom, dovoljno široki da se mogu lako čistiti (§ 5.). Kućne peći i druga ognjišta ne smiju se graditi kraj drvenih zidova. U kuhinjama i praonicama zabranjuje se drveni pod, pa se isti može izvesti samo od nabite zemlje, kamena, cigle ili taraca (§ 7.). Za gradnju manjih kuća nisu bili potrebni stručni majstori — svatko je mogao graditi sebi kuću prema propisima i uz nadzor mjesnog suca i njegovih prisežnika. Nadalje se nižu paragrafi o zaštitnim mjerama kod vršenja žita, sušenja sijena, prediva i konoplje, pucanja barutom iz mužara, paljenja Ivanjskih krijesova, dok je putnicima zabranjeno provažanjem naseljenim mjestima noću sa upaljenim bakljama. Nadalje se zabranjuje obilaženje zgrada sa gorućom svijećom, žeravicom ili luči; za tu svrhu se smiju upotrebiti samo lampaši od lima, stakla ili barem dobro zastrti mjehurom. »Nigdo nesme vu pogibelneh za ogenj mestah duhana kuriti, akoprem lula svoj pokrovec bi imala«! (§ 18.). Kućni gospodari dužni su svoju djecu i družinu neprestano opominjati, naročito prije spavanja — na opasnost vatre. Naročitu brigu moraju voditi općine na čišćenje dimnjaka, koje vrše »dimnjakov pometači« ili zato sposobni majstori. O svim tim propisima imadu se strogo brinuti mjesni poglavari, seoski suci, prisežnici i općine (§ 25.).

U drugome poglavlju posvećuje se naročita pažnja brzom otkrivanju požara i davanju uzbune: to je u prvome redu dužnost noćobdija, susjeda i svih stanovnika, kada primijete požar. Noćobdije vrše svoju dužnost zimi od 21 do 4 sata, a ljeti od 22 do 2 sata ujutro. Uzbunu daju trubljenjem u rog, lupanjem po prozorima i kućnim vratima, buđenjem stanovnika vikom i zvonjavom crkvenih zvona. Imadu dužnost obavijestiti suca i prisežnike i vojsku ako je ima u blizini (§ 30.).

Treće poglavlje ove zanimljive naredbe predviđa uredno držanje dovoljnog broja zdenaca, posuda za nošenje vode, napajališta stoke, ribnjaka i vodenih graba, dakle mjesta, gdje imade uvijek dovoljno vode za gašenje požara. »Gospodcke Hiže, Stanja za gospodarstvo, Kloštri, Farne Hiže, Fabrike, Pivarnice, Melini...« dužni su u potkrovlju držati velike drvene posude stalno napunjene vodom (§ 34.), dok svaka manja kuća mora imati stalno barem jednu posudu

napunjenu vodom. Na znak uzbune vlasnici moraju dovesti svoje konje u pomoć za dovoz vode, a mora doći čak i poštar, ako se slučajno nalazi sa diližansom u mjestu (§ 31.).

Sve velike, gore navedene kuće morale su biti opskrbljene i naročito priborom za gašenje: krovne ljestve, željezne kuke, ručne štrcaljke, vodene preseke, dok manje kuće trebale su imati u pripremi barem jedne ljestve, kuku, nekoliko posuda za vodu, nekoliko »iz slame spletenih, znutra i zvana smolom dobro omazanih ognjeneh zaimačev« i jedan limeni lampaš. Općine pak prema svojim mogućnostima morale su imati u pripremi barem jedne velike ljestve, par kuka, nekoliko ručnih štrcaljki par limenih lampaša i dvije vodene preseke uvijek napunjene vodom uz dvoja kola ili saonice (§ 38.). Oruđa za gašenje požara u kmetskim kućama imadu odrediti njihovi poglavari (§ 39.).

Za održavanje reda, koji je potreban za uspješno i brzo gašenje požara, dužne su općine u većim mjestima unaprijed odrediti vlasnicima kuća i njihovim slugama dužnost za slučaj požara: »nekoji zmed njih imajuse na pošiljanje i navještanje ognja (kuriri!), nekoji na donošenje vode, privažanju preseka, ali drugih potrebočah, nekoji na čuvanje oslobođenoga Imetka, drugi zadnjič za gašenje, drapanje i trganje odrediti...« (§ 40.). Na znak uzbune dužni su suci, prisežnici i ostali općinski činovnici svojom brzinom i dobrim primjerima prednjačiti ostalima. Drvodjelci, zidari, kovači, bravari, dimnjačari, mlinari i slični majstori dužni su sami s potrebnim oruđem doći na garište u pomoć ili moraju poslati svoje radnike. Svi ostali stanovnici i njihove sluge dužni su se staviti s potrebnim priborom na raspolaganje kod gašenja požara (§ 44.), dok susjedna gospodarstva i plemići, koji vide iz daljine požar ili budu pozvani u pomoć, dužni su također doći sa svojim ljudima.

Nadalje naredba određuje da kod gašenja treba s ljudima razumno postupati, sposobne uposliti, a nesposobne odstraniti, paziti na red kod donošenja vode, spriječiti svaku suvišnu viku i buku. Dok muškarci svi sudjeluju kod gašenja požara, žene moraju ostati kod kuće, i ako prijeti opasnost, moraju odvezati stoku za selenje, sakupiti kućnu imovinu za ispražnjenje i polijevati kućni krov. U slučaju krajnje pogibelji ima se u sve kuće prinašati voda, krovni otvori moraju se braniti od iskara, a svi prozori i otvori na kući zatvarati kamenjem, zemljom ili stajskim gnojem. Ako nema izgleda za spas koje kuće, imade se oko nje srušiti sve spojne zidove, plotove i drveće, da se požar ne proširi (§ 51.).

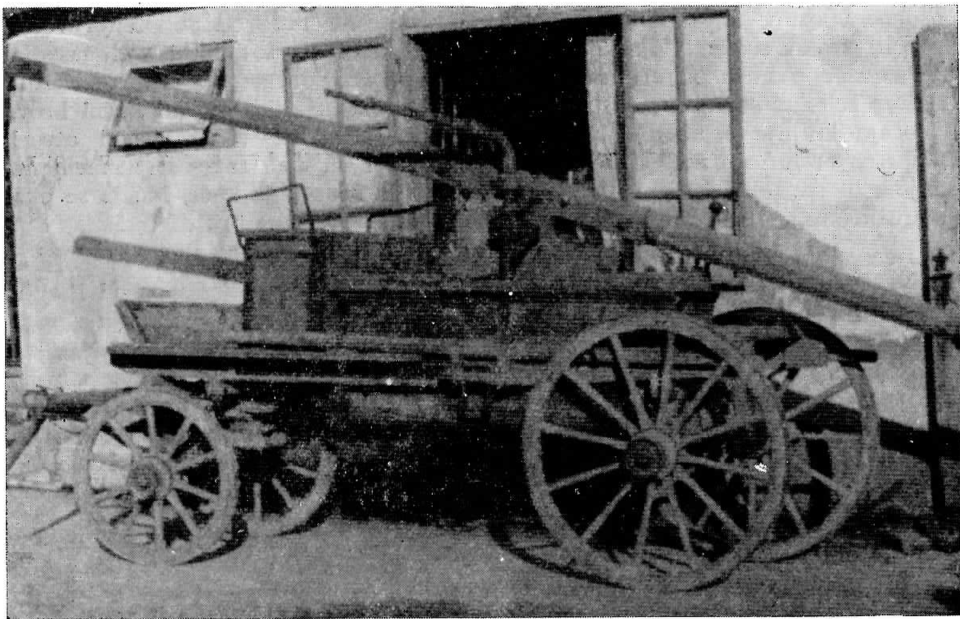
U četvrtom poglavlju navode se odredbe o mjerama protiv posljedica požara. Tu se veli: »Akoprem vre ogenj pogašen je, nesme vendar ni jeden zmed ljudih, za gašenje naređenih predi oditi, neg mesta Sudec, ali on, koji pri ognju ravnal je, dopusti«. Na garištu treba ostaviti nekoliko stražara da paze na iskre, od kojih bi mogao nastati novi požar (§ 54). Predzadnji paragraf konačno traži, da se po završenom gašenju mora sav alat i pribor za gašenje sabrati, popraviti i vratiti vlasnicima. Za slučaj krađe ili utaje krivci se strogo kažnjavaju. Konačno se traži istraga o uzroku požara, pismeni izvještaj višim vlastima, kako bi se eventualni krivci mogli kazniti.

Godine 1794. samoborska općina nadopunjuje ovako svestranu naredbu, i naređuje pored ostaloga i ovo: »Prepoveda se, da nigdo po vulicah ali po selah, budi po lozah i goricah, ali kojegod mestah, kud su stanja kakova, hiže najmre, marofi, kleti ili hisi, pod nijeden način budi on kojegod fele človek z gorućum lučum ali z baklami prez lampušev hoditi, još manje pak duhan ili tabak kuriti

ne sme. Ni pastir po lozah oganj nalagati, ter kada domom idu, negašenoga ostavlati, naj se ne podufaju«.

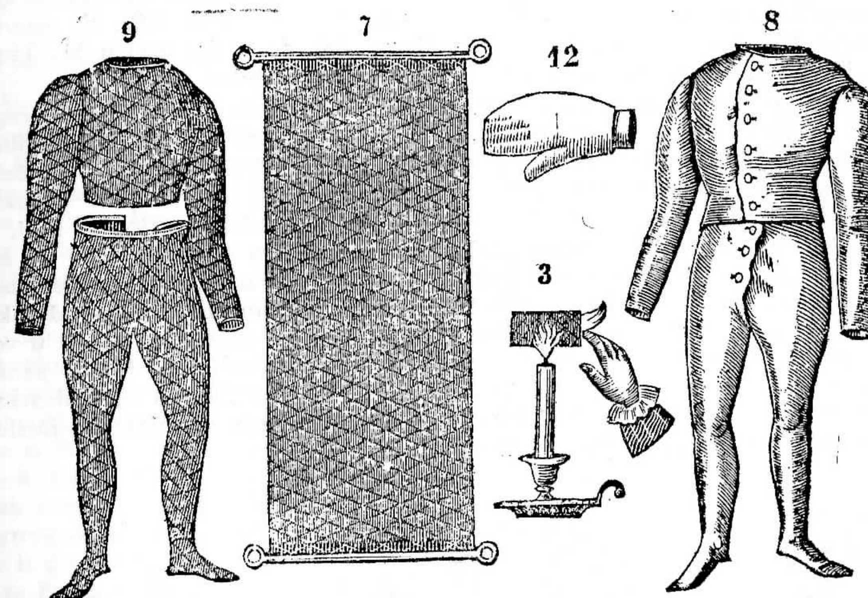
Unatoč ovako čestih i svestranih odredaba o protupožarnim mjerama, Samobor je doživio jednu od najtežih nesreća u svojoj povijesti — požar 27. svibnja 1797. godine. O tome saznajemo iz jedne molbe zagrebačkom biskupu, gdje samoborski sudac Franjo Peršin piše između ostaloga i ovo: »... Teški udes i nesreće kadšto su snašle i naše pretke i nas same. Ali sada su nas survale u najtežu bijedu i propast, kad je kobne i strašne noći od 27. svibnja 1797. poslije drugog jutarnjeg sata u gradiću Samoboru izbio požar i uništio stotinu domova, kuća i ostale zgrade i pretvorio u pepeo gotovo sva sredstva za život. Našavši se u toj teškoj i nepopravljivoj nesreći i prežalosnome životu, pali smo na prosjački štap...« (4) Iz drugog jednog sačuvanog spisa saznajemo potankosti o tom najvećem samoborskom požaru, pak ih ovdje prenosimo u skraćenom obliku radi vanredno zanimljivih podataka (5):

Godine 1797. stradao je Samobor od strašnog požara, koji je izbio u kući Antuna Kantilija, trafikanta, građanina i senatora samoborskoga, oca kasnije rođene kćerke Julijane — opjevane »Vrazove Ljubice«. To se dogodilo na dan 27. svibnja u pola tri sata u jutro, kad je služavka došla prigledati kotao sa rakijom: nesrećom se svijećom primakla vrućoj rakiji u kotlu, koja je planula i za čas upalila kuću i krov. Za kratko vrijeme požar je prešao na susjedne zgrade, ulicama u svim smjerovima. Naročito je velika strava nastala kad se upalio krov pokriven daščicama na kući Jelačićevoj (danas općinski sud) odakle su iskre i žeravica letjele na sve strane, šireći nesreću. Požar se je širio strahovitom brzinom, te je do šest sati u jutro požar uništio kuće i gospodarske zgrade od 77 samoborskih građana i plemića.

Još danas se čuva u Samoborskom muzeju stara štrcaljka iz 1855 godine

Izgorjeli su objekti: stolarnica, staklarnica i stambena zgrada Elizebete Reizer, kuće Josipa i Ivana Kocijančića, čižmara Luke Jeca, Franje Vukovića, trafikanta Antuna Kantilija, tkalca Josipa Peršina, klobučara Franje Augustina, krojača Ivana Detonija, klobučara Josipa Merseta, košarača Ivana Šniderčića, udovice Lucije Telišman, klobučara Andrije Frica, klobučara Matije Vukovića, Barbare Vuković, Josipa Križetića, trafikatora Ivana Merseta, Mihalja Bradača, tkalca Blaža Božića, majur sa kućicom i štagljem Antuna Kantilija, nadalje kuće kotlara Ivana Gerharta, voštara Nikole Kosića, klobučara Andrije Grola, Ivana

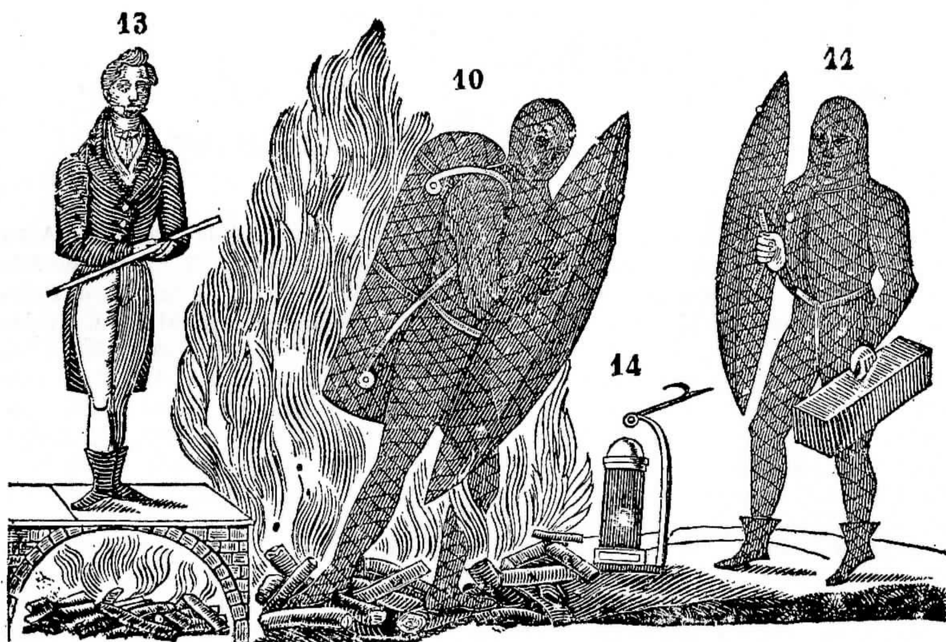

Vatrogasna zaštitna odora od azbesta, početak 19 stoljeća

i Mate Valečić, Franje Vukovića Jandretova, klobučara Dominika Keniga, Ante Glasića, mesara Ivana Budija, nasljednika Kocijančićevih sa Ivanom Topolčićem, velikog trafikanta Gjure Primca, općinska kuća, postolarice udove Belošević, Ivana Tunkovića, Josipa Medvena, udove Lukšić, mesara Mihalja Krajačića, mesara Franje Brivca, udove Magdalene Frailih, krojača Ivana Valečića, mesara Gjure Vukovića, deset općinskih mesnica, sedlara Franje Vinklera, mesara Ivana i Ante Glasića, Josipa Severa, voštara Martina Cimermančića, žganjarice Jelene Ivanščak, krznara Gjure Valečića, voštara Lovre Šuflaja, tkalca Gjure Valečića, kuća, štala, mlin i radionica Nikole Kosića, kuća trafikatora Gjure Pluta, čižmara Martina Cvetkovića, udove Josipe Vinšak, Petra Virnića, tkalca Martina Čunčića, Franje Hibnera, udove Mare Tonšetić, žličara Josipa Bernandina, Mihajla Bregara, Matije Draganeca, kmeta župnikova Matije Benzolića, krojača Nikole Terihaja, čizmara Ivana Kondrića, brijača (kirurga) Franje Horvata, klobučara Bernarda Perka, mlin na četiri kola i stambena zgrada Tistapatakija, Petra Praunspergera, grofice Malenić, mlinske stvari Ignjata Langa, majur i četiri kmetske kuće župnikove, kuća udove Čačković, Gjure Franciscija.

Ukupna šteta iznosila je 54.179 forinti i 57 krajcara! Procjenu su obavili izaslanici općine Gjuro Primc i Franjo Vinkler u prisuću notara samoborskoga Andrije Gluščića. Procjenu je prema mjesnim prilikama odobrio i sudac Petar Praunsperger 18. studenoga 1797. Dakako da je taj požar nanio Samoboru ekonomsku štetu, te je trebalo mnogo godina, da se Samobor ponovno izgradi i ekonomski oporavi. U tu svrhu, a prema sačuvanim podacimo, samoborska je općina dobila u Zagrebu beskamatni zajam od 25.000 forinti na deset godina, te se je uz pomoć u građevnom materijalu odmah pristupilo izgradnji novih kuća, domova i gospodarskih zgrada. Još je jednu štetu imao Samobor: izgorjeli su spisi i čitava arhiva rudarskog substituiranoga suda, koji je godine 1789. bio osnovan za čitavu Hrvatsku sa sjedištem u Samoboru, dok je prvim sucem bio Ignjat Lang. Taj je sud zbog požara preseljen u Varaždin i Radoboj (6).

Danas imademo u Samoboru sačuvan još jedan značajan vatrogasni propis, koji je nakon francuske okupacije izdan za Ilirske provincije u Trstu 20. svibnja 1816. godine. To je nešto dopunjeni propis iz godine 1792. tiskan na dvadeset stranica srednjeg formata (7). U to vrijeme istaknuo se kao naročito savjestan »komisar od ognja« samoborski ljekarnik Juraj Valentović, na čijoj se kući, na današnjem trgu kralja Tomislava prošle godine pronašla kamena ploča sa natpisom iz godine 1814. Valentović, koji je u Samoboru otvorio prvu građansku ljekarnu, podnio je općini jedan zanimljiv izvještaj o svom uredovanju kod nekog požara, pa »prosi osebujno Petra Tkalčića ženu telesno kaštigati« jer je u velikoj pogibelji ljude koji su branili vatru »karala i vse za norce i prez pameti zvala«. Takva žena, piše Valentović vrlo ozbiljno, »je vredna, da njoj plemeniti magistratuš ne oprosti, drugač bi još mene pri pregledanju dimnjakov z metlum van stirala, ar je prez toga jako gizdava« (8).

Vatrogasci na požaru u azbestnom odijelu, početak 19 stoljeća

Globe, koje su građani morali plaćati radi neurednih i zapuštenih dimnjaka i ognjišta, uplaćivale su se u naročitu blagajnu, iz koje su se nabavljale štrcaljke i ostali pribor za gašenje požara. Godine 1821. ta je blagajna toliko narasla, da je tadanji općinski sudac Topolčić mogao nabaviti prvu voznu štrcaljku, koju je izradio zagrebački kolar Franjo Plečko za svotu od 850 forinti.

Godine 1827. izbio je požar u Rudarskoj dragi, kod podanika Staroga grada Grgosa. Kako su se ti podanici pokoravali samo svojim gospodarima, a nisu marili za općinske propise to je na općinskoj sjednici zaključeno da se Dominium upozori na te nedostake i da upozori svoje podanike na održavanje općinskih protupožarnih propisa, tim više, što podanici Staroga grada ne daju nikakove doprinose za nabavku štrcaljki i ostalog pribora za gašenje požara.

Veoma je zanimljiv, do danas sačuvani primjerak priručnika o radu i zaštiti vatrogasaca, Januša Aldinija iz godine 1834. Naslov tom djelu je: »Općinsko hasnovito, kratko i kruto lehko vpućenje oneh načinov kak se vu prigodi zplanutog ognja i pogora ladati i ravnati mora . . .« Na 12 stranica velikog formata, starim kajkavskim jezikom Aldini daje razne upute za rad vatrogasaca, naročito za njihovu zaštitu kada oni moraju prodirati u zapaljene stambene kuće, gospodarske zgrade i skladišta, iz njih izvlačiti i spašavati djecu, žene, bolesnike i robu. Kako su se u takovom spašavanju često puta događale nesreće, a vatrogasci bi dobivali teške opekotine, Aldini preporuća vatrogascima naročita odijela izrađena od vlaknastog silikatnog kamena amianta (azbest!) koji se dade razvlačiti u niti i tkati u tkaninu a otporan je protiv vatre. Takovo: »ruho od Amianta potrebuje ztanovitu deblinu, krupnozt, i guztoču, da Vručina čez njeg na telo tak brzo neprobije. Ruho iz sukna, koje si Pompiri za ognjenu potreboču daju delati, mora tak priredjeno biti, da se ono kemičko priredjenje, kotero se vu njem nahaja, vu Ognju nerazide i nezgine, i tak krepozt njegovog Neizgorjenja prepreči: zato je potrebno pri Pogoru ober takovog od kemičkog sukna napravljenog ruha, drugo iz drotne mrežice obleči: ovo iz drotne mrežice ruho mora zadnič bit jako, al zato vendar ne odviš debelo, da se Pompir vu obavlanju svojega Dela nemudi, i neštenta. Štit je dozt jak če dva Kilograma to jezt 4-ri Funtov važe: celo pak ognjeno oklopno ruho, z Kacigum, Janklinum, Hlačamih i Štitom, vse z zpletenog Drota, nemora več neg liztor 7 Kilograma to jezt 14 Funtov vagati . . .« Osim toga Aldini daje još niz veoma zanimljivih uputa za vatrogasce. Tako na primjer, spominje kako su mnoge kuće izgorjele jer se u času uzbune nije mogao pronači ključ od vatrogasnog spremišta! Preporuča nadalje izradu svetiljki sa zaštitnom mrežicom, osnivanje tvornica za proizvodnju zaštitnih vatrogasnih odijela, sprava i štrcaljki. Posebne zaštitne mjere predlaže za kazališta, društvene dvorane i tvornice lako zapaljivog materijala, piše o Franklinovom munjovodu, a naročito preporuča »Poglavarima Pompirov« da sebi »podložne Pompire« neprestano uče i vježbaju za sve oblike spašavanja i gašenja požara.

Poslije velikog požara u kući Katarine Glasić 28. studenoga 1855. samoborska općina opet raspravlja na svojim sjednicama o uzrocima požara i određuje mjere za pregled svih kuća i gospodarskih zgrada, kako bi se hitno popravile manjkavosti. Dodjeljuje se nagrada po dvije forinte kočijašima koji su prvi dovezli štrcaljke, a po jednu forintu građanima koji su bili najmarljiviji kod donošenja vode i gašenja požara. Kažnjavaju se tesari koji se nisu odazvali u pomoć kod gašenja požara, jer kao stručnjaci sa svojim oružjem mogu mnogo pomoći. Stvara se nadalje zaključak da se u šest samoborskih ulica postave velike posude stalno napunjene vodom za prvu pomoć. Budući da je općina u to vrijeme imala tri

štrcaljke te je načinjen raspored prema kojemu će štrcaljkama upravljati cehovi, odnosno najsposobniji majstori: štrcaljkom broj 3 upravljat će kožarski i čižmarski ceh odnosno kožari Franjo Švarić i Stjepan Poreden i čižmari Josip Tonšetić i Janko Garašić. Štrcaljkom broj 2 upravljat će stolarski i klobučarski ceh, odnosno klobučari Adam Kristijan i Mirko Grdenić, štrcaljkom broj 1 tkalački i krojački ceh, odnosno Gabrijel Horvat krojač, Josip Regović krznar, Vatroslav Kokman remenar, Franjo Kazić kovač i Josip Gril sedlar. Tesari dužni su pomagati sa kukama i sjekirama, dok zidari su imali dužnost da sa ljestvama pomažu gašenje. Glavno rukovođenje i nadzor nad gašenjem požara povjerava se komesaru ognja (9).

Tako su eto građani organizirani u cehovima, a pod nadzorom općine vršili dužnost obrane od požara sve do konca XIX. stoljeća, kad je došlo do osnutka Dobrovoljnog vatrogasnog društva u Samoboru...

BILJEŠKE

1. Vjekoslav Noršić: Franjevački samostan u Samoboru (Vjesnik kr. državnog arkiva u Zagrebu, 1929.);
2. Prema sačuvanom tiskanom primjerku (u »Samoborskoj zbirci« Ivice Sudnika);
3. Bogumil Toni: »Obrana od požara u starom Samoboru« (Spomenica Samobor, 1942.);
4. Prema prijepisu Vjekoslava Noršića (u »Sam. zbirci« I. S.);
5. Prema prijepisu Emilija Laszowskog iz arkiva županije zagrebačke (u »Samoborskoj zbirci« I. S.);
6. Emilije Laszowski: »Rudarstvo u Hrvatskoj« II., 1944.;
7. Prema sačuvanom tiskanom primjerku (u »Sam. zbirci« I. S.);
8. Ivica Sudnik: »Juraj Valentović — prvi samoborski ljekarnik« (»Samoborske Novine«, broj 12 od 15. lipnja 1959.);
9. »Zapisnik sjednički obćine Samobor« od 1. i 13. prosinca 1855. (u Gradskom muzeju Samobora).

Josip Milaković (Samobor):

SAMOBORSKOJ VATROGASNOJ ČETI

**Bila su vremena — Samobor su mali
Povodanj i oganj ljuto zatirali
Protih sila stojeć u jadovnu boju
Sirotinju on ti branit kušo svoju.**

**Stoputa je noću, kad sve sanak hvata
Trgnulo ga »na stran« udaranje bata,
Javljalo mu požar il povodanj zvono
I vijek stravom dušu napunjalo ono — —**

**Al divskijeh što bje protiv veljih sila
Mišica i ruka a i nogu bilo?
Dok svak svoje zalud kušao je spasti,
Za tren grozni užas tu sve upropasti.**

**Bila su vremena — sve se crno piše,
Ali — slozi hvala — danas nije više:
Podigla se četa, što se borbi smije —
S divovima hoće ljuti boj da bije.**

**Otkad četa ova plam i val sputava,
I Samobor mali spokojnije spava,
Al dok za nj bi ona i ginuti znala,
Ne ište vam plate, već srdačno: »hvala«.**

**Dična četo, o Tvom novom desetljeću
Sve se misli naše danas Tebi kreću:
Pomoćnicu ruku Bog ti blagoslovi,
A ti nam se jačaj i množi i novi!**

**U muževna danas Ti nam stupaš ljeta
Pa muževna sreća nek Te svuda sreta,
Nek sa svojim starim vazda Pomozbogom
Budućnosti boljoj čvrstom stupaš nogom!**

**Zatočniče naših žica i domova,
U spomenar molba njeka Ti je ova:
I dalje nas čuvaj i brani i štiti
I Tvoj barjak hvalom trostrukom nam kiti!**

U Samoboru, 12. srpnja 1921.

OSNUTAK I OSAMDESETGODIŠNJI HUMANI RAD DOBROVOLJNOG VATROGASNOG DRUŠTVA U SAMOBORU

DVD OD OSNUTKA DO I SVJETSKOG RATA

Iako su građani Samobora po unaprijed određenoj osnovi i dužnostima dolazili u pomoć prilikom požara, a općina održavala tri vozne i dvije ručne štrcaljke, tri vozne preseke, dvoje velike ljestve i čaklje, a i cehovi su, koji su se već pomalo raspadali, još uvijek imali svoje ručne štrcaljke, ipak se je osjećala potreba, da se u Samoboru osnuje Dobrovoljno vatrogasno društvo, čiji će izvježbani i disciplinirani članovi sa više stručnosti i organizirano pristupiti gašenju požara. Tu ideju prvi put javno iznosi mladi Samoborac, pjesnik Josip Milaković u Spomenici Veteranskog društva 1882. godine.

Za osnutak Društva svojski se brinula samoborska općina i njen načelnik Dragutin Švarić. Osvald Allnoch i Marko Bahovec sastavili su Pravila i službovnik koje je tadanja vlast konačno odobrila u siječnju 1890. godine. U tim Pravilima, koja su tiskana u stotinu primjeraka, navedena je svrha Dobrovoljnog vatrogasnog društva: da se složnim i izvježbanim silama uguši vatra i spasi život i imovina postradalih od vatre. To se postizava čestim vježbanjem pojedinih odjela i čitavog Društva, tjelovježbom, tečajevima, društvenim sastancima i znanstvenim rukovođenjem vatrogastva. U Pravilima su nadalje navedena prava i dužnosti članova, podaci o upravi, glavnoj skupštini, društvenom sudu i zaključci u slučaju raspusta Društva — ukupno 13 paragrafa. Nadalje je tiskan opširan Službovnik, koji u 36 paragrafa donosi precizne propise o vrstama vatrogasne službe, o dužnostima pojedinih časnika, penjača, štrcara i čuvara, o disciplini u radu, o propisima kod požara, o pripremi, noćnoj straži, vježbama i raportu.

Konačno je na dan 2. ožujka 1890. održana vrlo dobro pripremljena osnivačka glavna skupština koju je otvorio općinski načelnik Švarić, dok je upravitelj Samoborske škole Milan Lang pročitao i protumačio Pravila i Službovnik. »Molim, da još jednoč zrelo promislite o onom, što se je malo prije iz pravila pročitalo. Tko ima volje i smisla da bi se mogao pokoravati svim onim dužnostima, što se od vatrogasioca zahtijevaju i hoće ih zdušno vršiti, taj neka se izvoli prijaviti, da se upiše za člana . . .« Na ovaj poziv načelnika Švarića započeo je smjesta upis: upisalo se je preko 60 prisutnih za izvršujuće članove. Istovremeno upisuje se i cjelokupno članstvo Veteranskog društva u čuvarski odjel. Nakon toga predsjednik stavlja na dnevni red izbor odbora i za zapovjednika predlaže Vjekoslava Obada koga skupština s oduševljenje prihvaća. Obad prima izbor, no izjavljuje ». . . da neka ostane kako je napisano, prima i obećaje čvrsto da će svim silama uznastojati da Društvo zadovolji teškoj zadaći. Ali on ovdje nije sam, sam ne može da zadovolji plemenitoj svrsi koja je u pravilniku potanko označena, već svi skupa u čvrstoj slozi i zajednici, moli svu ovu gospodu koja su se upisala u Društvo da podupru da svi skupa ljudski uznastoje za što bolji procvat ovog Društva . . .« Kada je Obad zauzeo predsjedničko mjesto, Švarić je dalje predložio za zapovjednika Đuru

Članovi DVD Samobor iz godine 1895

Lesca, za vođe penjača Kalba i Buzinu, za vođe štrcara Lesca i Dragara, za nadzornike štrcaljki Melinšćaka, Regovića, Budija i Jurčića, za tajnika Langa, blagajnika Bahovca, vježbatelja Šimca, dok su za vođe čuvara izabrani Allnoch i Gollner. Tek izabrani blagajnik Bahovec podnosi skupštini radosnu vijest da je u korist Društva u Štedionici već uložena krasna svota od 250 forinti koje su uplatili građani »kao utemeljiteljni članovi«.

Rad malog Društva započeo poletnim oduševljenjem: već za četiri dana održava se prva sjednica odbora na kojoj upravo pljušte početnički problemi. Zaključuje se da dvojica časnika pođu smjesta u Zagreb do glavnog vježbatelja Zagrebačkog društva Mirka Kolarića radi uputa za nabavku najpotrebnijih sprava i smjernica za gradnju tornja za vježbe. Ujedno je zaključeno da se nabave potrebne tiskanice i da rezbar Radković izradi društvenu štambilju. Dalje, Općinu treba hitno zamoliti da Društvu preda sve štrcaljke, preseke, ljestve i spremište, da dozvoli održavanje skupština u vijećnici, da jednu sobu da za sjednice i čuvanje arhive, da se nabave radna odijela, da se članovi podijele na penjače i štrcare, da se sa 5 forinti nagradi kočijaš koji prvi dođe u pomoć prilikom požara, a sa 2 forinta kočijaš koji dođe drugi, da se treba obratiti za pomoć osiguravajućim društvima i tako dalje.

Već 23. ožujka Društvo šalje fijaker u Posused pred Kolarića koji je stigao jutarnjim vlakom, jer još nije bilo »Samoborca«, da dade prve organizacione upute časnicima i započne prvom vježbom. Pošto organizacija nije tekla »najbolje«, za-

povjednik saziva 4. svibnja izvanrednu glavnu skupštinu na kojoj su članovi razvrstani u odjele i rojeve, a vježbatelj Šimec zamijenjen je Radkom Buzinom. Određeno je zatim da se polovica članova vježba za penjače, a druga za štrcare. Čim se jedni i drugi uvježbaju, treba im izmijeniti raspored kako bi svaki vatrogasac bio uvježban za penjača i štrcara. Nakon toga neka se svaki vatrogasac prema njegovoj želji opredjeli i osposobi za penjački ili štrcarski odjel. Odbor vodi poslove u strogoj disciplini, pa već nakon nekoliko mjeseci rada smjenjuje one časnike koji ne dolaze redovito na vježbe i na njihova mjesta postavlja obične vatrogasce koji su bili marljivi, sposobni i disciplinirani.

Uto 16. listopada 1890. dolazi do požara na kojem mlado Društvo prvi put pokazuje svoju snagu i stručnu spremu. Sačuvan je zapisnik dostavljen općini, u kome se navađa i ovo: »Zapisnik o krovnom požaru, što se pojavio dne 16. listopada 1890. u mlinu gosp. Franciscija (danas kovač Noršić, Livadićeva ulica), u 6 i pol sati na večer javi zvono sa tornja župne crkve da je negdje vatra. Trubljač vatrogasni zatrubi odmah na uzbunu, te se za čas sakupi na spremištu odjel vatrogasaca koji pod vodstvom vježbe meštra Buzine odjuriše sa novom štrcaljkom na požarište. Došavši ovamo, osvjedočiše se da vatra još nije takla mlina samoga, ali je zato plamen proždirao svom svojom silom mlina se držeću staju i sušu, kojoj je gornji dio bio napunjen krmom, ali srećom bijahu pokrivene crijepom. Vježbe meštar vidi odmah da tu nije moći ni pomisliti o spasu staje, pak stoga odluči sve sile uložiti, da vatru lokalizira na samu staju i time spasi mlin. Međutim se sakupila skoro cijela vatrogasna četa kojom je zapovijedao na garište došavši podzapovjednik Lesec. Momčad je napregla sve sile kako da spasi mlin kojega je već plamen od staje začeo lizati. Nova štrcaljka bacala je vodu na dvije cijevi, a pomagala je još i stara štrcaljka broj 1. Tako je silnim mlazom vode bila pogibelj od mlina za čas odklonjena, a vatra za malo počela jenjati. Okolo osme ure bijaše plamen posve udušen, tek je garišno tlo bilo posuto klijajućom žeravicom. Međutim se spustila dosta jaka kiša koja je pogasila svu žeravicu i tim odklonila svaku pogibelj. Pošto je momčad vatrogasna bila silno izmučena te sva mokra što od kiše, a što od napornog rada, ostavi garište i krene k spremištu, ostavivši sluge g. Franciscija da paze kroz noć na garištu. Štrcaljke su ostale na požarištu do drugoga dana. Šteta je dosta znatna, a bila bi kud i kamo veća da nije bilo za dobe vatrogasaca koji su spasili mlin . . .« Nakon ove prve akcije Društvo je dobilo pismenu zahvalu Janka Franciscija, u kojoj piše da su se vatrogasci ponijeli tako vješto, požrtvovno i plemenito da im se svatko mora diviti. Francisci izrazuje Društvu duboku hvalu na njegovom trudu, požrtvovnom i neustrašivom radu, te obećaje da će plemenite akcije Društva u buduće u svakoj prilici podupirati.

U prvoj godini društvenoga rada odbor nabavlja priručnu ljekarnu i moli dra Brodskoga da preuzme dužnost društvenog liječnika. Uz garanciju općine i na mjesečnu otplatu odbor nabavlja svečana odijela za sve članove. U nastojanju da se sakupi što više sredstava, vodi se akcija za upis članova utemeljitelja i podupirajućih, šalju se molbe osiguravajućim društvima. Prvo veliko razočarenje Društvo doživljava kad je primilo odbijenu molbu za pomoć upućenu samom Franji Josipu. Isto tako Odbor nije prihvatio poziv da pristupi u članstvo Vatrogasne zajednice jer slabe materijalne prilike još nisu dopuštale izdatak od 10 forinti za upisninu i daljih 10 za godišnju članarinu. Koncem prve godine Društvo broji ukupno 130 članova: 58 izvršujućih, 40 podupirajućih i 32 utemeljitelja.

I tako se počelo redati dalje godine. Kroz društvene redove prolaze generacije Samoboraca, neki ostaju godinu dvije, a mnogi desetke godina aktivni vatrogasci, ulažu mnogo truda i ljubavi u plemenito djelo na spašavanju imovine i života svojih sugrađana. Na glavnim skupštinama biraju se najbolji članovi, i po starom pravilu mlađi uvijek pomalo preuzimaju dužnost starijih koji kao vjerni vatrogasci prelaze u rezervu. Društvo ima priručnu ljekarnu, stalnog društvenog liječnika i ljekarnika. Imovina se postepeno povećava. Spremište se popunjuje novim spravama. 24. siječnja 1892. Društvo priređuje svoju prvu javnu zabavu s plesom, a od vremena do vremena zaječe trublje na uzbunu i četa hrli na požarište da brani i spasava. U Samoboru vatrogasci često puta imaju još jednu dužnost, koja inače u mnogim drugim mjestima nije uobičajena: maleni i bistri samoborski potok Gradna za jakih proloma oblaka često toliko naraste da poplavi čitavu svoju okolicu, a na Trgu kralja Tomislava zna narasti i preko jednog metra. Tada samoborski vatrogasci spašavaju imovinu građana, iznose robu iz poplavljenih trgovina i skladišta, čuvaju mostove i nasipe, iz bujice izvlače doplavljene balvane, daske i štrcaljkama vade vodu iz napunjenih podruma i prizemnih zgrada.

Godine 1897. uređena je temeljito gasilana u dvorištu općinske vijećnice. Za rojnika štrcara izabran je vrijedan vatrogasac Antun Unetić, a 4. prosinca 1897. počeo je djelovati kao vježbatelj mladi samoborski učitelj Bogumil Toni koji se kasnije razvio u veoma zaslužnog organizatora, ideologa i pjesnika našeg sveukupnog vatrogastva. Dne 6. travnja 1899. umire suosnivač društva Marko Bahovec, pa blagajničku dužnost preuzima tajnik Lilan Lang. Iste godine Društvo uspješno savladava veliki požar u lančarnici Andrije Nagode i spašava od propasti veliku stambenu zgradu i nekoliko gospodarskih. Na velikoj javnoj vježbi 22. listopada 1899, kada su trebali »spašavati« od požara dvije velike zgrade u suprotnim dijelovima Samobora, vatrogasci su pokazali veliko stručno znanje i spremnost. Na toj vježbi upotrebljeni su prvi puta bicikli u službi vatrogasaca.

Na glavnoj godišnjoj skupštini 4. svibnja 1900. proslavljena je skromno 10-godišnjica Društva. Tom prilikom čitao je Bogumil Toni svoju povjesnu radnju, »Nešto o razvoju vatrogastva u Samoboru za prijašnjih vremena«. Poslije ove proslave predaje ostavku zapovjednik Vjekoslav Obad, a izvanredna skupština 20. svibnja 1900. bira za zapovjednika društvenog ljekarnika i načelnika općine Samobor Mirka Kleščića. Pod njegovim zapovjedništvom nabavljena je 1904. nova velika štrcaljka-parnjača. Iste godine, za načelnika općine Josipa Čopa, sagrađen je novi penjački toranj za vježbe.

Pisac velikog djela »Samobor, narodni život i običaji« Milan Lang posvetio je mnogi svoj članak samoborskom vatrogastvu, a godine 1905. izlazi u »Samoborskom listu« i njegov »Osvrt na 15-godišnjicu Dobrovoljnog vatrogasnog društva«.

Godine 1905. poduzima Društvo akcije po selima samoborske okolice gdje se pojavljuju češći požari. Jedno od tako naročito ugroženih sela bile su Rude, gdje je uz učitelja Dobrinića, rojnika Fresla i Štengla osnovan vatrogasni odjel i priključen Samoborskom društvu kao četvrti vod. Bogumil Toni, podzapovjednik Lesec i Mirko Kolarić iz Zagreba počeli su vježbati nove vatrogasce, no radi nedostatka sredstava za opremu i sprava, vod u Rudama nije se dugo održao.

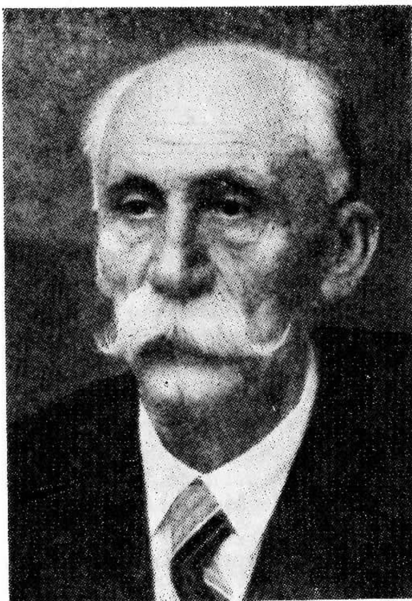
U svibnju 1907. prima Društvo ostavku Mirka Kleščića na zapovjedništvu, a na to mjesto bira dotadanjeg podzapovjednika Đuru Lesca. U kolovozu 1909. umire dugogodišnji društveni liječnik dr. Milan Bišćan. On je bio krasan primjer društvenog radnika i godinama liječio besplatno sve vatrogasce, ne samo one koji su slučajno stradali na dužnosti nego i u privatnom životu.

1910. društvo već ima dvadesetgodišnje iskustvo, dobro je organizirano. Izvršene su prve veće promjene u kadrovima, stariji vrijedni i predani radnici prepuštaju mjesto mlađima.

Na godišnjoj skupštini izvršene su značajne promjene u rukovodećem kadru. Bogumil Toni postaje podzapovjednikom, Marcel Melinščak vježbatelj, a Antun Unetić vođa štrcara.

Društvo osniva potpornu blagajnu po načelu uzajamne pomoći i time, osim glavnoga zadatka spašavanja imovine građana od vatre i vode proširuje djelovanje, i na solidarnu pomoć članovima.

God. 1911. dugogodišnji tajnik i blagajnik Milan Lang, duša Društva, povlači se u počasne članove. Nasljeđuje ga kolega po zvanju, učitelj Bogumil Toni, koji je aktivno radio i vodio Društvo sve do 1936. godine. Blagajničke poslove preuzima zaslužni i požrtvovni vatrogasac Antun Filipec.

Milan Lang, dugogodišnji samoborski učitelj, pisac i aktivni član DVD

To je vrijeme vrlo burnih događaja u Hrvatskoj — Mađarska hegemonija nad Hrvatskom još od bana Hedervarija i poslije njega uzrokuje sve veće nezadovoljstvo. Balkanski rat protiv Turaka je u punom toku. U narodu se javlja netrpeljivost postojećeg režima. Sve to utječe i na rad Društva. Sve je u nekom znaku isčekivanja raspleta događaja.

Vatrogasci ipak predano rade. Vježbaju tjedno jedanput, sudjeluju na svim većim i manjim požarima, spasavaju imovinu svojih sugrađana samopožrtvovno bez naknade i većih priznanja, iz dubokog poriva ljudskog bića da pomognu drugome u nevolji ne štedeći sebe.

DVD IZMEĐU DVA RATA

Presudni historijski događaj Prvi svjetski rat, koji je poremetio mirnodopski ritam evropskog života, odrazio se i na rad Društva. Veliki broj mlađih članova odlazi na bojište. Umire i zapovjednik Lesec. Četiri godine društvo tako životari, ali se nada, održava se uz velike napore udovoljavajući svojim dužnostima.

Poslije rata Društvo oživljava, jača i pomlađuje se novim članovima. Vatrogasci i dalje predano rade i bore se za održanje, jer većih materijalnih sredstava nije bilo .

Godine 1919. zapovjednikom postaje Bogumil Toni, podzapovjednik Marcelo Melinšćak, a tajnik samoborski entuzijast dr. Stjepan Orešković.

1922. umire blagajnik Antun Filipec, a na njegovo mjesto dolazi spremištar Franjo Strmoli.

1923. Društvo dobiva barjak izrađen po hrvatskim narodnim motivima i nacrtu slikara Josipa Bužana. Taj barjak se i danas nalazi u Samoborskom muzeju. Prilikom velike proslave posvećenja barjaka izdana je i spomenica »Samoborski vatrogasci 1890—1923«.

Zastava je nabavljena od zarada na vatrogasnim zabavama i sakupljanjem dobrovoljnih priloga. Građani koji su dali veći prilog imaju mjedeni čavlić (pod imenom »zlatni«), kojim je zastava pričvršćena na stijegu. Popularnost vatrogasaca i ljubav koju su uživali u svojoj sredini najbolje se vidi po tome, što se skupilo toliko priloga za čavliće da za sve nije bilo mjesta na stijegu.

O tim danima u vatrogasnoj organizaciji priča dugogodišnji član Noršić Franjo, koji je kao šestnaestogodišnji momak primljen u Društvo 1921. god.

»Po primanju u Društvo odmah sam bio uključen u odjel štrcara. Vježbe smo imali svake nedelje od 3 do 5 sati poslije podne. U zimskim danima održavali su se sastavi na kojima smo obrađivali teoriju, taktiku i dr. Ljeti smo imali vježbe u baratanju vatrogasnom opremom. Nakon tri godine u odjelu štrcara, bio sam 10 godina spremištar, a zatim rojnik (vježbatelj penjačkog odjela) i dužnost mi je bila uvježbavanje mladih članova. 1939. postao sam podzapovjednik, a 1949. god. otišao sam u rezervu, i kao rezervni član još i danas djelujem. U to vrijeme najveći pokretač rada u društvu bila je ljubav prema društvu. Društvo nije imalo velike materijalne mogućnosti. Uniforme su bile slabe, trošne, vatrogasna oprema je bila slaba i vatrogasnih sprava bilo je malo. Na svaku stvar se pazilo i čuvalo. Vatrogasne starješine štovali smo i uživali smo ugled među građanstvom. Najveće veselje bilo je 4. svibnja, kada se redovno svake godine održavala godišnja skupština, a poslije nje zakuska za sve članove. Prve praktične vježbe počele su oko 1. svibnja. Prvo su se uredila spremišta, pregledale se štrcaljke koje smo napunili vodom. Štrcaljke su stajale na tri mjesta u gradu: u Gornjem kraju kod Regović Janka, u Taborcu kod Radoševića i u vatrogasnom spremištu. Raspored štrcaljki bio je

takav da se, ako u gradu izbije požar, što prije dođe na vatru sa štrcaljkom. Štrcaljke su bile »drvenjače« i u njih se morala nalijevati voda kantama. Štrcaljke su vukli konji.

Svi građani bili su dužni dati podvoz u slučaju požara. Imali smo pravo uzeti svakome konje radi što bržeg dolaska na vatru.

Franjo Noršić,
dugogodišnji član DVD Samobor,
sada rezervni član

Nakon dvije godine što sam pristupio u Vatrogasno društvo dogodio se interesantan događaj. Jedne nedelje došli smo ranije na vježbu. Iz Domaslovca je stigla vijest da je tamo vatra. Uzeli smo štrcaljku drvenjaču i vitlo sa cijevima. Nas osam članova dogurali smo na trg teška kola. Tražili smo konje, ali za inat konji iz susjedstva nisu bili u svojim stajama. Na svu sreću na cesti su se pojavila kola sa konjima, i vlasnikom Brunovićem. Naš zahtjev da nam da konje odbio je ispričavajući se da su mu konji umorni. Na silu smo ispregli konje bez njegove volje i upregli smo ih u vatrogasna kola. On je sjeo na mjesto kočijaša i bezvoljno polako počeo tjerati kola prema kolodvoru. Kad je iza prvog zavoja ugledao da je vatra na području gdje se nalazi i njegova kuća, potjerao je konje svom silom. Dojurili smo svom brzinom do vatre i vidjeli da je vatra zahvatila štagalj u susjedstvu kuće našeg kočijaša. Uspjeli smo sačuvati sve susjedne zgrade, i vatra se nije proširila«.

I tako bi svaki dugogodišnji vatrogasac znao ispričati neki interesantan događaj.

Veliko iskustvo iz vatrogasnog života ima i Stjepan Tkalčić, član od 1922. Tada mu je bilo 18 godina, a još je i danas u rezervi kao počasni komandir društva i počasni komandant Vatrogasnog saveza općine Samobor. U svojoj vatrogasnoj karijeri dobio je mnoga odlikovanja, bio komandir DVD Samobor i komandant Općinskog podsaveza od 1947. do 1954. godine.

»U vrijeme kada je postao vatrogasac, Društvo je imalo slijedeće odjele: Odjel štrcara, penjača, čuvara, saniteta i mašinski odjel na parnjači.

Društvo je imalo i vatrogasnog liječnika. Dugo godina tu dužnost vršio je dr. Bišćan, a poslije njega dr. Anger. Članove su liječili besplatno jer je postojao fond za liječenje iz kojeg su se plaćali troškovi liječenja. U fond je svaki član ulagao godišnje 10 dinara. Imali smo i svoga »pravdoznanca« pričao je Tkalčić. Dugo godina to je bio dr. Đuro Horvat.

U to vrijeme glavna snaga za gašenje požara bila je velika štrcaljka parnjača, nabavljena još 1904. god. Na vatrogasnoj vježbi u Rudama parnjača se raspala. Poslije je popravljena, ali više nije služila svrsi.

Godine 1925. umire vrli starina, vođa čuvara Marko Herceg. Njegovu dužnost preuzeo je Franjo Lodeta, a tajnik postaje Branko Mihelić. Godine 1927. umire zaredom nekoliko vrijednih vatrogasaca: podzapovjednik Marcel Melinščak, Imbro Koštrman, Marko Žarković, Marko Mučnjak, i blagajnik Janko Kompare koga na dužnosti nasljeđuje sin Stanko Kompare. Podzapovjednik postaje Zvonimir Miholjević, vježbatelj Unetić, a vođa štrcara Franjo Strmoli.

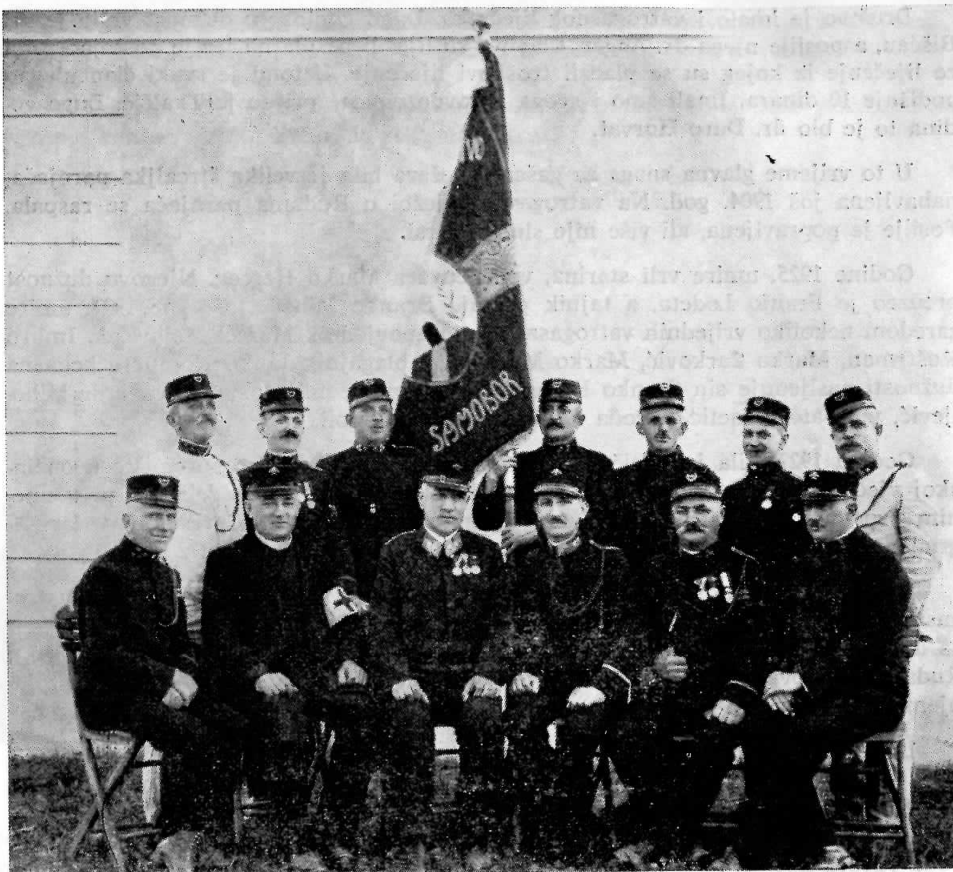
Godina 1927. bila je kritična za Društvo jer je vatrogasno spremište u općinskoj vjećnici preuređeno za električnu centralu. Društvo mora čekati u privremenim prostorijama (kuća Dulčić) sve do godine 1930., kad se preselilo u novosagrađeno spremište na mjestu gdje se danas nalazi »Narodni dom«.

U tom razdoblju samoborski vatrogasci mnogo rade na organiziranju vatrogastva po selima samoborske općine, i 15. svibnja 1929. osnivaju Vatrogasnu župu sa društvima u Samoboru, Bregani (osnovano 1909.), Sv. Nedelji (osnovano 1926.), Rudama (osnovano 1927.) i Otoku (osnovano 1929. godine). Malo zatim, nastojanjem Župe osnovana su i društva u Martinu pod Okićem, Mirnovcu i Novakima.

1929. Društvo nabavlja prvu motornu štrcaljku. Godišnja skupština u svibnju 1931. godine bira novi odbor u slijedećem sastavu: predsjednik Bogumil Toni, zapovjednik Miholjević, podzapovjednik Lodeta, vježbatelj Strmoli, spremištar Unetić, tajnik Tomečak, blagajnik Kompare, vođa penjača Turovec, vođa štrcara Zlodi, vođa čuvara Doltar, rojnici Tonšetić, Kuhar, Mazić, barjaktar Peršin, vidar Čebuš-

Godine 1931 sagrađeno je vatrogasno spremište na mjestu gdje se danas nalazi Narodno sveučilište »Janko Mišić«

Upravni odbor DVD Samobor 1934. godine

nik i glavni trubač Kocijanić. U tome razdoblju posvećuje se mnogo pažnje teoretskoj izobrazbi vatrogasaca, održavaju se mnoga predavanja i tečajevi u Samoboru i selima gdje se nalaze društva Vatrogasne župe. U ožujku 1931. Društvo je ugasilo veliki požar tvornice gunjeva, a u srpnju svečano preuzela novi vatrogasni dom i novu motornu štrcaljku. Krajem godine Društvo sudjeluje u proslavi pete godišnjice Vatrogasnog društva u Rudama, koje pod predsjedništvom Mirka Klešćića i tajništvom Franje Regovića postizava vrijedne uspjehe. Društvo prisustvuje i pogrebu zapovjednika Vatrogasnog društva u Bregani Vida Vugrinca, koji je na području Bregane i Podvrha veoma uspješno razvijao vatrogasnu organizaciju.

Na godišnjoj skupštini 1931. god. Društvo za sobom ima već 40 godišnje iskustvo. Mijenja se i nadopunjuje Upravni odbor u koji ulaze stari iskusni veterani: kao predsjednik Toni Bogumil, zapovjednik Miholjević Zvonimir, podzapovjednik Lodeta Franjo, vježbatelj Strmoli Franjo, premištar Unetić Antun, tajnik Tomečak Milan, blagajnik Kompare Stanko, vođa penjača Turovec Stjepan, vođa štrcara

Zlodi Franjo i kao vođa čuvara Doltar Franjo. Rojnici su postali: Tonšetić Josip, Kuhar Franjo i Mazić Ivan, barjaktar Peršin Antun, vidar Čebušnik Nikola, a glavni trubač Kocijanić Stjepan.

Revni vatrogasci s radošću se useljavaju u novosagrađeno spremište u kojem se danas nalazi Narodni dom.

Svesrdno su prionuli na posao. U tom razdoblju posvećuje se mnogo pažnje teoretskoj izobrazbi, pa se održavaju mnoga predavanja, vježbe u Samoboru i u selima gdje se nalaze društva Župe.

U ponedjeljak, 15. ožujka 1931. u 2 sata poslije podne, izbija požar u tadanjoj tvornici gunjeva. Vatra je nastala od iskre koja je iskočila iz stroja na vunu. Vlasnik tvornice s radnicima htio je vatru ugasiti u zametku, ali mu to nije uspjelo. Vatrogasci su bili alarmirani u 2,20 sati, a samo deset minuta kasnije dopremljena je autom na garište motorna štrcaljka, a vožnjača — ručna štrcaljka i ostale sprave dopremljene su za 20 minuta. Na zgarištu su se našli kao zapovjednici Toni i Miholjević. Tvornička zgrada bila je potpuno u plamenu, dok je tvornica Falzari i »Setelana« također bila ugrožena, a osim toga građene su od lakozapaljivog materijala. Prva zapovijed glasila je, da se spasi kuća sa čijeg je krovišta već sukljao dim.

Filip Račić, dugogodišnji vatrogasac

U opasnosti po život vatrogasaca kuća je spašena pomoću 4 mlaza. Poslije toga sve snage upotrebljene za gašenje goruće tvornice. U 6,30 sati požar je uglavnom ugašen, i veći dio ljudstva sa vožnjačom upućen je u spremište. Na zgarištu još uvijek je morao ostati odred vatrogasaca sa motornom štrcaljkom jer se svaki čas pojavljivao plamen. U 10,30 izdana je zapovijed za odlazak sa zgarišta, na kome je bio 41 vatrogasac. Zapovjedništvo su naizmjenično vodili Bogumil Toni, Miholjević i vježbatelj Unetić.

Evo što o tome kaže učesnik na tom požaru Račić Filip:

»Bio je to veliki požar, a mi smo naprosto jurišali na vatru. Kuća je bila potpuno u plamenu, no mi je nismo mogli braniti već smo branili okolne kuće koje su svaki čas mogle da se zapale. Kad smo izvršili dobro osiguranje okolnih kuća i ugušili požar na susjednim zgradama, tek tada smo prišli na samo gašenje zapaljene tvornice.

Veliku poteškoću kod gašenja požara stvarao nam je vjetar koji je puhao velikom brzinom. Baš uslijed toga nastradala su nam dva vatrogasca: Peršin Antun i Turovec Stjepan. Nas nekolicina koji smo se zatekli u njihovoj blizini izvukli smo ih brzo iz vatre i jedva izbjegli nesreći. Požar je trajao dosta dugo, a od strojeva radili su »Smekalica« i Vožnjača.

U svojoj vatrogasnoj praksi imao sam još dosta teških požara. Jedan isto od većih bio je u Gornjem Gizniku kod Rukljača. To je bio osobito teški požar radi toga što nismo imali vode. Koristili smo jednu cisternu koja se nalazila u parku. Na ovom požaru imali smo toliko uspjeha da nismo dozvolili širenje požara i pod vrlo teškim uslovima uspjeli smo ga lokalizirati.«

U razdoblju od 1931. do 1935. Društvo je imalo i mnogo drugih uspješnih intervencija.

Godine 1936. donijela je promjenu: nakon 40 godina aktivnog rada u Društvu, povukao se Bogumil Toni, vatrogasac, koji je održao tisuće predavanja i vježbi i nastupao na požarima, pjesnik koji je vatrogastvo i književno afirmirao stotinama svojih članaka, radova, osvrta i izvještaja po svim našim stručnim časopisima i listovima. Samoborsko DVD mu je tom zgodom odalo veliko priznanje i u čast izabralo ga za doživotnog počasnog predsjednika.

Eto kako je nakon toga izgledala lista članova.

Zapovjednik je bio Miholjević Zvonimir, podzapovjednik Strmoli Franjo, tajnik Tomečak Milan, blagajnik Kompare Stanko, spremištar Zlodi Franjo, a trubljač Kocijanić Ivan.

U penjačkom odjelu bili su:

kao vođa — Doltar Franjo,
rojnik — Tonšetić Josip, a
penjači — Žibrat Janko, Račić Filip, Brdarić Stjepan, Štrukelj Josip, Noršić Franjo, Drušković Mijo, Herceg Milutin i Minihofer Ivan.

Štrcarski odjel sačinjavali su:

Mažić Ivan — vođa,
rojnici: Kompare Mijo, Kuhar Franjo i Vene Ivan, zatim
štrcari: Domović Božo, Noršić Mijo, Tkalčić Stjepan, Medved Ivan, Karba Feliks, Šuflaj Franjo, Rešetar, Đuro, Kupres Đuro, Vrbnjak Antun, Gros Franjo, Krušec Ignac, Planinčić Vlatko, Planinčić Stanko, Bostjančić Jakob i Pavlin Antun.

Čuvarski odjel sastojao se od

vođe: Domin Đure,
vidara: Čebušnik Nikole,
barjaktara: Prčić Đure i Peršin Antuna.

I u godini 1938. bilo nekoliko značajnih događaja u Društvu: Tajnikom postaje Stjepan Bošnjak, dotadašnji tajnik Tomečak odlazi u Zagreb, a malo zatim i Miholjević. Zapovjednikom postaje neumorni vatrogasni radnik Franjo Strmoli.

Pod konac godine naši vatrogasci moraju napustiti dom radi nadogradnje Narodnog doma, te se seli natrag u općinsku vijećnicu. Tada umire i bivši zapovjednik Društva u Samoboru i Rudama, kasnije starješina Vatrogasne Zajednice Mirko Kleščić, koji je desetljećima ulagao svoje organizacione sposobnosti za opći razvitak našeg vatrogastva.

Kako se, međutim, kao umirovljenik stalno u Samoboru naselio i prijašnji starješina Vatrogasne zajednice i Vatrogasnog saveza Jugoslavije Marijan Heržić, to je Samoborsko vatrogasno društvo bilo naročito radosno što ga je na skupštini 21. siječnja 1939. moglo izabrati za svoga predsjednika. Heržićevo iskustvo pružalo je nadu da će on i u Samoborskom društvu razvijati najširu aktivnost. Nažalost, poslije nešto više od mjesec dana Hržić je iznenada obolio od upale pluća i umro 22. veljače 1939. godine.

Dana 20. i 21. svibnja iste godine Samobor doživljava veliku nesreću: nakon dugih i neprestanih proloma oblaka Gradna je nabujala, provalila iz korita i poplavila veliki dio grada. Gornji kraj, Taborec, Livadićeva ulica, Trg k. Tomislava, Milakovićeva, Gajeva, Mlinska i Zagrebačka ulica bile su pod vodom čija je visina, na primjer, kod zgrade Komunalne banke iznosila oko 160 cm. Tri dana i tri noći članovi Dobrovoljnog vatrogasnog društva u Samoboru bili su stalno zaposleni spašavajući imovinu i živote sugrađana. Vatrogasci su i ovom prilikom dali sjajan primjer humanog i nesebičnog rada na pružanju pomoći u nesreći.

Godine 1940. Društvo je proslavilo 50 godišnjicu osnutka. Na glavnoj skupštini biran je u novi odbor: za **predsjednika dr. Vladimi Mogut**, zapovjednik Franjo Strmoli, podzapovjednik Mijo Noršić, tajnik Stjepan Bošnjak, blagajnik Stanko Kompare, vođe: Franjo Doltar, Ivan Mazić i Đuro Domin, spremištar Josip Tonšetić, rojnici Franjo Kuhar, Mijo Krapec i Đuro Prčić. U Nadzorni odbor ušli su: Nikola Čebušnik i Mijo Noršić.

Na skupštini je s radošću pozdravljen podzapovjednik Mijo Noršić koji je od osnutka Društva, punih 50 godina bez prekida vršio dužnost vatrogasca. Sama proslava obavljena je u mjesecu rujnu veoma svečano uz veliko učešće vatrogasnih društava i najstarijih članova: Milana Langa, Bogumila Tonija, Noršića, Buzine, Doltara, Čebušnika, Krapca, Zlodija i Strmolija.

Tom zgodom Društvo izdaje i jubilarnu spomenicu koju je napisao dr. Stjepan Orešković. U toj godini društvo se opet preselilo u svoje ranije prostorije nad kojim je tada nadograđen »Narodni dom«. Pod konac godine umire Nikola Čebušnik koji je 37 godina aktivno radio kao vatrogasac.

Još malo i došli su teški dani drugog svjetskog rata i okupacije naše domovine. Osjetilo je to i naše Društvo, prorеđeni su i njegovi članovi, ono se ponovo našlo na ulici sa svim svojim spravama jer je spremište trebalo okupatoru.

Međutim, ljubav Samoboraca prema svom Vatrogasnom društvu ponovo je i sada došlo do izražaja: na nekoliko mjesta oni su u svoje kuće spremili vatrogasnu imovinu.

Tako su sačuvane teško stečene i vrijedne sprave, a društveni život odpočinje radom pod teškim ratnim uvjetima.

50-godišnjicu svoga osnutka Društvo je svečano proslavilo 8. IX 1940. godine. Proslavi je prisustvovalo preko 40 vatrogasnih društava i mnogi visoki vatrogasni funkcioneri kao i funkcioneri tadanjeg društvenog i političkog života.

I građani Samobora svojim brojnim sudjelovanjem odali su puno priznanje 50-godišnjici neumornog rada ovog Društva na braniku njihove imovine od vatre i vode.

Proslava je imala svečani ton, ali srca ljudi nisu bila vesela. Zahuktala hitlerovska ratna mašina gazila je zemlje Evrope. Iako naša zemlja tada još nije bila ugrožena, u duše se uvlačio strah. Nitko nije vjerovao riječima Hitlera. Pogazio je brojna svoja obećanja, i samo lakovjerni mogli su biti mirni.

Dolazi 1941. godina. I našu zemlju gazi fašistička čizma. Okupator nameće u Samoboru svoju volju.

Život i rad Društva odvija se u teškim ratnim uvjetima. Kompletna oprema i strojevi izbačeni su iz vlatitog spremišta. U njega useljava okupator.

Iako iz Društva, poneseni ratnim vihorom, odlazi mnogo članova, ostali još čvršće zbijaju svoje redove. Svoju opremu, pohranjenu po mnogim privatnim kućama ljubomorno čuvaju da ne propada, da je ne uništi okupator.

Nije Društvo onda mnogo ni imalo. Raspolagalo je sa jednom auto-cisternom, koja je ujedno služila za polijevanje gradskih ulica, sa jednom štrcaljkom na parni pogon i jednim motornim agregatom nabavljenim još 1929. godine. Imalo

21. svibnja 1939 Samobor je doživio tešku nesreću: Gradna je tekla Trgom kralja Tomislava u visini od preko jednog metra.

je jednu prevoznu ručnu štrcaljku, tada novijeg tipa, i dvije ručne koje su već onda imale, iako ispravne i na garištu sigurne, ipak muzealnu vrijednost. Bilo je i niz druge opreme: cjevina, ljestava, uniformi i ostalog. Ljubomorno se čuvala ta imovina. Pazilo se da ipak bude neprekidno ispravna. I nadalje je trebalo biti na braniku domova i štititu imovinu Samobora. Trebalo je štititi imovinu i našeg napaćenog naroda koji je ionako imao već dosta nesreće jer ga je pregazio okupator.

Teški su bili uvjeti tadanjeg rada. Vodila se borba za svakog našeg čovjeka, za našu snagu i opremu. Nije se sve uspjelo spasiti. Mnogo je toga propalo za vrijeme rata. No ipak vatrogasci svijetla lica mogu reći da su i u najtežim uvjetima života pod okupatorom predano vršili svoju dužnost, štitili naše ljude i branili njihovu imovinu.

DJELOVANJE DRUŠTVA OD 1945 DO 1960 GODINE

Došao je kraj rata i toliko teško očekivana pobjeda našeg naroda. Koliko je samo krvi proliveno i koliko je naših ljudi platilo životom.

Istjeran je okupator. Dolazi do novog života do novog rada: nastupa borba za obnovu ratom opustošene zemlje.

Prebrojavaju se preživjeli vatrogasni članovi. Naši ljudi, uvijek pripravni pomoći drugome, popunjavaju vatrogasne redove, omasovljavaju Vatrogasno društvo.

Pristupa se sabiranju vatrogasne opreme, prikupljaju se sprave, pronalaze se ostaci skoro potpuno uništene vatrogasne arhive. Izvlače se svi ti materijali smješteni do tada u raznim podrumima, u sjenicama i drugim sličnim prostorijama.

Mnogo toga je nestalo i uništeno. U vrtlogu borbe upotrebljavala se oprema, ali nije obnovljena. U završnici rada Društvo ostaje bez auto-cisterne. Upropaštena je jedna ručna štrcaljka, a parna je neispravna. Za obranu Samobora i dragocjenih ostataka industrije ostala je motorna štrcaljka, tada već 16 godina stara, ostala je jedna ručna štrcaljka stara preko 100 godina i jedna ručna štrcaljka novijeg tipa. Propalo je mnogo sitne opreme i mnogo metara vatrogasnih cjevina. A naša ratom opustošena zemlja nije imala odakle obnoviti i popuniti naše potrebe. Sve snage okrenute su obnovi.

Preostala oprema Društva smještena je u dvorišnu zgradu Samoborske općine. Tu je oprema bila pohranjena od 1897. do 1927. godine, kada se zgrada morala napustiti jer je u nju smještena električna centrala.

Vatrogasno spremište koje se nalazilo u sklopu Hrvatskog doma, proširenog neposredno pred rat i u kom je bila kino-dvorana, koristila je sada i u njemu stacionirala naša narodna vojska.

Osjetilo se da odnos prema vatrogascima nije baš suviše idealan, pa se radi poluvojničkog tretmana organizacije provađanog od svog osnutka 1890. godine na dalje, na vatrogasce gledalo barem u prvim danima kao na nezdrave narodne elemente. Raspušta se Upravni odbor i postavljaju povjerenici, ljudi prekaljeni u narodnooslobodilačkoj borbi. Međutim, ubrzo to nepovjerenje prestaje i povjerenici uviđaju da vatrogasna organizacija predstavlja snagu sa kojom treba računati, pa se raščišćava neugodna i nepravilna politika prema vatrogasnim društvima.

Ratom opustošenoj zemlji dragocjena je bila svaka kuća i svaki krov nad glavom, bogatstvo je predstavljala svaka tvornička zgrada, svaki tvornički stroj. Sa puškom u ruci to preostalo bogatstvo čuvao je vojnik, naš čovjek. A vatrogasna organizacija budno je bdjela nad tom imovinom i davala sve od sebe da spasi što se više spasiti može kada je požar zaprijetio.

Počela je obnova. Ruke vatrogasaca dobro su došle. One ne samo da su spašavale već su i gradile, obnavljale i podizale nove objekte. Vatrogasna organizacija dala je svoj pun obol u obnovi zemlje. Nije onda čudo što je ubrzo zadobila puno povjerenje predstavnika vlasti jer se sa njom i radom vatrogasaca moglo računati ne samo u radu već i u svim akcijama na političkom polju.

Mjesto gdje se skupljala vatrogasna imovina nije odgovaralo svojoj svrsi, pa su povjerenici 7. IX 1945. godine zamolili našu narodnu vojsku da isprazni spremište. Logično, toj molbi nije se moglo udovoljiti, jer ne mogu istu zgradu koristiti vojska i vatrogasci.

Teško se vatrogascaca dojmio i zahtjev zadruge »Hrvatski dom«, kojoj je još negdje 1938. godine dozvoljeno da na temeljima vatrogasnog doma izgradi kinodvoranu i dom proširi za prostorije potrebne mnogim društvenim i drugim masovnim organizacijama. 27 V 1946. godine Zadruga je zatražila i brisanje prava korištenja vatrogasaca u njihovoj vlastitoj zgradi.

Još teže vatrogasaca dojmila se teška nesreća kada je prilikom požara u selu Gradni onesposobljena jedna motorna vatrogasna štrcaljka.

Božo Domović, aktivni vatrogasac od 1931 godine. Sada rezervni član

Domović Božo, dugogodišnji njen strojar koji je znao svaki njen hir i svaku njenu lošu i dobru stranu, još i danas se sjeća tog nesretnog dana:

»Godine se prošle od tog vremena kada su moje oči zasuzile svjesne gubitka koji je tada nastao. U centru sela Gradne gorio je štagalj pun sijena, a okolo njega stogovi kukuruzovine, drugi štagljevi i stambene kuće. Jedina naša motorka, stara, ali ipak još dobra, marke »Smekal«, neprekidno i bez odmora punih 5 sati bacala je vodu, čuvajući jednim mlazom okolne objekte, a drugim gaseći rasplamsalu vatru. Nije motorka smjela stati. Trebao joj je odmor, a mnogi njeni dijelovi bili su već crveni od silne vrućine. Bilo je doduše toga i prije, ali nikada kao tada. Nisam je smio zaustaviti jer sam znao da je neću više pokrenuti dok se potpuno ne ohladi, a to traje vrlo dugo. A zaustaviti je uz razbuktalu vatru, značilo bi upropastiti sav dotadašnji trud vatrogasaca, napustiti borbu i prepustiti stihiji da zahvati i druge objekte i da se vatra proširi do takvih razmjera da je više ne bi mogli ugasiti. Koliko bi tada ljudi ostalo bez krova i imovine. Punih 5 sati radilo se bez prekida. Ugašena je vatra, a rad motorke bio je sve slabiji i slabiji. Zaustavila se. Nikada je više nismo uspjeli osposobiti«.

Obrana Samobora od vatre ostala je na neispravnoj parnjači, na jednoj ručnoj štrcaljki i na još jednoj staroj 100 godina.

Poduzimaju se sve mjere da se pojača obrana Samobora. Pronašla se i autocisterna odvezena za vrijeme rata. Podnose se molbe za njen povrat, ali bez uspjeha, zatim molbe za novi motorni agregat, i u jesen, tačnije 10. IX 1947. godine, Ministarstvo unutrašnjih poslova obavještava Društvo da mu je dodijeljen vatrogasni agregat marke »Ilo«.

Prolazi vrijeme. Društvo se omasovljuje. Sređuje se njegovo organizaciono stanje. Na godišnjoj skupštini održanoj 2. V 1949. godine mijenja se tadanji Upravni odbor i izabiru se:

za predsjednika — Šimunić Branko
za potpredsjednika — Zlodi Franjo
za tajnika — Herceg Stanko
za blagajnika — Kompare Stanko
za zapovjednika — Tkalčić Stjepan
za zamjenika zapovjednika — Račić Filip
za vođe odjela — Minihofer Ivan, Rezar Josip, Kuhar Franjo i Herceg Marko
za spremištara — Herceg Franjo.

Snaga Društva za gašenje požara već je bolja, jer uz agregat »Ilo« Društvo ima još jedan marke »Stratilek«.

Novi Upravni odbor razvija veoma širok i raznolik društveni rad. U 1949. godini Društvo broji ukupno 66 članova od kojih 15 rezervista.

Održavaju se vježbe, sudjeluje se na svim političkim akcijama, sprovodi se vatrogasno osiguranje gdje je to potrebno. Statistički podaci izvršenih radova pokazuju da su vatrogasci dali 1949. godine na gašenju požara 1620, na pokusnim uzbunama 449 i na vlastitom uvježbavanju 2114 sati rada.

Aktivno se radi i na stručnom uzdizanju članova, no nije zapostavljena ni preventiva. Izvršen je pregled svih domaćinstava Samobora kako bi se umanjile opasnosti od požara. Nažalost, požari su ipak izbijali i nanosili neprocjenjive štete. Iako nije bilo požara u samom Samoboru, Društvo 19. VIII 1949. sudjeluje na gašenju požara štaglja u selu Ribnica u Sloveniji, zatim 26. X 1949. na gašenju ogromnog šumskog požara šume Sudel u općini Jastrebarsko i 22. XI 1949. na gašenju skladišta, drvenih baraka poduzeća »Gora« u Novom selu u Žumberku.

Uz veoma aktivan rad Društva Upravni odbor pokreće i pitanje vatrogasnog spremišta. Uviđavajući nemogućnost dobivanja vatrogasnog spremišta, podnose se pismene molbe za dodjelu financijskih sredstava i građevnog materijala za izgradnju novog vatrogasnog doma.

Rezultat je bio pozitivan i Društvo prima obavijest o dodjeli početnog iznosa od 300.000 dinara što može upotrijebiti za prve radove. Zastoj nastaje kod nabave građevnog materijala, jer je svaka cigla, svaki kilogram cementa i željeza daleko potrebniji u obnovi industrije. No i ovdje vatrogasci ne staju, želja za vlastitim domom navodi ih da zamole nadležne organe vlasti da im se odobri da svojim dobrovoljnim radom, u vrijeme kada lokalna ciglana ne radi, sami iskapaju zemlju, izrade ciglu, a ciglana da je nakon sušenja samo ispeče. Odobrenje je dobiveno, ali za 1949. godinu prekasno jer nastupa kišovita jesen, i vanjski radovi na iskopu

zemlje su onemogućeni. Čekalo se proljeće 1950. godine i vršile se pripreme za planirani dobrovoljni rad na izradi 125.000 komada cigle.

Nade vatrogasaca da će vlastitim radom izraditi ovu količinu cigle pokopane su, nažalost, već 31. I 1950. godine. Daleko prije svitanja, u noći kada se živa u termometru približavala brojci 20° ispod nule, i kad je suhi snijeg zameo sve puteve novim snježnim pokrivačem preko pola metra visokim, prodorni zvuk sirene u 4,30 probudio je još nekolicinu vatrogasaca koje ranije još nije probudio krvavi odsjaj ogromnog požara. Gorjela je najvažnija zgrada u proizvodnji cigle, ogromna drvena sušara iznad ciglarskih peći na ciglani u Bobovici. Iako skoro dva km udaljena od Samobora, veličina požara bila je takva da je Samobor bio rasvjetljen u tolikoj mjeri da su se mogle čitati novine.

Evo što je o ovom požaru ispričao vatrogasac Kompare Dragutin, koji je za svoje izvanredno zalaganje na gašenju tog požara bio pohvaljen i novčano nagrađen:

»Probudilo me žarko crveno svjetlo koje se odražavalo od svakog predmeta u sobi. Probudilo je to i moju ženu. U prvi trenutak skočili smo iz kreveta, jer smo pomislili da ćemo vidjeti kod nas veoma rijetku pojavu polarnog svjetla. No istina je bila gorka, jer smo iz svoje kuće umjesto polarnog svjetla vidjeli ogromni požar ciglane u Bobovici. Zvuk sirene zatekao me na polovini puta prema ciglani. Probijao sam se kroz snježne zamete u nastojanju da što prije stignem u pomoć. Rad na garištu bio je izvanredno težak. Strahovita studen ledila nam je ruke dok smo držali mlaznicu i sipali desetke i desetke tisuća litara vode na rasplamtali objekt. Nije se moglo puno uraditi oko goruće zgrade. Prepuštena je vatri, a brojni mlazevi vode iz sprava našeg društva i agregata drugih društava koja su priskočila u pomoć, spašavali su druge drvene objekte u neposrednoj blizini goruće zgrade. Vatrogasci sela Otok prvi su stigli na požar, i njihov rad, kasnije potpomognut ostalima, presjekao je put vatri do drvene zgrade u kojoj se nalazila osnovna mehanizacija za izradu cigle povezane drvenim mostovima sa gorućim objektom. Promrzle ruke satima su držale mokre cjevine. Borili smo se svim snagama da spasimo što se da spasiti, jer smo osjećali da gori naš vatrogani dom i znali da se odgađa izrada cigle za naše spremište.«

Tako radi ovog ogromnog požara nije došlo do realizacije planova vatrogasaca, jer ciglana privremeno nije radila punim kapacitetom.

Iskustvo stečeno na ovom požaru, koji je zajednici nanio neprocjenjivu štetu i umanjio proizvodnju nužno potrebnog materijala za obnovu zemlje, pokreće Upravni odbor na rad i u drugom smjeru. Strahovito jaka zima te noći otežavala je vlasnicima nekolicine kamiona koje je tada Samobor imao da upale svoje motore i da prevezu ljudstvo i opremu na mjesto požara. Zato Upravni odbor u 1950. godini traži i dobiva novčanu pomoć od 2,400.000 dinara za gradnju spremišta i pokreće akciju za nabavu vlastitog toliko potrebnog kamiona.

Raspolažući sada s dva motorna agregata i ovom auto-cisternom Društvo nastoji ojačati vatrogasni rad i mogućnost djelovanja na gašenju požara u vanjskom području izvan Samobora. Ispravnu ručnu prevoznu štrcaljku 25. IX 1950. godine Društvo ustupa novo osnovanom Dobrovoljnom vatrogasnom društvu Cerje, a za sebe zadržava kao muzejsku vrijednost prastaru ručnu štrcaljku, više ne kao opremu potrebnu za gašenje požara, već samo da mlađi naraštaji vide čime su naši djedovi gasili požare. Ova štrcaljka nalazi se u Samoborskom muzeju. Njom se nije moglo raditi pomoću vatrogasnih cijevi. Kod gašenja požara ona se morala dovući posve blizu garišta kako bi pomoću ugrađene mlaznice mogla vodenim mlazom doseći gorući objekt.

Sredstva su dobivena, i Društvo od Općine kupuje rabljeni automobil marke »ZIZ« na koji je montirana cisterna s pumpom. To je bila prva auto-cisterna, iako stara, rabljena i spora, ali ipak vlastita i u ispravnom stanju.

Rad Društva odvija se normalnim tempom. Održavaju se vježbe, sudjeljuje se na gašenjima požara. 22. III 1950. godine 26 vatrogasaca gase požar šume u Gornjem kraju, a samo dva dana kasnije 24. III 1950. 27 vatrogasaca, uz znatan broj vatrogasaca iz Otoka, Bregane, Nedelje i Martina, sudjeluju na dvodnevnom gašenju požara 25 jutara šume nedaleko sela Podgrađa u općini Jastrebarsko. 31. V 1950. 36 vatrogasaca gasi požar štaglja, dviju šupa i kukuružnjaka Pouh Ivana u selu Obrežju u Sloveniji.

Prvi navalni vatrogasni automobil marke »Zis« DVD-a Samobor

Budući da je propala zamisao izrade cigle u lokalnoj ciglani, Upravni odbor podnio je niz molbi za dodjelu građevnog materijala iz drugih izvora. Dobivena je lokacija za izgradnju vatrogasnog spremišta na prostoru tadašnjeg Sajmišta (danas Dom narodnog zdravlja) zatim i financijska sredstva i doznake za 130.000 komada cigle u ciglani Zagreb.

Ratom opustošena zemlja u vrijeme svoje obnove sprovodi rigoroznu štednju na svim područjima. Ni jedan kamion ne može i ne smije imati praznu vožnju u odlasku ili u povratku. Za prevoz ove cigle iz Zagreba mogle su se koristiti eventualne prazne vožnje malobrojnih kamiona. Svakog dana po 6 do 8 vatrogasaca dolazi u lokalno Saobraćajno poduzeće očekujući da koji kamion bude slobodan u vožnji iz Zagreba, da utovare ciglu, istovare je i slože na gradilištu. Tako je išlo iz dana u dan, iz mjeseca u mjesec, i mali broj raspoloživih kamiona u praznim vožnjama omogućio je Društvu da u jednoj godini preveze samo oko 25.000 komada cigle. Stiglo je i 17 tona negašenog vapna za koje članovi dobrovoljnim radom iskapaju jamu i gase ga.

Godišnja skupština Vatrogasnog društva za 1950. održana 16. III 1951. konstatira da su u veoma aktivnom radu članova (njihov broj povećao se na 77) u 1950. godini i da su data 1302 sata rada na gašenju požara, 1773 sata na vlastitom uvježbavanju, 150 sati na održanim pokusima uzbunama, 130 sati na osiguranju žetve i vršidbe i 1542 sata rada na pripremnim radovima oko izgradnje spremišta.

Nada vatrogasaca da izgrade vlastito spremište, poljuljana požarom u ciglani, nestaje u drugoj polovini 1951. godine, kada je Društvo obavješteno da je odobreni kredit ugašen, a još je primljena obavijest da se nepodignuti građevni materijal u prethodnoj godini ne može dobiti u 1951.

Bogumil Toni, pjesnik i počasni predsjednik DVD Samobor umro je 1951 godine nakon 55 godina članstva

Društvo ipak aktivno radi. Koncem ove godine u svome sastavu ima 55 izvršujućih članova, 18 rezervista 2 počasna i 91 podupirajućeg člana. Nastupa na požarima širom općine Samobor i 8. II 1951. pomaže slovenskim vatrogascima kod gašenja četrdesetak metara dugačke kuće Petek Marije iz Jesenica zatim 26. V 1951. gasi požar štaglja Belak Stjepana u Samoboru 24. IX požar štaglja i štale Razum Vinka u Molvicama i 19. XI 1951 požar 22 m dugačke gospodarske zgrade Horvat Franje i Mije iz sela Gradne.

Dana 14. ožujka 1951. godine Društvo je pogođeno smrću svog počasnog predsjednika i dugogodišnjeg vatrogasnog rukovodioca, učitelja Bogumila Toni. Umro je vatrogasac koji je živio uz ovo Društvo, tako reći, od njegovog osnutka, koji je svoju ljubav za čovjeka i ljubav prema humanom vatrogasnom pozivu prenosio nesebično odgajajući generacije i generacije mladih vatrogasaca. Njegovom je smrću ne samo ovo Društvo već i čitava vatrogasna organizacija naše zemlje izgubila čovjeka koji je napisao mnoge književne radove o vatrogascima i iza sebe ostavio mnogo članaka, pjesama i crtica posvećenih vatrogastvu. U svim njegovim djelima ispoljavala se uvijek težnja da njima uzdigne vatrogastvo ne samo u očima širokih narodnih masa već i da same članove vatrogasnih društava stalno podstrekava i bodri na aktivnost.

Neznatne izmjene u sastavu Upravnog odbora vrše se na redovnoj godišnjoj skupštini Društva održanoj 15. II 1952. godine. U Upravni odbor ulazi kao ađutant Domin Vlado. Umjesto Rezar Josipa i Minihofer Ivana za vođe dolaze Vrbnjak Antun i Šuflaj Franjo.

Nastavlja se rad na jačanju vatrogasnih sprava i opreme. Sredstva se prikupljanju sabirnim akcijama, održavanjem zabava molbama raznim poduzećima, ustanovama i organima vlasti. Nabavljen je rabljeni teretni kamion marke »Betford« koji je kasnije preuređen i osposobljen za navalnu vatrogasnu autocisternu.

Započinje još jedan vid društvenog rada. U sastav Društva ulazi limena glazba Samobor. Skromna financijska sredstva s kojima vatrogasci tada raspolažu i ogromne potrebe za nabavu najnužnije opreme nisu omogućavale da se limenoj glazbi posveti ona pažnja i ona financijska sredstva koja bi joj bila neophodno potrebna. Nastojalo se pružiti koliko je to bilo u skromnim mogućnostima Društva, i limena glazba kao sekcija imala je vrlo lijepe rezultate u svojim nastupima. Njen rad trajao je samo do 1954. godine, kada prelazi u sastav Prosvjetne ustanove Samobor.

Uporedo sa željom Društva da se što bolje opremi za svoje dužnosti, Upravni odbor nastoji da i svoje članove osposobi za vršenje te humane akcije ne samo vježbama i predavanjima već se pokreće polazak pojedinaca na tečajeve i u škole za stjecanje što višeg potrebnog vatrogasnog znanja. Tako su 1952. godine svečano unapređeni u čin vatrogasnog podoficira članovi: Domin Vlado, Domović Božo, Krušec Ignac, Novak Franjo, Herceg Stanko i Urbas Franjo.

U 1953. uspješno je završilo tečaj za čin ispitanog vatrogasca 15 članova društva, i to: Hodnik Drago, Fresl Milan, Škrobot Petar, Škerjan Juraj, Bišćan Milivoj, Račić Ivan, Domović Dragutin, Koščica Ivan, Grgos Stjepan, Fogl Slavko, Fresl Josip, Kuhar Stjepan, Kompare Drago, Šušlec Franjo i Geušić Aleksa.

U svojoj knjizi »Samobor narodni život i običaji« dugogodišnji vatrogasni tajnik, inače učitelj Milan Lang, govoreći o Samoboru među ostalim veli:

»Ljeti, ili kada nema kiše, samoborski se potoci tiho valjaju svojim koritom. No proljećem, kada se snijeg »tali«, a još više s jeseni, kada zategnu kiše, ili ljeti kada se gdje u bregovima prolomi oblak te navali jaka i obilna ploha, onda potok silnom snagom i brzinom provaljuje iz svoje matovščine, te se širinom čitave drage žuri naprijed šumeći pjeneći se i kipeći od bijesa. K toj sili sveder pridolazi nova voda s obronka susjednih bregova rušeći se preko krša i kamenja, derući preko vinograda i njiva, podmačući, lomeći, kidajući i odnoseći sve što joj dolazi na put.

»Kad dohaja velika voda«, onda sve kuće što su uz Gradnu zagrađuju ulična ili dvorišna vrata, i sve kuda bi voda mogla unići. Vrata se zatvore i zgrade daskama, zameću gnojem ili zemljom, kako neće moći voda odozgo ulaziti. No nije to moguće svaki puta učiniti, jer voda često dođe vrlo naglo i iznenada, a najgore je kad to bude noću, dok je još sve u prvom snu«.

Ovako započinje taj marni učitelj uvod u opasnosti koje Samoboru prijete od njegovog inače tako mirnog i bezazlenog potoka Gradne, zbog čije je iznenadne provale bijesa od davnina Vatrogasno društvo imalo uvijek iz godine u godinu mnogo posla, a općina Samobor i privatni vlasnici ogromne štete.

Konstantni nanosi mulja, pijeska i kamena smanjuju propusnu moć potoka Gradne. A kada po okolnim brdima padnu jake kiše, često i malo obilniji pljuskovi, već su potrebni vatrogasci da oslobađanjem mostova od granja i drveća protok vode. Nekada ni to nije dovoljno, jer se radi zatrpanog korita potok razlije i voda poplavi okolne kuće i tvornice, zalijeva niske stanove, podrume i skladišta.

Tako je samo 22. VI 1953. 40 vatrogasaca spašavalo imovinu građana od poplave, a 4. VI 1954. godine Društvo je dalo 590 sati dobrovoljnog rada u borbi protiv vodene stihije ispumpavajući čitava dva dana vodu iz stanova i podruma. Ove intervencije za vrijeme poplave sve su češće, pa su vatrogasci samo 1955. godine u tri navrata bili u ovim vrstama akcija. Međutim to se događa iz godine u godinu, jer zbog plitkog korita okolnih potoka i samo malo jači ljetni pljuskovi prouzrokuju izljevanje vode.

Dana 6. srpnja 1953. godine umro je zapisničar sa osnivačke skupštine ovog Društva prvi njegov dugogodišnji tajnik, kasnije blagajnik Milan Lang. Pristupio je Društvu sa mnogim Samoborcima pun ljubavi prema Samoboru, prema njegovoj dobroti. Bio je od 1883. godine učitelj u samoborskoj osnovnoj školi gdje je 1895. postavljen za njenog upravitelja. Uman nastavnik, izgrađena ličnost, pisac golemog djela »Samobor narodni život i običaji«, Milan Lang učinio je neizmjerno mnogo za Samobor, za njegov prosperitet, naročito za napredak samoborske Škole i odgoj mnogobrojnih pokoljenja samoborske omladine. Poveo je i živu dobrotvornu djelatnost, pa je poznata po njemu nazvana »Zaklada Milana Langa za pomaganje siromašne djece Samoborske Škole«. Društvo je pokojnom Langu odalo najviše počasti kao svom povjesničaru i osnivaču koji je u njemu djelovao pune 63. godine.

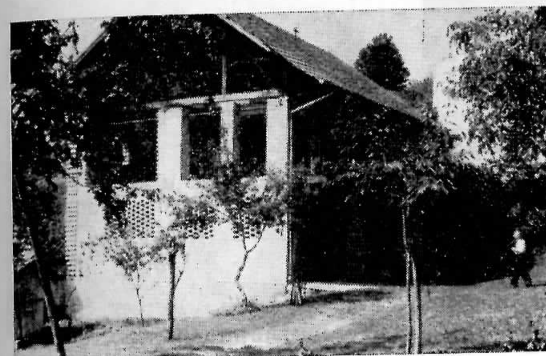

Nabujali potok Gradna često je ugrožavala Samobor

Dva izvanredna uspjeha u 1955. godini daju i onako vrlo aktivnim članovima Društva još jači podstrek za njihov daljnji rad. Prvo, prikupljena su znatna financijska sredstva i upisano je 538 podupirajućih članova što je značilo da vatrogasci u građanstvu Samobora mogu uvijek očekivati punu podršku i da se njihov rad visoko cijeni.

Drugo, uslijedila je obavijest tadanjeg Kotarskog narodnog odbora Samobor da Društvu dodjeljuje iznos od 2,000.000 dinara za početak radova na izgradnji vatrogasnog doma.

Radi kratkog roka korištenja ovih sredstava i vatrogasne opreme smještene na nepodesnom mjestu, Upravni odbor odlučuje da se ovim sredstvima ne počinje gradnja već da se kupi podesna zgrada na odgovarajućem mjestu koja bi se mogla pretvoriti u budući vatrogasni dom u Samoboru. Članovi Upravnog odbora obilaze čitav Samobor i traže podesnu stambenu zgradu ili gospodarsku zgradu i pronalaze štagalj Filipec Joce, današnje naše vatrogasno spremište Načinjen je ugovor, određene su međe zemljišta i sve je isplaćeno gotovinom.

Kupljena je gospodarska zgrada za budući vatrogasni dom

Odmah po zaključenju ugovora počinju radne akcije. Vatrogasci dane i dane dobrovoljno rade na preseljenju ograde i izgradnji prilaznog puta, a čitavo zemljište iskopom snizuju za 50 centimetara. Izgrađena je betonska ograda i iskopana graba za popravak automobila. Radi se neumorno. Mnoge članove vidimo na svakoj akciji. Franjo Herceg, Mijo Doltar, Alojz Garašić, Ivan Štih, Filip Račić, Vlado Gunčić, Branko Herceg, Ivan Vitko, Ignac Krušec, Franjo Novak i mnogi mnogi drugi sve svoje slobodno vrijeme provode na radilištu i daju preko 2.500 dobrovoljnih radnih sati, sve u duhu parole: »Dobrovoljnim radom izvršiti sve nekvalificirne radove, a sva sredstva koristiti samo za materijal i stručnu radnu snagu«.

Nabavljena su i troja garažna vrata i uređene su donje prostorije za smještaj automobila i strojeva.

Dobivena sredstva su tako iscrpljena, ali dolazi dugo očekivani dan, 5. siječnja 1956. godine, kada Društvo bez neke posebne svečanosti svu svoju imovinu preseljava u dovršene garaže. Sretni i ponosni su samoborski vatrogasci, jer toga dana nisu dobili samo novo spremište već su preuzeli i auto-cisternu marke »Betford« koju su dobrovoljnim radom osposobili članovi Domin Vlado i Urbas Franjo. Sa puno povjerenja u vlastite snage, u organe vlasti i budućnost mogli su sada gledati članovi Vatrogasnog društva Samobor.

Članovi Upravnog odbora izabrani još 22. I 1955. godine i nadalje su u punom pogonu. Bili su to: predsjednik Šimunić Branko, tajnik Orlić Vilko, blagajnik Kompare Stanko, komandir Herceg Stanko, zamjenik komandira Domin Vlado, ađutant Urbas Franjo, spremištar Herceg Franjo i vodnici Fresl Josip i Petroci Drago.

Preselivši se zimi u privremeno uređene garaže, vatrogasci svakodnevno dežuraju. U toplim garažama voda u cisternama neprekidno čeka. Zamjenik komandira Domin Vlado i njegov pomagač, vodni oficir Doltar Mijo, svaka dva-tri dana s oba automobila idu u vožnju od nekoliko kilometara kako bi vozila svakog momenta bila ispravna.

Ovako je izgledao ulaz do budućeg vatrogasnog doma

Tako je uspješno za Društvo završila 1955. godina.

Jasno nam o tome govore i brojke iz izvještaja komandira Herceg Stanka na redovnoj godišnjoj skupštini. Članovi Društva uz dobrovoljni rad na uređenju spremišta imali su:

15 održanih vatrogasnih vježbi,
2 održane pokusne uzbune,
5 održanih stručnih predavanja,
2 gašenja požara,
3 intervencije prilikom izlijevanja Gradne,
1 nastup na skupnoj vježbi u sklopu protuavionske zaštite,
6 crpljenja vode iz započetih iskopa za zgradu Gimnazije,
2 održane zabave za građanstvo,
3 posjeta drugim vatrogasnim društvima, a izvršeni su i protupožarni pregledi svih zgrada Samobora.

U 1956. godini u novim, daleko povoljnijim uvjetima, odvija se vrlo živ rad Društva. Financijskih sredstava, koja su ostvarena prihodima dviju zabava za građanstvo, nema mnogo. I ta skromna sredstva uložena su opet u spremište. I opet skoro 1000 radnih sati daju vatrogasci i uređuju dvorište, izgrađuju put do garaže i iskapaju temelje betonske ograde oko dvorišta.

Još jedna sirena montirana je na zgradu Tvornice čarapa dok se druga već nalazila na Općini. Uveden je i telefon u stan šofera i zamjenika komandira Domin Vlade.

Rad Društva odvija se sve bolje. Najzaslužnijim članovima odaje se puno priznanje za njihovo zalaganje. Savez dobrovoljnih vatrogasnih društava SR Hrvatske zlatnom medaljom odlikovao je: Domin Vladu, Vrbnjak Antuna i Herceg Stanka. Srebrne medalje uručene su: Novak Franji, Fresl Josipu, Krušec Ignacu, Herceg Franji, Kompare Stanku, Šimunić Branku i Gunčić Vladi, dok su mnogi drugi članovi pohvaljeni.

50 izvršujućih članova, 23 rezervna i 4 počasna, te 584 podupirajuća člana, prema brojnom stanju 31. XII 1956, bila su snaga na koju su Samoborci mogli računati.

Stručnom uzdizanju članova i dalje poklanja se velika pažnja. U 1957. godini 13 članova završava sa uspjehom kurs strojara za rukovanje vatrogasnim agregatima.

Članovi DVD dobrovoljnim radom grade svoj vatrogasni dom

Glas o uspješnom poslovanju DVD Samobor širio se u vatrogasnim redovima naše zemlje. Mnogi predstavnici vatrogasnih društava navraćaju u Samobor da na licu mjesta provjere rezultate rada i da stečena iskustva prenesu u svoja društva. Među ostalim od 14. do 17. lipnja 1957. godine u Samoboru boravi vatrogasna delegacija od 9 članova iz DVD Rakovica kraj Beograda. Bio je to uzvratni posjet našoj delegaciji koja je od 22. do 25. IV na njihov poziv boravila u njihovom mjestu. Bili su to korisni susreti za jedne i za druge.

1957. god. dograđeno je daljnjih 10 metara spremišne zgrade. Učinjeno je to sredstvima dobivenim od Saveza DVD Hrvatske. Naravno fizičke i nekvalificirane radove izvršili su opet dobrovoljnim radom sami članovi.

Na skupštini 28. XII 1957. godine izvršene su izvjesne promjene u Upravnom odboru. Na dužnosti komandira zahvaljuje se Herceg Stanko, na tajništvu Urbas Franjo i na dužnosti blagajnika Kompare Stanko koji je to obavljao punih 30 godina. Izabire se novi Upravni odbor kojem je predsjednik i dalje Šimunić Branko. Dužnost tajnika preuzima Garašić Alojz, a blagajnika Kalinić Pavao. Vodstvo operativnog rada i odgovornu dužnost komandira preuzima iskusni vatrogasac Domin Vlado kome je zamjenik Doltar Mijo. Spremištar i nadalje ostaje Herceg Franjo, a vodni oficir Herceg Branko.

Nastavlja se i briga oko stručnog uzdizanja članova. I 1958. godine održava se u društvu tečaj, pa 19 vatrogasaca sa uspjehom polažu ispit za čin ispitanog vatrogasca.

Dobrovoljne radne akcije i dalje se nastavljaju. Samo na daljnjem uređenju vatrogasnog spremišta članovi daju 450 dobrovoljnih radnih sati.

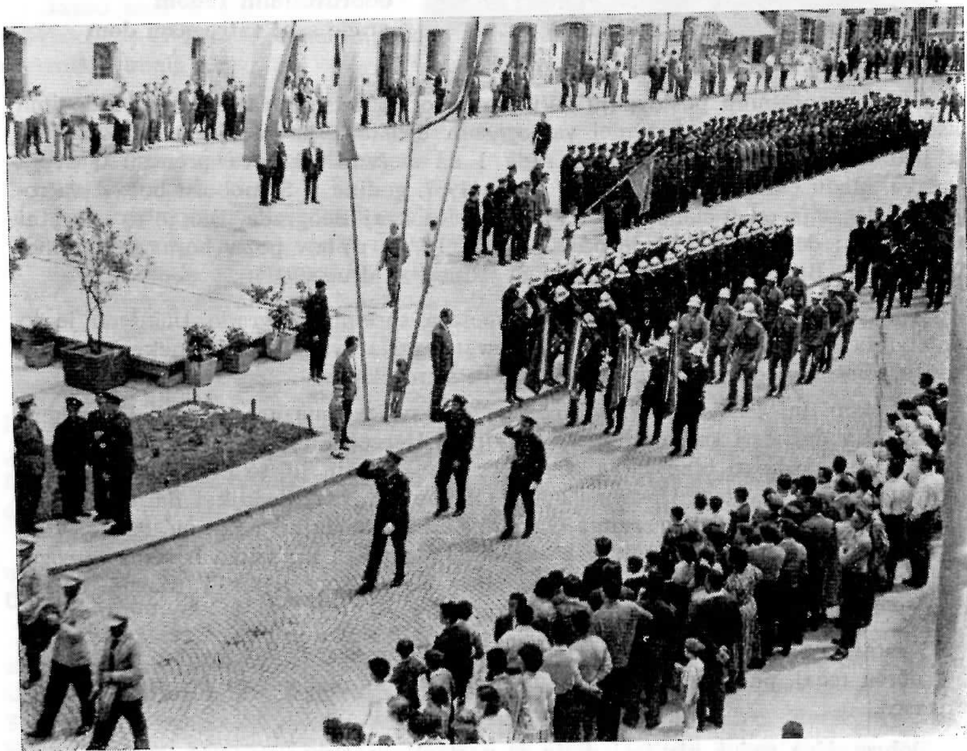
Iako nije bilo značajnih financijskih sredstava, ipak su završene dvije prostorije, od kojih se jedna upotrebljavala kao privremeno skladište i soba za sjednice, a druga postala stan Novak Franje koji je preuzeo dužnost čuvara vatrogasnog doma i vatrogasne opreme.

Izuzevši tečajeve za ispitane vatrogasce, članovi Društva sastali su se tokom godine 51 put, prilikom 9 požara, 12 puta na vježbama, 11 puta na radnim akcijama i tako dalje.

Na godišnjoj skupštini 1959. godine konstatirano je da auto-cisterna »ZIZ«, osposobljena za upotrebu iz djelova raznih automobila, ne može više da udovoljava vatrogasnim potrebama. Postala je prespora i radi čestog kvarenja preskupa, pa je Društvo otpisuje iako ju i nadalje upotrebljava.

Došla je 1960. godina. Društvo već odmah u početku započelo je sa pripremama za proslavu 70 godišnjice svoga osnutka i rada. Izabrane su potrebne komisije i odbori za organiziranje proslave koja je održana pod pokroviteljstvom tadašnjeg predsjednika Narodnog odbora općine Samobor, druga Vugrinec Stanka. Tom prilikom Društvu je uručena zastava, dar Narodnog odbora općine Samobor.

Ogroman je bio odaziv vatrogasaca na proslavu ove 70-godišnjice Društva. Proslavi je prisustvovalo preko 4000 vatrogasaca iz Samobora, njegove okolice i cijele zemlje.

S proslave 70 godišnjice rada DVD Samobor

Dugogodišnji član Zlodi Franjo prima odlikovanje prigodom proslave 70 godišnjice rada društva

Dragutin Kompare, vrijedni dugogodišnji vatrogasac i suradnik u organizaciji društvenih priredaba.

Bogumil Toni:

BUDNOST VATROGASACA

Vatrogasci
stoje na braniku
od požara
palača u gradu,
kućica na selu,
oni se svagda nađu
na požrtvovnom djelu.

Oni su čuvari
naših fabrika,
što rade na obnovi zemlje naše,
gdje strojevi buče
i gdje ti oko
samo maran poso sreta
naše radnog svijeta.

Vatrogasci stoje na braniku
svih naših radilišta,
gradilišta,
i naših odmarališta.

Oni bdiju nad sigurnošću
naših škola,
u koje se djeca žure
instituta znanja i umijeća,
domova kulture.

Oni čuvaju naše zadružne domove,
spremišta i magazine,
naše hambare,
naša žita
i sijena svaki plast.

Što veća je njihova budnost i
spremnost,
to veća je njihova čast.

USPON DRUŠTVA OD 1961. DO 1970. GODINE

Prelazeći iz 1960. u 1961. godinu Društvo i dalje teži svojoj što čvršćoj konsolidaciji i stvaranju uvjeta za primanje novih članova. U ovoj godini Društvo broji već 46 operativnih, 24 rezervna i 4 počasna člana. I ove godine održana je godišnja skupština. Iako nije bila izborna, izvršene su kadrovske promjene. Dosadašnji predsjednik Branko Šimunić dao je radi slabog zdravlja ostavku, a na njegovo mjesto izabran je Branko Mataušić, veterinar iz Samobora. Došlo je i do promjene ađutanta i spremištara, na te dužnosti izabrani su Garašić Alojz i Mihaljević Ante.

Na istoj skupštini na prijedlog Upravnog odbora i operative za zasluge na unapređenju Društva i vrlo uspješnom rukovođenju kroz 11 godina Branko Šimunić izabran je za doživotnog počasnog predsjednika.

Do promjena dolazi i u operativi. Primljeni su novi članovi: Vrbnjak Antun mlađi, Šplajt Miro, Brkljačić Dušan, Bišćan Vlado, Horvat Ivan, Stjepan i Petar Peles i Runtas Petar. U rezervu su iz operative prešli Gunčić Vlado i Fresl Juro stariji. U ovoj godini društvo je izgubilo i dva vrijedna požrtvovna i dugogodišnja člana: Doltar Franju i Petroci Dragutina. Doltar je u Društvu proveo punih 60 godina kao aktivan i rezervni član. On je svojim entuzijazmom i ogromnim iskustvom vrlo odgojno djelovao na mlađe članove. Petroci Dragutin bio je čovjek koji je volio ovo društvo u kojem je djelovao od svoje najranije mladosti. Do 1949. godine radio je u DVD Maksimir, a od tada pa do svoje smrti bio je komandir voda u našem Društvu. Poslije njegove smrti na tu dužnost izabran je njegov sin Juro.

Na ovoj godišnjoj skupštini donesen je program rada u kojem je u prvi plan došla pažnja za dovršenje vatrogasnog doma. U to vrijeme dom je bio pod krovom a bili su dovršeni grubi zidarski radovi. Koristile su se samo prizemne prostorije, garaža i skladište, a na katu su zidovi bili još goli, i bez ugrađenih vrata, prozora i podova. Situacija bila još teža jer je Društvo imalo prilično mnogo dugova, pa je trebalo puno napora i umješnosti da se dođe do sredstava. Kako do novaca nije bilo lako doći, Društvo se dalo na održavanje vatrogasnih priredaba sa zabavama i skupljanjem dobrovoljnih priloga. Na taj način sakupljena je pozamašna svota od oko 420.000 dinara od priredaba 120.000, dok su prilozi građana iznosili oko 300.000 dinara. Tom svotom su otplaćeni u glavnom svi dugovi, a povjerenje građana dalo je Društvu novu snagu i polet za dalji rad.

Pored doma problem Društva bila je i oprema, a razvoj industrije u Samoboru dostiže skoro današnji nivo. To je vrijeme kad se grad vrlo brzo razvija. Stambena izgradnja je u punom toku. Može se reći da čitav grad postaje gradilište. Svuda su bile barake sa raznim građevnim materijalom i sve učestaliji požari. Naša oprema sastojala se od jednih navalnih kola, stare neispravne autocisterne, jedne ispravne i jedne neispravne motorne štrcaljke i od 250 metara što dotrajalih, što upotrebljivih cijevi. Takva oprema ni iz daleka nije zadovolja-

vala potrebe protupožarne zaštite grada u kojem radi i djeluje preko 20 radnih organizacija i u kome se nalazi oko stotinu gradilišta i niz obrtničkih i ugostiteljskih objekata.

Pored toga Društvo djeluje na čitavom području općine i u gašenju požara pomaže ostalim DVD. Zato novi upravni odbor uz gradnju doma polaže veliku pažnju opremi, omasovljenju i jačanju operative i školovanju i stručnom osposobljavanju operativnih članova. Već iste jeseni održan je tečaj za ispitane vatrogasce, koji je polazilo 18 članova. Svi su s uspjehom položili ispite. Time se mnogo dobilo na spremnosti operativnih članova, pa su i uz postojeću lošu opremu mogli postići mnogo bolje rezultate. To se najbolje pokazalo na požarima kojih je u toj godini bilo 20, kada su vatrogasci spasili ogromnu društvenu i privatnu imovinu.

Jedan od najtežih i najopasnijih požara desio se u »Plješivici« tvornici četaka u Samoboru. Taj požar prijetio je da se proširi i na »Chromos« — tvornicu građevnih boja i lakova, a zatim i na okolne kuće. Borba sa stihijom bila je vrlo teška, ali, zahvaljujući spremnosti i požrtvovnosti naših članova i pomoći drugih DVD, a naročito Vatrogasne brigade Zagreba i IDVD »Chromosa«, uspjeli smo požar ugasiti i spasiti tvornicu uz manja oštećenja. Pored učestvovanja na garištima u komuni, naša operativa pojavljuje se na gašenju požara na auto-putu gdje su gorjele benzinske cisterne i kamioni. I tu su spašena ogromna društvena dobra. U svim tim akcijama, a bilo je čak 69 gašenja požara, članovi su dali veliki broj dobrovoljnih sati. Kad se tome pribroje još sati na gradnji doma, na vježbama, zabavama i priredbama, onda se tek vidi koliko je to utrošeno vremena. Sve to naši građani pratili su sa velikim simpatijama i podržavali akcije Društva.

Branko Šimunić,
počasni predsjednik DVD Samobor

1962. godine na godišnjoj skupštini konstatira se znatan napredak. Uspjesi u radu u prošloj godini zbližili su članove još više, čega je ranije ponekad nedostajalo. Poletne mlađe i nove snage s vrlo odvažnim požrtvovnim i aktivnim predsjednikom Brankom Mataušićem unijele su u Društvo takav sklad i polet da se uspješno mogao riješiti svaki problem i zadatak. Zato na toj godišnjoj skupštini, koja je bila izborna, stari Upravni odbor ponovo je izabran za naredno razdoblje.

Na ovoj skupštini donesen je i program rada u kojem i dalje dominira dovršenje vatrogasnog doma i osuvremenjavanje vatrogasne opreme. Skupština odaje i priznanje nekim članovima za dugogodišnji i požrtvovan rad u Društvu. Za 50 godišnji rad dobivaju spomen-diplome: Krapec Mijo, Zlodi Franjo i Tonšetić Josip. Za 40 godišnji rad: Tkalčić Stjepan, Boštijančić Jakob, Kuhar Franjo, Noršić Mijo i Noršić Franjo, a za 30 godišnji i neprekidno aktivan rad u Društvu Urbas Franjo dobio je spomenicu. Za 20 godišnji rad podijeljene su spomenice i aktivnim vatrogascima: Domin Vladi, Herceg Stanku i Šušlec Franji. Za požrtvovan rad skupština je odala priznanja, diplome i pohvale i mlađim članovima: Cerovšek Stjepanu, Grgos Stjepanu, Fresl Juri mlađem, Mihaljević Anti i Brkljačić Dušanu. Općinski vatrogasni odbor podijelio je diplome Herceg Franji i Doltar Miji. Uz znak priznanja za požrtvovan rad na gašenju požara u »Serum-zavodu« Kalinovica Zavod je dao Društvu besplatno svoj autobus za izlet na Plitvice, i tako su naši vatrogasci proveli jedan dan u razgledanju bisera naših prirodnih ljepota.

U ovoj godini i Upravni odbor i svi članovi ne popuštaju u aktivnosti oko namicanja sredstava za dovršenje doma, pa ponovno organiziraju priredbe i zabave, sakupljaju dobrovoljne priloge. Općinski vatrogasni fond također daje financijsku pomoć, doduše skromnu, ali uz zarađena sredstva Društvo je sada moglo izvršiti narudžbu stolarije za čitavi dom.

Listajući zapisnike sjednica Upravnog odbora, vidimo da rad oko dovršenja doma nije omeo nabavu opreme za operativu, a i sami članovi mnogo su radili na stručnom usavršavanju.

U toj godini Društvo je imalo 52 nastupa, 19 puta samo prilikom požara i drugih elementarnih nepogoda. Pored ostalih nesreća bilo je i spavanja ljudi iz zapaljenih automobila, izvlačenje automobila iz provalija i slično.

U 1963. godini javlja se u vatrogastvu novi kvalitet. U ovo vrijeme samoborska industrija se već dobro konsolidirala. Poučena štetama koje su prouzrokovali požari, počela je sve više davati na protupožarnu zaštitu u vlastitoj kući, pa se osnivaju industrijska DVD. Tako već sada skoro svaka veća radna organizacija ima i IDVD. Ta društva imaju zadaću da se brinu o vlastitoj radnoj organizaciji, ali su njihovi članovi i naši, pa s nama surađuju i prilikom požara. Naravno, naše Društvo odgojilo je rukovodeće kadrove za ta IDVD pa vodi mnogo računa o tome da i ta društva dobro rade. U ovoj godini u Društvo su primljeni: Vrbančić Alojz, Škacan Josip i Matković Josip. Na sastancima Upravnog odbora i na samoj godišnjoj skupštini konstatirano je da predstoji veliko smanjenje članstva obzirom na godine života, jer će mnogi prijeći u rezervu. Zato je istaknuta potreba da se u Društvo uključe intelektualci i aktivni javni društveni radnici, zatim mladi kvalificirani radnici kako bi se što više povećao broj aktivnih članova. Ujedno se mnogo nastoji i oko toga da se poboljša oprema i poprave uvjeti rada pri gašenju požara. Tada je Društvo posjedovalo jedna navalna kola i dva agregata, ali i stare cjevine što nije moglo zadovoljiti potrebe Samobora. S takvim stanjem upoznat je Općinski odbor i Vatrogasni fond u namjeri da se poduzmu mjere i Društvu osiguraju potrebnu opremu.

O tadašnjem stanju opreme najbolje govori izvještaj komandira sa glavne skupštine. Evo samo odlomka iz izvještaja komandira Vlade Domina:

»Smatram da za ovakovo stanje neopremljenosti vatrogasnih društava, kako vanjskih tako i naše, i njihove gotovosti u slučaju nepogoda ne bi u neuspjehu snosila krivnju vatrogasna društva ili pojedini funkcioneri društva već za-

jednica, koja im nije omogućila opremljenost i koja ne vodi dovoljnu brigu o protivpožarnoj zaštiti stanovništva. Možemo samo konstatirati da sa ovakovom opremom, dotrajalim vozilima i strojevima ne možemo efikasno djelovati na požarima i ostalim elementarnim nepogodama. Pitajmo se da li možemo prihvatiti omladinu u svoje redove, pa da se izvrgavamo zlim jezicima i komentarima ako negdje ne uspijemo u akcijama u onoj mjeri koja se od nas traži«.

Problemi opreme bili su predmet dugih rasprava, pa je Upravni odbor taj zadatak stavio u prvi plan.

U ovoj godini nastavljeno je dovršenje vatrogasnog doma. Od Narodne banke u Samoboru podignut je kredit od 1,500.000 dinara, a radovi su povjereni poduzeću »Graditelj«.

Predsjednik Mataušić lično rukovodi i nadzire radove a svi članovi dobrovoljnim radom doprinose do maksimuma. Analizirajući rad članova u ovoj godini, može se konstatirati da su do maksimuma iscrpljeni njihov entuzijazam u mogućnosti ljudske dobrovoljnosti.

U toj godini vatrogasci su učestvovali u 12 većih požara. Imali su 22 interne vježbe, 3 javne i 4 nastupa radi visokog vodostaja Gradne, koja je ugrožavala grad. Jedan od najvećih nastupa Društvo je imalo u travnju prilikom šumskog požara kraj Pokleka u Žumberku, kada je uz jak vjetar gorjelo 8 hektara šume. Boreći se sa stihijom, naših 8 članova, da bi se zaštitili od vatre, morali su se ukopati u zemlju i čekati da im stigne pomoć drugih vatrogasaca. Članovi su također prisustvovali predavanjima i stručnim vježbama. Samo u ovim akcijama, bez radova na domu, dano je 5.420 sati. Sve to govori o velikom entuzijazmu, patriotizmu i humanosti ovih ljudi.

Paralelno s izgradnjom doma Upravni odbor se bori i dalje za sredstva za opremu. Zato Društvo predlaže da se načini petogodišnji plan utroška financijskih sredstava vatrogasnog fonda kako bi se prišlo pravilnijoj raspodjeli i odredio prioritet nabavi opreme. Prijedlog je prihvaćen u Općinskom vatrogasnom odboru i vatrogasnom fondu Općine, pa su se vatrogasna društva od tada planski opremala. Situacija se zato popravila i u vanjskim seoskim društvima.

Godina 1964. bila je u mnogo čemu prekretnica. Na godišnjoj skupštini izvršene su manje promjene. Dužnost podpredsjednika primio je Jordan Josip, dugogodišnji član vatrogasne organizacije i jedan od osnivača DVD Nedjelja, kasnije član DVD Harmica i Klokočevac kod Samobora. Tajnik je postao Vrbančić Alojz, a blagajnik Urbas Franjo.

Novi odbor i dalje posvećuje pažnju dovršenju doma. Završeni su grubi zidarski radovi, balkon, plafoni, stepenište za kat i stolarija. Na vidiku je konačno potpuno dovršenje doma pa se vrše pripreme za opremu dvorane, učionice i drugih prostorija. Planira se nabava televizora, radioaparata i oprema radionice za održavanje strojnog i voznog parka, predviđa se i jedan honorarni mehaničar.

Članovi i ove godine imaju pune ruke posla. Operativa ima 44 nastupa. U tvornici opeka »Naprijed« u Bobovici ponovno izbio je požar koji će se dugo pamtiti. Bio je zahvatio ovaj puta mehaničku radionicu, a prijetila je opasnost da se proširi i na sušionu i okolne prostorije. Od spasilaca se iziskivao krajni napor i zalaganje. Sreća je bila da su se na ovom garištu nalazila i druga DVD i Vatrogasna brigada iz Zagreba, pa je požar na vrijeme ugušen.

Te godine Društvo dobiva veliku pomoć nabavom navalnih kola TAM 4500. Sada ima dva vatrogasna vozila pa je jedinica brža i pokretnija, što se brzo pokazalo prilikom požara. Naravno, članovi sada rade sa još većim zadovoljstvom, a Društvo kod građana stječe još veće povjerenje i ugled, pa ga građanstvo više i pomaže. Istina, novom opremom vatrogasci su efikasniji, ali oprema nameće još jedan problem, održavanje. Sada su dva vozila, dva stroja koja trebaju biti uvijek sposobna za akciju. Upravni odbor i štab operative predlažu zato da se honorarno zaposli jedan mehaničar i da se formira vatrogasno jezgro od nekoliko vatrogasaca profesionalaca. U Općinskom vatrogasnom fondu ovi su prijedlozi razmotreni i podržani, pa su odobrena potrebna sredstva. Tako je kod nas počelo profesionalno vatrogastvo. Za mehaničara postavljen je Horvat Stjepan, pa Društvo od sada ima uvijek pripravna vozila i strojeve za svaku akciju.

Branko Mataušić predsjednik društva predsjeda kod proslave otvorenja doma

U ovoj godini grad Zagreb i dio naše općine zahvatila je katastrofalna poplava kakvu ni nastariji ljudi ne pamte. Od naših sela koja se nalaze uz Savu bila su poplavljena: Otok, Medsave, Orešje, Strmec, Rakitje, Savršćak i Vrbovec.

U to vrijeme naši su vatrogasci zajedno sa jedinicama JNA dane i noći bdjeli nad ugroženim selima. Bilo je i nezgoda. Evo samo jedne. Dok je komandir naše jedinice s pripadnicima JNA spasavao stoku, iznenada val vode povukao je čamac

u Savu. Uz velike napore i umješnost komandir Domin Vlado i vojnici uspjeli su se spasiti nakon više sati borbe. U tim akcijama nekoliko dana učestvovali su svi članovi Društva, a poslije poplave u poplavljenim selima ispumpavali su vodu iz podruma i iz drugih prostorija. Naravno, za vrijeme poplave u ta sela dovozili su stanovništvu pitku vodu i namirnice. Još dok je kod nas trajalo spasavanje, Zagrebačka vatrogasna brigada zatražila je pomoć od našeg društva ljude i opremu. U Zagreb su tada poslane dvije auto-cisterne i dva agregata. Otišlo je i 25 vatrogasaca. Jedna cisterna ostala u Zagrebu skoro čitav mjesec, dok su se vatrogasci vratili nakon 6 dana.

Iz skupštinskih materijala vidi se da Društvo u početku 1965. godne broji 34 aktivna člana, 23 rezervna i 4 počasna. Ljudstvo se povećalo za 4 nova člana, ali su u toku godine neki otišli na rad u inozemstvo, a neki nisu mogli udovoljavati dužnostima, pa je brisano 9 članova. Tako se broj u operativi smanjio. Upravni odbor zalaže se za omasovljenje operative ali, bez uspjeha. To će uspjeti tek slijedećih godina.

Ove godine naši vatrogasci prisustvovali su proslavi 100-godišnjice DVD u Sisku i proslavama DVD u Zaprešiću i Krašiću.

Uz velike napore Upravnog odbora i članstva vatrogasni dom je konačno dovršen. Taj dugo očekivani dan osvanuo je 6. studenoga 1965. godine, kada je održana i mala svečanost. Prilikom toga zvaničnog otvorenja doma u svom pozdravnom govora predsjednik Društva Branko Mataušić rekao je između ostaloga i ovo:

»Došao je tako dugo očekivani dan, dan kada će ovo Društvo moći da radi i djeluje u svom vlastitom domu i u svojim prostorijama. Sada su stvoreni uvjeti za svestrani razvoj Društva i njegovo djelovanje.«

Upravo tom prilikom stradalo je na svojim radnim mjestima nekoliko članova Upravnog odbora i operative, pa su se neki nalazili na bolovanju kod svojih kuća, a nekoji na liječenju u bolnici i na oporavku u Krapinskim toplicama. Tako nesretni što ne mogu prisustvovati davno očekivanoj svečanosti otvorenja Doma šalju svojim drugovima tople pozdrave, a Fresl Josip napisao je za tu priliku pjesmu i poslao, da ako sam ne može prisustvovati proslavi da bude prisutna njegova pjesma.

Dragim vatrogascima DVD Samobor prilikom otvaranja novog vatrogasnog doma.

Sad imamo novi dom
Ponos našeg dragog grada,
Već smo ga i zaslužili
Tokom dugogodišnjeg rada.

Posel okol toga doma
Bil je težek, ne prenagel,
Sad nam ipak lepše zgleda
Neg je zgledal kakti štagel.

Denimo sad ruku k srcu
Zgrada je krasna, lepa,
Al kaj nam to sada hasni
Kad nam Društvo malo šepa.

Nis ja štel s tem vam reći
Da vu Društvu ni baš sloge,
Neg je jedna druga stvar
Potrgane su nam noge.

Da vam dugo ne nabrajam
Bi mi rekli da sem baba,
To su: Sinek, Miško, Franc i Roc
Iz operativneg našeg štaba.

Ima tu još, dost šepavcov
Al ih neću ja spominjat,
Jer se ne zna »vrag je — črn«
Mogli bi me izbatinat.

Zato imam jedan predlog
I to sako nek prešaca,
Mesto vatrogasnog društva
Nek bu društvo šepavaca.

No sad kakvi jesmo, nek smo.
Mi delamo kakti črvi
Osobito pri pijači
Tu smo si kak jeden — prvi.

Zato na Vas apeliram
Prigodom te veselice,
Od vina se nazaj držte,
A ne žreti kak prasice.

Ak se koji prenaždere,
Najte se vi nikaj brinut,
Pustite ga na friški zrak
Jer on mora jače plunit.

Najte mi to za zlo vzeti
kaj se z vami malo šalim
Al kaj me ni tam med vami,
Nikak ne mrem da prežalim.

Ak me nekće hoće videt
Nek on dojde k meni sim.
A kod otvorenja doma
Sve najlepše ja vam želim.

Kad poližete tanjure
Pa kad bu i prazna voža
Živeli, braćo vatrogasci
Puno vas pozdravlja Joža.
Varaždinske Toplice, dne 5. IX 1965.

Fresl Josip, zvan Roc

Povodom te svečanosti za uspješan rad u proteklom vremenu zlatnom medaljom odlikovani su: Vugrinec Stanko, Mataušić Branko, Domin Vlado, Herceg Stanko, Doltar Mijo, Fresl Josip i Herceg Franjo. Srebrnom medaljom odlikovani su: Katanica Juro, Kompare Drago, Lončarić Stjepan, Jordan Josip i Fresl Juro mlađi. Ostalim članovima iz operative podijeljene su diplome i priznanja za nesebičan rad i zalaganje za vrijeme katastrofalne poplave Zagreba i naših sela.

Ove godine održan je tečaj za vatrogasne podoficire koji su uspješno završili slijedeći članovi operative: Katanica Juro, Petroci Juro, Herceg Božo, Vrbančić Alojz, Držić Mirko, Škacan Josip, Fresl Đuro i Fresl Josip. Tako je Društvo dobilo 9 podoficira čija se kvalifikacija odmah osjetila, pogotovo poslije nabave novog motornog stroja DKV sa potrebnom protočnom opremom. U ovoj godini bilo je dosta nepogoda, pa je Društvo imalo 42 nastupa, od čega 12 požara. Jedan od njih desio se u zanatskoj radionici u Samoboru. Tu je prilikom eksplozije butana smrtno stradala jedna žena, a druga je teško povređena, dok materijalna šteta nije bila velika. Na drugom požaru od eksplozije benzinskih para, opet u Samoboru, teške opekline zadobila je jedna žena, a bilo je i materijalne štete.

U godini 1966. trebalo je nabaviti namještaj za prostorije doma. Zato članovi u slobodno vrijeme sakupljaju dobrovoljne priloge i pripremaju zabavni program, a uvježbavaju se i za nastupe. U toj atmosferi održana je i godišnja skupština koja je bila izborna. Uz punu demokratičnost izabrani su u novi Upravni odbor ovi drugovi: za predsjednika Herceg Stanko, dugogodišnji vrijedan i aktivan član, čiji izbor su članovi prihvatili s velikim povjerenjem i zadovoljstvom, za komandira izabran je Domin Vlado, za potpredsjednika Urbas Franjo, za tajnika Vrbančić

U selu Otok samoborski vatrogasci spašavaju imovinu poplavljenog stanovništva

Novi Vatrogasni dom je dovršen

Bogumil Toni:

PODIŽU SE KROVOVI

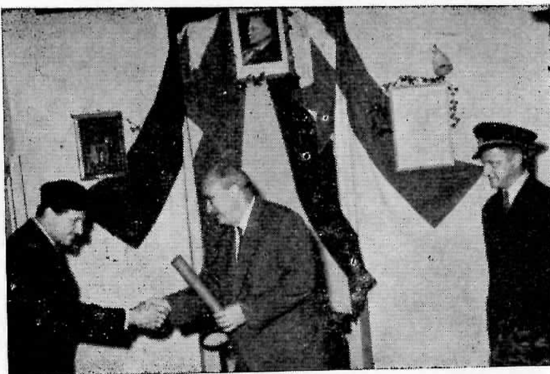
Podižu se opet krovovi
iza oluje rata,
nad glavom sitne djece,
ljubljene majke,
nad glavom postradala brata.

Krvavi se oblaci
više ne viju,
na domaćem se ognjištu,
na toplom srcu majčinu
njena čeda griju.

Vatrogasci,
budite smjeli braniči
ovih domova,
budite vjerni čuvari
svih naših krovova!

Alojz, a članove: Jordan Josip, Doltar Mijo, Fresl Josip, Petroci Juro, Katanica Juro, Herceg Franjo, Kordić Petar, Hudek Josip i Brkljačić Dušan. Tako nakon dužeg razdoblja Društvo ponovno u svojoj sredini ima i prosvjetne radnike.

Dosadašnji predsjednik Mataušić Branko nalazio se u bolnici, pa više nije biran. Skupština mu je odala zahvalnost za nesebičan i samoprijegoran četverogodišnji rad.

Komandir Vlado Domin prima diplomu višeg vatrogasnog oficira

U ovoj godini Društvo ima 63 člana: 38 izvršujućih i 25 rezervnih. U rezervu su prešli Novak Franjo i Račić Ivan. Novak Franjo je vršio dužnost spremištara, pa je na njegovo mjesto izabran Brkljačić Dušan, član od 1960.

Veliki gubitak zadesio je Društvo smrću Kupres Jurja koji je bio vatrogasac od 1927., a rezervni član 1948. godine, i uvijek se rado odazivao i kao zidar na dobrovoljnim radovima prilikom izgradnje doma.

Iz izvještaja tajnika sa godišnje skupštine 1967. vidi se da je došlo do prekretnice u radu Društva i njegovoj unutrašnjoj organizaciji. Tome je pridonijela kompaktnost Upravnog odbora, zalaganje svih članova i uvođenje profesionalnog vatrogasca. Naime, 1. travnja 1967. primljen je za profesionalnog vatrogasca Domin Vlado, ujedno prvi profesionalni vatrogasac u povijesti vatrogastva u Samoboru. Domin je po stažu jedan od najstarijih vatrogasaca. Završio je vatrogasnu oficirsku školu, pored dužnosti komandira on je i komandant vatrogasnih društava na području općine. U Društvo je stupio u 15. godini života i nastavio tradiciju svoga oca koji je bio vrlo aktivan i vrijedan vatrogasac. Vlado je lik vatrogasca koji stvarno živi za Društvo i pun poštenja, nesebičan je i iskren drug i prijatelj, pa je za to i dobio niz nacionalnih i međunarodnih odlikovanja i priznanja. Njegovu profesionalizaciju s velikim zadovoljstvom primila su i ostala vatrogasna društva u općini.

Tako se pomalo, ali sigurno ide u susret profesionalnom jezgru vatrogasne jedinice, što je imperativ i razvoja privrede našega grada. To je ujedno i veliko priznanje i našem Društvu i vatrogastvu na području općine. Svakako, to se ne bi ostvarilo bez razumijevanja i ostalih društveno-političkih faktora: Skupštine općine Samobor, Odjela za unutrašnje poslove. Zato je vatrogastvo sada infirmirano i u mnogome nosilac svih naprednih ideja u komuni.

30. listopada u Društvo su primljeni i pioniri. Pionirska četa ima 25 članova i radi u okviru slobodnih aktivnosti u Osnovnoj školi »Janko Mišić« u Samoboru. Osnivanju pionirskog podmlatka pridonijeli su najviše članovi Upravnog odbora Hudek Josip i Kordić Petar.

Vatrogasni pomladak DVD Samobor 1967 godine

Naši vatrogasci pomažu i nastradalima u saobraćajnim nesrećama

U ovoj godini održano je u Karlovcu III međunarodno takmičenje CTIF-a, kome su puna dva dana prisustvovali i naši članovi. Oni su razgledali i prigodnu izložbu i stekli poznanstva sa niz nacionalnih vatrogasnih organizacija, a naše Društvo posjetio je čitav Organizacioni komitet CTIF-a sa delegacijama vatrogasnih organizacija: Belgije, Zapadne Njemačke, Francuske, Luxemburga, Čehoslovačke, Poljske i Rumunjske. Ove delegacije razgledale su naš grad, vatrogasni dom i Saborski muzej, gdje je upravatelj muzeja Ivica Sudnik govorio o historiji Samobora. Tom prilikom našem komandiru Domin Vladi uručena su odlikovanja Čehoslovačke

i Poljske. Ista odlikovanja dobili su i drugovi Alojz Vrbančić, Stanko Herceg, Ivica Sudnik i Branko Šimunić.

Pored svih ovih uspjeha i akcija naša je operativa u 1966. godini nastupila na 15 požara. Šteta od njih procijenjena je na 191.740 dinara. Svakako, da nije bilo hitne i efikasne naše intervencije i pomoći drugih društava, šteta bi bila mnogo veća. Najveći požar u ovoj godini bio je u »Serum-zavodu« Kalinovica. Izbio je u kotlovnici i zahvatio je čitavu zgradu. Zahvaljujući brzoj intervenciji IDVD samoga Zavoda, Vatrogasne brigade iz Zagreba i naših društava, požar je lokaliziran, a prijetio je da zahvati i ostale zgrade u neposrednoj blizini u kojima su smješteni pogoni s vrlo skupom opremom. Radni ljudi »Serum-zavoda« Kalinovica odali su priznanje i zahvalnost svim vatrogascima koji su učestvovali u gašenju toga požara.

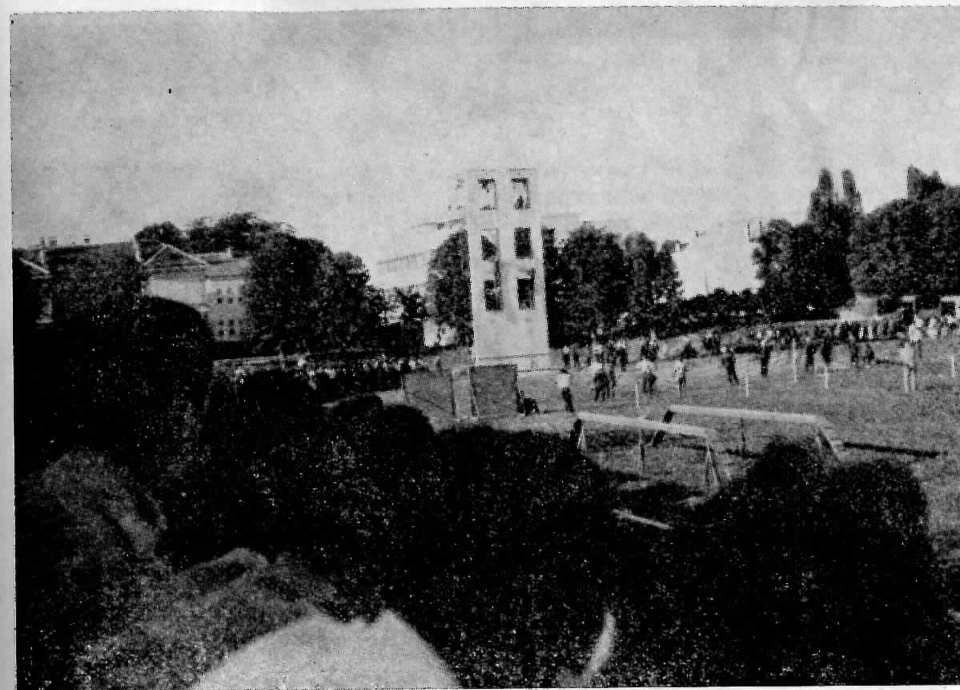
U ovoj godini naša operativa dobiva jednu motornu štrcaljku, nove vatrogasne cjevine i 25 novih odijela za članove i još nešto ostale opreme, što su naši ljudi primili s velikim zadovoljstvom i što je u rad unijelo još više poleta. Održana je zabava a za prikupljene dobrovoljne priloge nabavljen je namještaj za dvoranu. Sada je u domu ljepše i ugodnije, u njemu članovi provode sve slobodno vrijeme, dotjeruju opremu, uređuju prostorije, stručno se usavršavaju i uvijek su spremni za svaku akciju.

Kada čovjek gleda oko sebe te vedre i uvijek dobro raspoložene ljude, teško se od njih rastaje. Raditi i živjeti među njima pravi je užitak.

U ovakvoj atmosferi i dobro opremljeno, Društvo je u 1967. godini uspješno nastupilo na 27 požara koji su nanijeli 208.500 dinara štete. Hitna intervencija omogućila je brzo lokaliziranje i gašenje požara, a šteta je bila manja. Sagledavajući opasnosti koje neprekidno prijete privatnoj i društvenoj imovini, sastali su se u Općini predstavnici radnih organizacija i Općinske skupštine i odlučili da se protivpožarnoj zaštiti i opremi DVD pokloni još veća pažnja, da se u DVD Samobor pojača profesionalno jezgro i tako osigura stalno dežurstvo danju i noću. Sve radne organizacije obavezale su se na dobrovoljne priloge za financiranje profesionalne grupe, a Vatrogasnom fondu određeno je više sredstava za opremu. Tako Društvo sada ima 5 profesionalnih vatrogasca koji su vatrogasni podoficiri, a komandir viši vatrogasni oficir. Oni su ujedno i kvalificirani mehaničari i strojari pa stručno održavaju opremu, u vlastitoj radionici popravljaju i pune vatrogasne aparate i vrše preventivnu kontrolu protivpožarne zaštite u svim radnim organizacijama, stambenim i uslužnim objektima.

Za taj rad vatrogascima je odano priznanje. Učinila je to Općinska skupština zatim građani i društveno-političke i radne organizacije. Uslijedilo je i najviše priznanje: Ukazom predsjednika SFRJ Josipa Broza Tita Društvo je odlikovano Ordenom rada sa zlatnim vijencem, za naročite zasluge na zaštiti i spasavanju života i društvene imovine.

Iako je to godina snažnog djelovanja privredne i društvene reforme, davanja prioriteta jačanju privrede zemlje i racionalizacije društvene potrošnje, vatroga-

Aktivni članovi DVD Samobor prate natjecanje CTIF-a u Karlovcu

S akcije vatrogasnih društava općine Samobor u opskrbi vodom naših planinskih sela

Samoborski vatrogasci u akciji

scima se i dalje poklanja potrebna pažnja. Nabavlja se i modernizira oprema. Društvo te godine iz vlastitih sredstava i sredstava Vatrogasnog fonda nabavlja terensko vozilo kampanjolu s prikolicom za suho gašenje požara, ljestve rastegače, 300 metara travira cijevi, dosta alata i druge opreme.

I ove godine vodilo se računa o stručnom uzdizanju kadrova. Tečaj za ispitane vatrogasce uspješno je završilo 10 članova. U dogovoru s drugim društvima tečaj za vatrogasne podoficire uspješno je završilo i položilo 11 vatrogasaca. Sa svim članovima održane su i demonstracije kemijskog gašenja požara, isto tako i vježbe na taktičnim zadacima. Ujedno su izvršene pripreme za zonsko takmičenje i uveden je novi vježbovnik. Poduzeće »Vatrosprem« odazvalo se pozivu našeg Društva i pred samoborskim vatrogascima izvelo vježbe gašenja požara lako zapaljivog materijala s upotrebom ručnih aparata od 1 kg pa dalje, i prikolice »S« 250. Toj demonstraciji prisustvovali su i predstavnici svih radnih i društveno-političkih organizacija, mještana i predstavnici naših susjednih komuna.

Te godine bilo je gubitaka u članstvu, jer Društvo zauvijek ostavljaju sjajni drugovi i rukovodioci. U Zagrebu je umro dugoodišnji zapovjednik DVD Samobora

Bogumil Toni:

U TVORNICI

U tvornici se jednoj
zametnula vatra.

Radnice jedre i zdrave
što pomažu na obnovi zemlje
okupiše se,
zasukaše rukave.

One su nosile vodu
iz obližnjeg potoka,
uprliješe čitavu snagu mladu,
da trnu vatru,
i nadošle su vatrogasce
pomogle u radu.

Sutradan dim se mrki
prostorjem više ne vuče.

Radnice nastavljaju posao,
strojevi buče.

CJEVAŠ

Stajao je i junačan i mlad
na prečnici vatrogasne ljestve.

I dok je svijet još brzao
na garište dugom stazom,
on je već krov gorući što plamsaše
gasio širokim mlazom.

Klizahu mu ispod kacige
s užarena čela
teške krupne kaplje od čađe
pocrnjenlog znoja.

Sišao je izvršiv dužnost
ko pobjednik iz boja.

Zvonimir Miholjević, penzionirani učitelj, a u Samoboru dugogodišnji član Šuflaj Franjo. Umrli su zatim i vrijedni članovi Franjo Kuhar i Mijo Krapec. Svi članovi Društva dostojno su ih ispratili na vječni počinak i njihove grobove okitili vijencima.

U 1968. godini na godišnjoj skupštini konstatiran je dobar rad Društva i odato priznanje Upravnom odboru i operativnim članovima. Ovoj skupštini, uz tajnika Republičkog vatrogasnog saveza Hrvatske Stanka Skoka i predsjednika Općine Petra Keserića, prisustvovali su i predstavnici svih društvenih organizacija i DVD s područja komune, zatim predstavnici vatrogasne brigade Zagreba, Vatrogasnog općinskog odbora iz Jastrebarskog, Zaprešića i Brežica. Kako je ta skupština bila izborna, dato je ponovno povjerenje dotadašnjem Upravnom odboru da i dalje rukovodi Društvom.

U toj godini prilično su zaredali požari. Jedan od znatnijih desio se u starim zgradama Doma narodnog zdravlja u Samoboru. Evo što o tome kaže komandir u svom izvještaju:

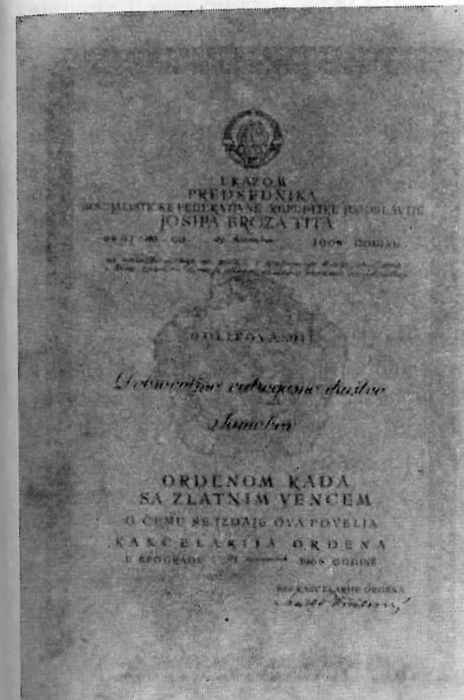
»Dana 14. 3. 1968. godine u 2 sata ujutro dogodio se požar u upravnoj zgradi Doma narodnog zdravlja. Vrijeme vrlo hladno. Dojavu izvršio šofer DNZ-a. Na dati znak sirene naša navalna kola stigla su sa 4 vatrogasca na mjesto požara za svega 7 minuta. Za par minuta kasnije stigla su druga i treća. Požar je zahvatio čitavu zgradu, pa je bila potrebna velika količina vode. Odmah su uključena dva vatrogasna stroja koja su počela davati vodu iz potoka Gradne udaljena 200 metara od požara. Za kratko vrijeme požar je lokaliziran. Velika opasnost prijetila je drugim zgradama, a naročito rodilištu u kojem je nastala panika. Dok su došla druga društva Otok i Bobovica, te vatrogasna brigada Zagreb požar je već bio skoro ugušen. Ipak zgrada u kojoj je izbio požar izgorjela je jer bila montažna i pretežno građena od zapaljivog materijala.«

Do štete je došlo radi nestanka vode u vodovodnoj mreži, pa se nije moglo brzo i efikasno djelovati. Suša i pomanjkanje vode osjećalo se u gradu te godine znatnije, pa je i to dijelom bio povod da se išlo na izgradnju samoborskog vodovoda. Suša je bila zahvatila i većinu naših brdskih sela koja su ostala bez pitke vode, pa ih je trebalo njome opskrbljavati, što su opet učinili naši vatrogasci prevozeći danonoćno vodu svojim cisternama.

Radi dopreme vode u selo Bedar, u slučaju da u njemu izbije požar, organizirana je u suradnji sa vanjskim društvima vježba da bi se upoznali uvjeti gašenja požara u vrlo teškim okolnostima.

Selo se nalazi na brijegu, a ispod njega 820 metara niže teče potok pod strmom liticom. Vodu je, dakle, trebalo uzbrdo dovesti u selo, pa ipak je vježba uspjela. Da se to postigne, trebalo je izgraditi 8 platformi za postavu 8 strojeva koji su relejnim putem opskrbili selo potrebnom vodom. U ovoj vježbi došla je do punog izražaja dobra suradnja industrijskih i dobrovoljnih vatrogasnih društava naše općine, što se kasnije pokazalo na nizu drugih akcija i požara.

I ove je godine nastavljeno opremanje Društva. Nabavljena je nova cisterna od 5.000 litara, a od Vatrogasne brigade iz Zagreba dobivena je auto-cisterna od 5.000 litara. Nabavljen je novi stroj Rosenbauer, razni drugi aparati i oprema: gumeni čamci, uniforme i slično. Za sve ovo valja zahvaliti i Vatrogasnom fondu općine i Općinskoj skupštini koji su zaista pokazali dovoljno razumijevanja za potrebe vatrogastva, i pored toga što su u isto vrijeme ulagana ogromna sredstva u akciju »Voda-cesta«. Naravno, sve to znači da vatrogastvo u komuni uživa veliki

UKAZOM
PREDSEDNIKA
JOSIPA BROZA TITA

ORDENOM RADA
SA ZLATNIM VENCEM
O ČEMU SE IZDAJE OVA POVELJA
KANCELARIJA ORDENA

Visoko priznanje radu DVD Samobor

ugled, što je uslovilo dalje usavršavanje. Zato se i nastavilo s održavanjem predavanja, tečajeva i vježbi za aktivne članove, organiziran je tečaj za pripadnike civilne zaštite dodijeljene Društvu u slučaju velikih elementarnih nepogoda.

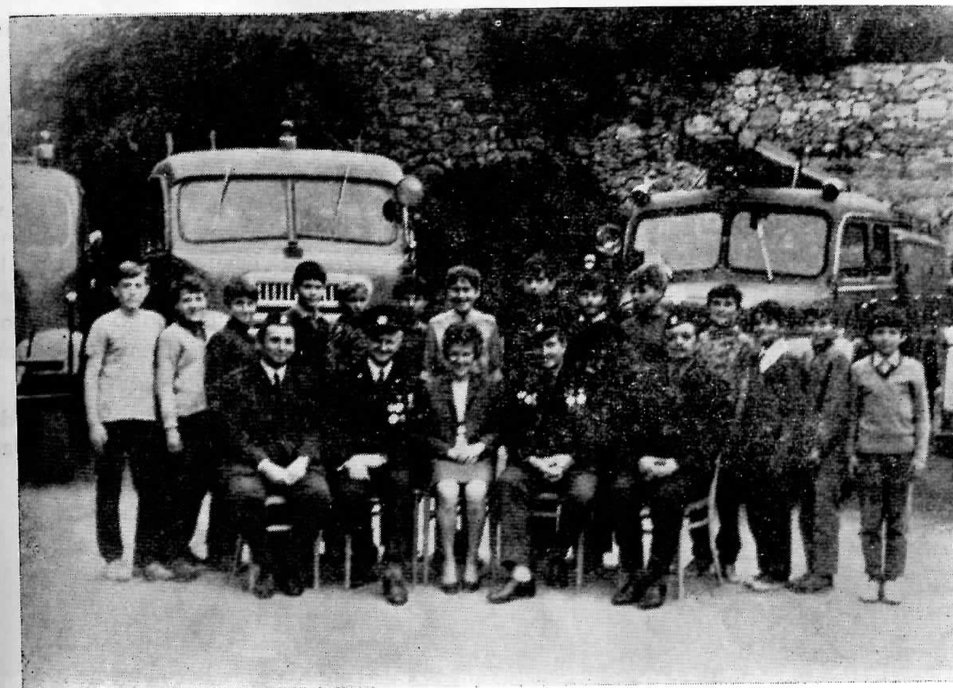
Poslije drugog svjetskog rata to je i inače bila godina najdinamičnije izgradnje objekata infrastrukture u našem gradu i komuni. Od Slapnice do Samobora izgrađen je vodovod, zatim nova tržnica i kanalizacija po čitavom gradu. Asfaltiran je niz prilaznih cesta između Samobora i okolnih sela, izgrađen kolektor za odvod otpadnih voda iz kanalizacije prema Savi, dok je stambena izgradnja u društvenom sektoru, a naročito u individualnom u punom zamahu, jer je samo u toj godini izgrađeno i započeto oko 300 stambenih objekata. Sve je to utjecalo i na bolje uslove rada Društva, naime omogućen je lakši pristup do garišta, sigurnija doprema vode i tako efikasnija protupožarna zaštita.

Dinamika izgradnje produžena je i u 1969. godini: regulirano je korito potoka Gradne, te mirne i žuborljive riječice koja se s vremena na vrijeme znala probuditi i naročito našem gradu nanijeti velike štete. Sada to više neće. Korito Gradne je takvo da je u stanju da do Save odvede svu vodu.

Uspjeha ima i u Društvu. Uređeno je i osfaltirano dvorište ispred vatrogasne zgrade. U toj akciji naši članovi dali su 2.000 dobrovoljnih radnih sati, a strojevima

Sa takmičarske vježbe u tvornici čarapa »Sloboda« u Samoboru

Pioniri — pomladak DVD Samobor 1970 godine

je pomogla Vodna zajednica »Gradna« i »Samoborka« industrija građevnog materijala. Mjesna zajednica Samobor pomogla je novcem u iznosu od 5.000 dinara. Samo društvo uložilo je u to 25.000 dinara vlastitih sredstava.

Nažalost, u to vrijeme počelo je opadanje članstva radi odlaska na privremeni rad u inozemstvo. To su uglavnom bili mladi ljudi i operativni članovi. Zato Upravni odbor nastoji da se dođe do novih aktivnih članova. Sagledavajući taj problem sa šireg stanovišta, Društvo polaže sve veću pažnju na podmladak. Prijašnji pioniri postali su već omladinci i operativni članovi, pa se u Osnovnoj školi »Janko Mišić« osniva pionirska četa, pri čemu su glavnu ulogu odigrali članovi Upravnog odbora Kordić Petar i direktor škole Josip Hudek, zatim nastavnica Anica Lukinec koja je i voditelj ove pionirske vatrogasne grupe.

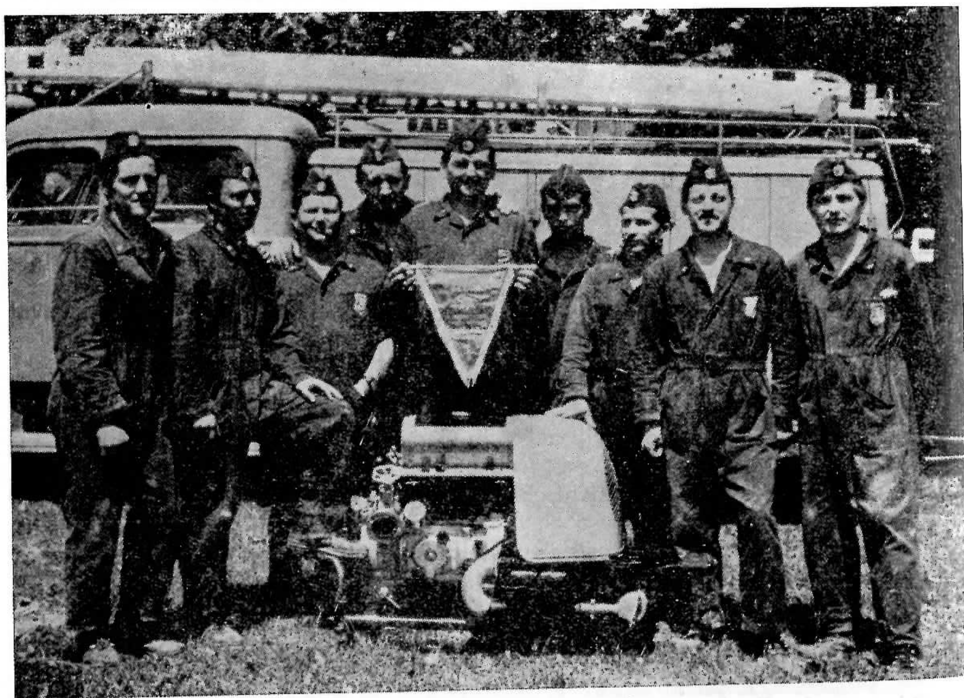
U ovoj godini bilo je 15 požara. Zahvaljujući efikasnosti DVD, štete su bile manje, ali su još uvijek iznosile 40.000 dinara, a dogodio se i jedan smrtni slučaj kod požara u Kalinovici.

Od postanka Društva prvi put organizirana je i jedna veća ekskurzija u inozemstvo, i to prilikom održavanja IV međunarodnog takmičenja CTIF-a. Tada je

u Krems u Austriju otputovalo i 30 naših članova, koji su prisustvovali takmičenju, razgledali izložbu i upoznali se sa suvremenim dostignućima u protupožarnoj obrani zemalja Evrope, članica CTIF-a.

Isto tako, podržavajući prijateljske veze stvorene prilikom posjeta delegacija našem Društvu za vrijeme III međunarodnog takmičenja CTIF-a u Karlovcu 1967. godine, naše vatrogasce pozvala je Vatrogasna organizacija Peruwelza u Beligiji da posjete njihov grad i uveličaju njihovu godišnju proslavu. Tom prilikom u Peruwelzu bila je delegacija od 7 naših članova. Prijem je bio izvanredan i neočekivan; naši ljudi bili su zaista toplo pozdravljeni, dok su građani Peruwelza manifestirali prijateljstvo prema narodima Jugoslavije. Na zdravicama i skupovima Belgijanci su stalno izražavali prijateljstvo i želju i za međusobnom suradnjom. Naravno, uslijedio je poziv i naše delegacije da nas vatrogasci Peruwelza posjete povodom proslave 80-godišnjice našeg Društva. Poziv je sa zadovoljstvom prihvaćen.

U ovoj godini samoborski vatrogasci postigli su još jedan važan uspjeh i predstavljali naše općinske organizacije na zonskom takmičenju koje je održano u Krapinskim toplicama. Naša ekipa osvojila je tada drugo mjesto, pa je taj uspjeh naše ljude još više potakao na aktivnost.

Takmičarska ekipa na zonskom takmičenju u Krapinskim Toplicama 1969. godine

Vatrogasci u pokretu na vježbu

Na godišnjoj skupštini koja nije bila izborna, ali ipak važna donesen je novi Statut Društva. Ono sada modernizira svoju unutrašnju organizaciju na bazi rada i suradnje dobrovoljnih i profesionalnih vatrogasaca, a postavljeni su i temelji i uvjeti za široke mogućnosti razvoja Društva u novim, boljim i sređenijim uvjetima.

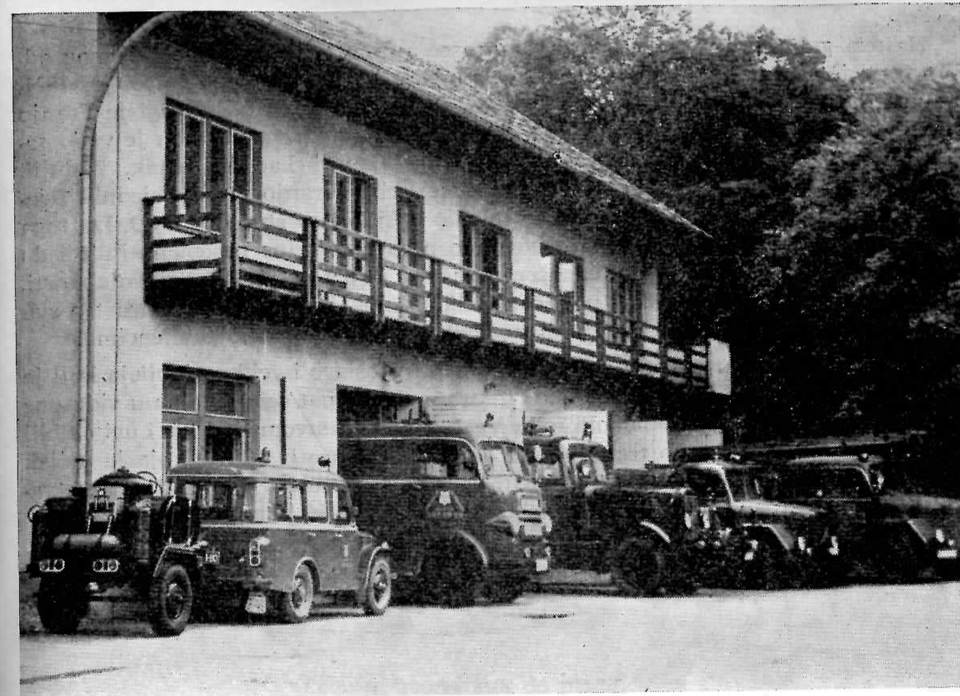
Evo nas tako i u 1970. godini, kada Društvo slavi svoju 80-godišnjicu postojanja. »Prošlo je 80 ljeta od vremena kada je naš grad prvi put okupio svoje patriote i osnovao DVD koje nad njim bdije punih 80 godina prenoseći taj humani časni zanepogoda. Na naše Društvo građani su uvijek gledali s puno povjerenja, a ono je zato uvijek s puno odgovornosti izvršavalo svoje zadatke.«

Te riječi izrekao je predsjednik Društva Stanko Herceg na godišnjoj skupštini 19. II 1970, kada je do punog izražaja došla jedinstvenost u Društvu i izabran ponovno stari Upravni odbor, i kada su jednoglasno prihvaćeni podneseni dokumenti i materijali.

Tehnička oprema DVD nekad . . .

Tehnička oprema DVD Samobor danas

Najteži gubitak zadesio je naše vatrogasce smrću triju članova Upravnog odbora. Prvi je Noršić Mijo. On je bio najstariji član jer je u Društvo stupio još 1921. godine. Aktivan je bio sve do 1963. godine, a od tada u rezervi. Drugi je Franjo Herceg, aktivan član Društva od 1943. godine. Funkciju spremištara on je vršio savjesno i požrtvovno niz godina, a bio je isto takav i kao blagajnik. Zadnjih godina bio je i član Upravnog odbora. Treći je Urbas Franjo potpredsjednik Društva i član od 1932. godine, kada je kao mladić u Ljubljani stupio u DVD. Iza toga je prešao u Jastrebarsko i tu u Društvu unio mnogo svježine nesebično radeći do 1947. godine, kada nastavlja rad u našem Društvu, i opet nesebično do svoje smrti. Dugo će svima članovima ostati u sjećanju lik Franje Urbasa. Članovi Društva svu trojicu dostojno su ispratili na vječni počinak i okitili im grobove vijencima.

Sve aktivnosti Društva ove godine u duhu su proslave i velikog jubileja koji je ujedno i jubilej našeg dragoga grada. U toku proslave imat ćemo stalno u vidu one svijetle likove koji su u nesebičnom radu izgarali pod zastavom Društva i uvijek bili pripravni sve žrtvovati, ako treba i život dati u borbi protiv stihije koja je uvijek vrebala u ovom ili onom obliku da uništi ono što su ljudske ruke godinama stvarale. Tim dragim svijetlim likovima uskliknimo: »Slava im!«.

Svima sadašnjim i budućim članovima poželimo mnogo sreće i uspjeha u radu i u borbi protiv svih nepogoda.

Vatrogasci ispraćuju svoje drugove na vječni počinak

Božo Hlastec:

ZVONIJU NA STRAN

Bila je već trda noć,
Dok počela zvonit su zvona.
Ludi su sneni na postele seli,
Poslušali zvona — kod plaćaja bolna.

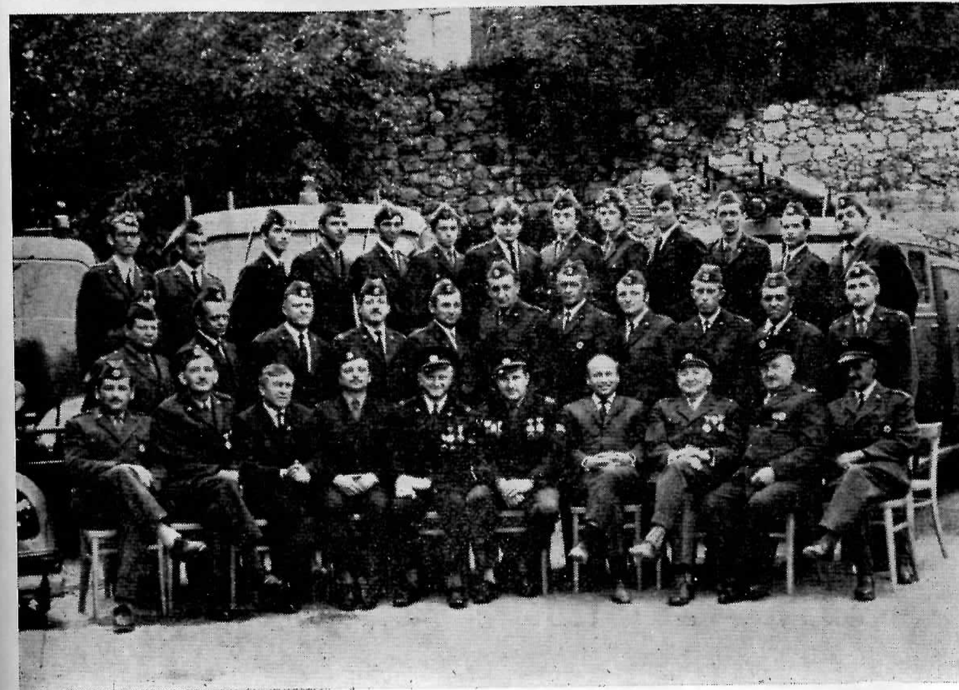
Zvoniju zvona kak da plaču,
Kak da prose vu toj gluhoj noći.
Skočili su s postele muži pospani,
Ogenj se zgodil, moramo pomoći.

Z hiže su v noć zbežali.
Sused je suseda budil.
Saki je fletno z ordeljem skočil,
Žuril se v noć, da ne bi zamudil.

Pomoći treba nevolnom siromaku
Nikomu više nije za san,
Lucko je moko ogen požderal
I zato zvona zvoniju na stran.

Članstvo dobrovoljnog vatrogasnog društva Samobor u jubilarnoj 1970 godini

Upravni odbor

Herceg Franjo, dipl. oec., predsjednik
Ing. Alić Ivan, tajnik
Vrbančić Alojz, blagajnik
Horvat Franjo, član
Hudek Josip, prof., član
Ivanjšćak Lujo, član
Jordan Josip, član

Kordić Petar, član
Domin Vlado, komandir
Katanica Juro, zamjenik komandira
Petroci Juro, komandir I voda
Škacan Josip, komandir II voda
Brkljačić Dušan, spremištar

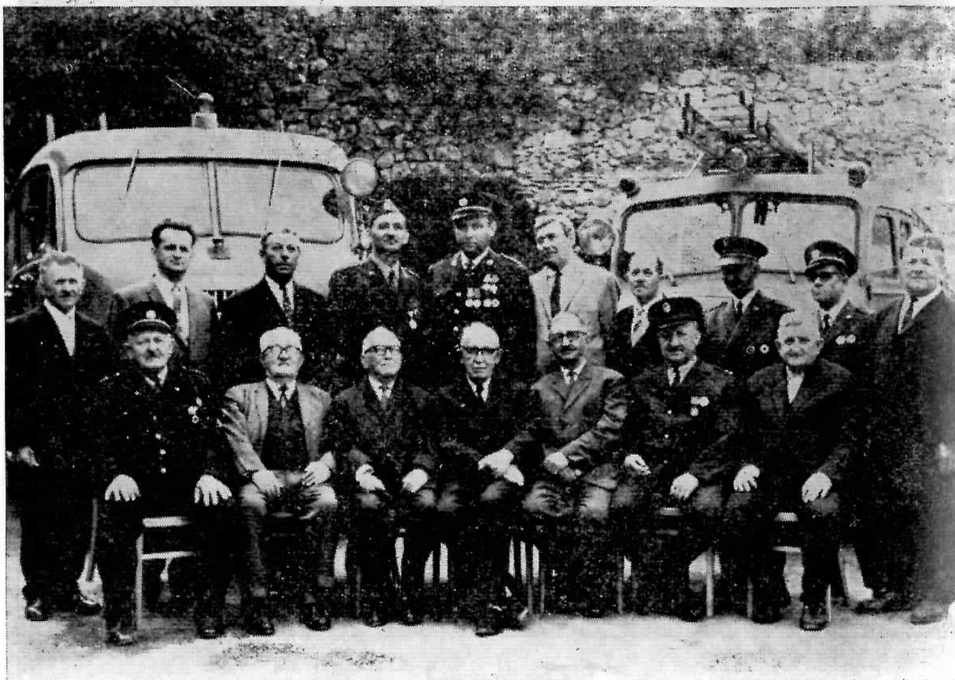
Nadzorni odbor

Noršić Franjo
Domović Božo
Kompare Drago

Ispravak:
Predsjednik Upravnog odbora: Herceg Stanko, dipl. oec.

Aktivni članovi

1. Jordan Josip	1926.	23. Kordić Petar	1966.
2. Vrbnjak Antun	1930.	24. Hudek Josip, prof.	1966.
3. Domin Vlado	1942.	25. Domin Jurica	1966.
4. Herceg Stanko, dipl. oec.	1942.	26. Domin Vlado	1966.
5. Kalin Drago	1949.	27. Barković Žarko	1966.
6. Cerovšek Stjepan	1953.	28. Tončinić Marinko	1966.
7. Petroci Juro	1954.	29. Runtas Stjepan	1967.
8. Herceg Branko	1955.	30. Horvat Franjo	1967.
9. Runtas Janko	1955.	31. Ruklić Mijo	1967.
10. Katanica Juro	1956.	32. Guliš Juro	1967.
11. Fresl Juro, ml.	1956.	33. Šintić Ivan	1968.
12. Lončarić Stjepan	1957.	34. Alić ing. Ivan	1968.
13. Brkljačić Dušan	1960.	35. Balabn Stjepan	1968.
14. Mihaljević Ante	1960.	36. Balaban Petar	1968.
15. Herceg Božo	1960.	37. Fogl Boris	1968.
16. Runtas Petar	1961.	38. Adamek Boris	1968.
17. Držić Mirko	1962.	39. Strmoli Zdravko	1969.
18. Škacan Josip	1963.	40. Žitković Dragutin	1970.
19. Vrbančić Alojz	1963.	41. Šoić Slavko	1970.
20. Krušec Ignac	1963.	42. Kristijan Juro	1970.
21. Vugrin Milan	1963.	43. Librić Antun	1970.
22. Bišćan Franjo	1965.	44. Retković Branko	1970.

Počasni članovi

Vagner Fritz
Tkalčić Stjepan
Račić Filip
Šimunić Branko

Rezervni članovi

1. Tonšetić Josip	1912.	13. Doltar Mijo	1938.
2. Noršić Franjo	1921.	14. Herceg Marko	1940.
3. Tkalčić Stjepan	1922.	15. Geušić Aleksa	1940.
4. Bostijančić Jakob	1922.	16. Fresl Juro	1941.
5. Žibrat Janko	1923.	17. Šušlec Franjo	1942.
6. Lodeta Franjo	1923.	18. Horvat Ivan	1943.
7. Herceg Milutin	1923.	19. Gunčić Vlado	1944.
8. Brdarić Stjepan	1927.	20. Šplajt Alojz	1944.
9. Kompare Stanko	1927.	21. Horvat Franjo	1945.
10. Račić Filip	1929.	22. Škrobot Petar	1946.
11. Domović Božo	1931.	23. Fresl Josip	1947.
12. Krušec Ignac	1935.	24. Novak Franjo	1949.

Članstvo DVD Samobor

NAŠA POMOĆ

Mi nosimo pomoć u gradove, sela
kad vatre bijesne krovove ližu,
kad se jecaj težak iz grudiju vije
i ljudske se ruke u očaju dižu.

Mi nosimo zator na bijesove plamne
i vršimo dužnost puni mlade snage.
Sirotinji jadnoj i kolibe trošne
utjeha su duši, srcu uvijek drage.

Mi nosimo pomoć kad su u pogibli
u nizini ljudi i kućice male,
kad za dugih kiša i oblaka crnih
iz korita vode kaljave provale.

UTJECAJ DVD SAMOBOR NA RAZVOJ VATROGASTVA NA PODRUČJU OPĆINE SAMOBOR

Gledajući na zaštitu od požara kao važan uslov nesmetanog planskog razvoja privrede, društvenih službi i borbe za životni standard u općini Samobor, DVD Samobor bilo je temeljni nosilac svih aktivnosti na razvijanju i učvršćenju dobrovoljnih vatrogasnih društava na području općine Samobor. Iz tog društva često su inicirani prijedlozi za opći razvoj protupožarne zaštite. To društvo bilo je svjesno da zaštitu od požara nije moguće provesti samo na jednom ograničenom prostoru i sa ograničenim brojem ljudi i sredstava, jer će ono u tom slučaju neminovno morati da daje i ograničene rezultate, koji nas ni u kojem slučaju ne mogu zadovoljiti. Zato je shvaćeno da za zaštitu od požara moraju neminovno biti zainteresirani svi. Sa načinom provođenja odgovarajućih požarnopreventivnih mjera treba da bude ne samo upoznat već za njega i zainteresiran svaki radni čovjek na svom radnom mjestu i mjestu gdje živi. Samo tako je moguća uspješna borba sa zlom koje je prisutno na svakom mjestu gdje čovjek živi i radi.

Međutim, dokle se u tome do danas napredovalo, i da li napredujemo, stagniramo ili čak zaostajemo? To su pitanja koja su se postavljala u 1965. godini.

U toj godini, razmatrajući na Savjetu za unutrašnje poslove i u vijećima Skupštine općine Samobor privredni i opći društveni razvoj komune, došlo se do zaključka da razvoj protupožarne zaštite kod nas, a posebno u gradu Samoboru kao centru, ne ide usporedo s tim razvojem. Tada je konstatirano da vatrogasnim organizacijama nedostaje potrebna oprema, a naročito ona koja služi za gašenje požara: cisterne, agregati, cjevine i dr. Nadalje se vidjelo da broj DVD i struktura članova u njima ne zadovoljava na području općine, da pojedine radne organizacije ne posvećuju dovoljno pažnje mjerama za osiguranje od požara i da se ne osiguravaju dovoljna novčana sredstva za unapređenje protupožarne zaštite.

U 1965. godini vijeća Skupštine općine Samobor donijela su preporuku o razvoju protupožarne zaštite na području komune. U toj preporuci se kaže:

»Preporuča se organima radničkog samoupravljanja — radničkim savjetima i drugim organima upravljanja u privrednim organizacijama:

1. da, bez obzira na to što su objekti i ostala društvena imovina kojom upravljaju osigurani kod Osiguravajućeg zavoda, posvjećuju veću pažnju protupožarnoj zaštiti. U vezi s tim pri radničkim savjetima trebalo bi osnovati posebne stalne komisije koje bi se brinule o protupožarnoj zaštiti. Za članove ovih komisija prvenstveno bi trebalo imenovati inžinjere, tehničare i druga stručna lica iz redova radnih kolektiva,

2. u privrednim organizacijama gdje nema DVD, da se takva društva osnuju,

3. postojeća DVD u privrednim organizacijama treba organizaciono učvrstiti i stručno osposobiti članove tih društava. Budući da organizaciono učvršćenje i stručno osposobljavanje članova u velikoj mjeri zavisi od učlanjenja mladih radnika i radnica, inžinjera, tehničara i ostalih stručnjaka iz redova radnih kolektiva

koji svojim znanjem mogu pomoći rad DVD, potrebno je tom pitanju posvećivati posebnu pažnju,

4. treba postojećim dobrovoljnim jedinicama u privrednim organizacijama osigurati dovoljno materijalnih sredstava i opreme za početne intervencije prilikom izbijanja požara,

5. potrebno je jačati sposobnost DVD za izvršenje operativnih i preventivnih zadataka i uzdizati članove radnih kolektiva u provođenju protupožarne zaštite,

6. da materijalno pomognu Skupštini općine Samobor osnovati zajedničku stalnu protupožarnu službu prema prijedlogu koji će izraditi Savjet za unutrašnje poslove i opću upravu Skupštine općine.«

Prema tome 1965. godina bila je značajna za razvoj DVD na općini Samobor. U toj godini donijet je i petogodišnji plan razvoja protupožarne zaštite. Od tada se osjeća sve veća aktivnost na realizaciji ovoga plana. U tome su se naročito isticali: Savjet za unutrašnje poslove i Odjel za unutrašnje poslove Skupštine općine, Upravni odbor Vatrogasnog fonda općine Samobor, Općinski vatrogasni savez DVD i dr.

U budžetu općine Samobor u periodu od 1965. i dalje osiguravana su znatna financijska sredstva u vidu dotacije Vatrogasnom fondu općine Samobor za unapređenje vatrogasne zaštite. Do 1970. godine za financiranje vatrogasne opreme, stručno uzdizanje vatrogasaca i izgradnju vatrogasnih domova utrošeno je preko milion dinara koji su bili osigurani samo u Vatrogasnom fondu općine Samobor, a uložena su i znatna sredstva koja su osigurale radne i druge organizacije, kao i sama DVD. Time su u osnovi riješeni najkrupniji problemi velikog broja DVD, a posebno vatrogasnih centara. Zapravo, otpočela je nova, suvremenija faza razvoja protupožarne zaštite na općini Samobor. U novoj etapi razvoja vatrogastva kod nas značajno mjesto pripada i dalje DVD Samobor. Ono je centar koji pruža stručnu i drugu pomoć ostalim DVD i spremno je suprotstaviti se svakom požaru i drugim elementarnim nepogodama s obzirom na tehničku opremljenost i stručnost vatrogasaca.

Danas na području općine Samobor djeluju ova DVD: Bobovica, Bregana, Cerje, Galgovo, Gornja Vas, Grabar, Kerestinec, Klokočevac, Kotari, Lipovec, Manja Vas, Nedelja, Otok Pavučnjak, Petkov Breg, Rude, Samobor, Strmec i Vrbovec i IDVD: »Fotokemika« Samobor, »Pliva« pogon Kalinovica, »Kristal« Samobor, »Sloboda« Samobor, ‚TOP« Kerestinec i »Trudbenik« Bregana.

U njih je učlanjeno 727 vatrogasaca. Ona imaju od tehničke opreme:

— motornih štrcaljki (agregata) 24 komada,
— motornih vozila 13,
— cjevina raznih profila 5335 m,
— vatrogasnih aparata za gašenje požara 179 komada i
— veću količinu sitne tehničke opreme.

Ovih nekoliko osnovnih podataka o stanju DVD na području općine Samobor očito potvrđuju da su postignuti znatni rezultati na unapređenju protupožarne zaštite i da su stvoreni uvjeti za još brži razvoj i jačanje DVD i IDVD.

STATISTIČKI PODACI

Vatrogasnog saveza općine Samobor

Dobrovoljna vatrogasna društva na području komune Samobor sa godinama osnutka.

1. DVD Samobor	1890.	10. DVD Vrbovec	1951.
1a. DVD Bregana	1910.	11. DVD Strmec	1951.
2. DVD Nedelja	1926.	12. DVD Kerestinec	1954.
3. DVD Rude	1927.	13. DVD Gornja Vas	1954.
4. DVD Otok	1930.	14. DVD Bobovica	1956.
5. DVD Galgovo	1930.	15. DVD Klokočevac	1958.
6. DVD Lipovec	1947.	16. DVD Petkov Breg	1961.
7. DVD Manja Vas	1944.	17. DVD Kotari	1967.
8. DVD Cerje	1950.	18. DVD Jarušje	1968.
9. DVD Pavučnjak	1950.		

Industrijska dobrovoljna vatrogasna društva:

1. IDVD »Fotokemika«	1954.	4. IDVD »Trudbenik«	1957.
2. IDVD »Sloboda«	1956.	5. IDVD »TOP«	1961.
3. IDVD »Kristal«	1956.		